

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

2022

ARCHEOLOGIENOTA Aquafin project 23093 te Beernem (West-Vlaanderen)

ADEDE Archeologisch Rapport 892

Stijn Van Lancker

Michiel Loveniers

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 892

Archeologienota te Beernem (West-Vlaanderen).

STIJN VAN LANCKER

MICHIEL LOVENIERS

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2022
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

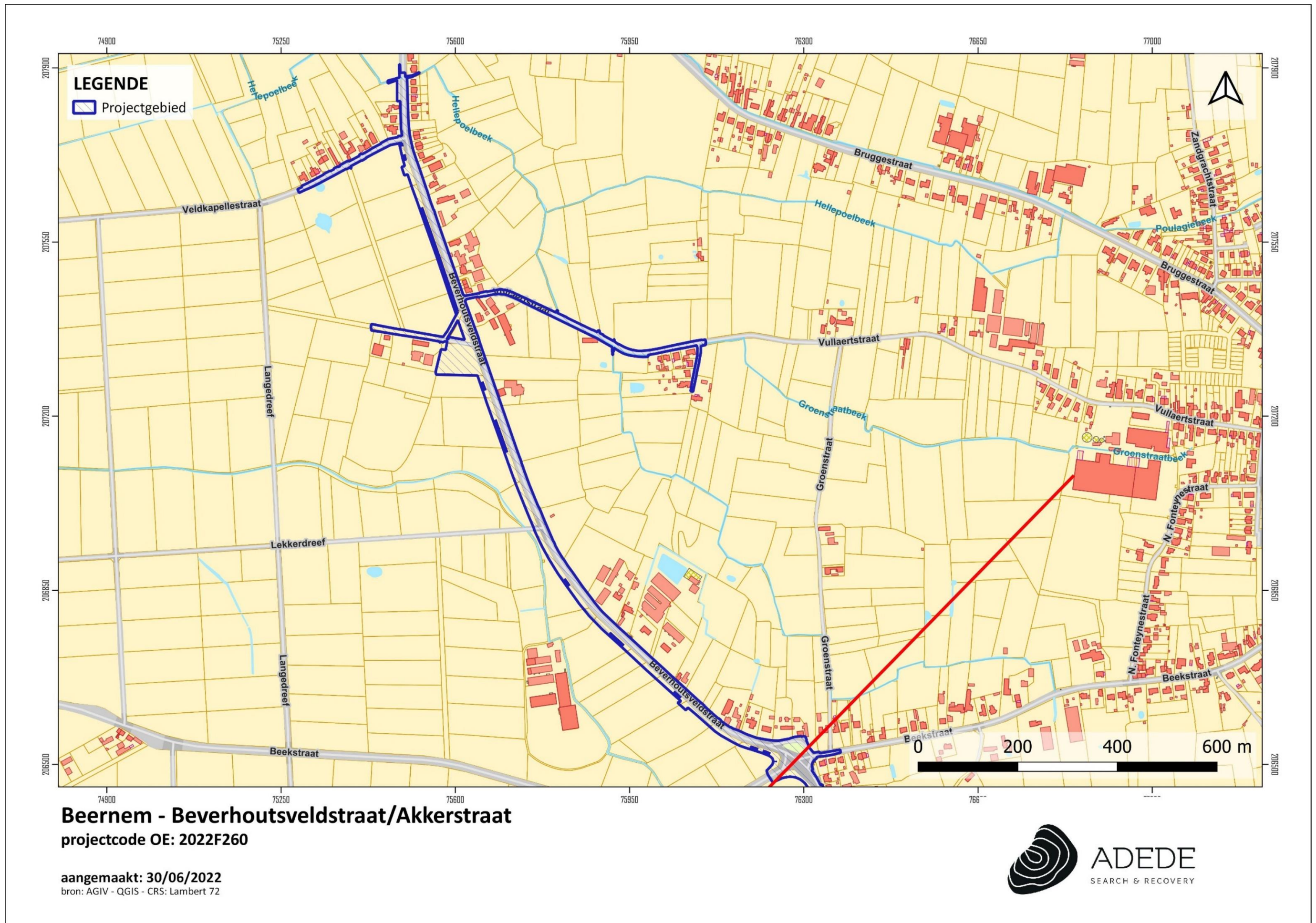
Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 15 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 15 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 15 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 15 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 16 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 17 -
2.6	Randvoorwaarden	- 20 -
2.7	Werkwijze	- 20 -
3	Assessmentrapport.....	- 37 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 37 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 42 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 42 -
3.2.2	Quartair geologisch	- 44 -
3.2.3	Bodem	- 47 -
3.2.3.1	Bodentypekaart.....	- 47 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie	- 53 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid.....	- 55 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 56 -
3.2.3.5	Gewestplan.....	- 58 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 62 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 62 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 72 -
3.3.2.1	Kaart van Ferraris (1771 – 1778)	- 72 -
3.3.2.2	Atlas der Buurtwegen (1840)	- 75 -
3.3.2.3	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 78 -
3.3.2.4	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 81 -
3.3.1	Luchtfoto's.....	- 83 -
3.3.1.1	Luchtfoto 1971	- 83 -
3.3.1.2	Luchtfoto 1979-1990	- 85 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 87 -

3.4.1	Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving.....	- 87 -
3.4.2	CAI Indicatoren	- 88 -
4	Besluit	- 95 -
5	Bibliografie.....	- 99 -
5.1	Archeologienota's.....	- 99 -
5.2	Websites	- 99 -
6	Lijst van figuren	- 101 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2022F260
Site	Beverhoutsveldstraat, Veldkapellestraat, Vullaertstraat, Akerstraat, Rogierveldstraat, Berendonkstraat, Molenstraat, Lijsterhoek. Terrein voor grondverbetering: perceel 52B2, gelegen langsheen de Beverhoutsveldstraat. 8730 Beernem
Projectsigle ADEDE	BEE-AQU
Ligging	Beernem (West-Vlaanderen)
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerken	Aanleg gescheiden rioleringsstelsel; heraanleg wegenis; voorzien van een terrein voor grondverbetering
Uitvoerder	ADEDE bv
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	David Janssens OE/ERK/Archeoloog/2018/00215
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bv
Grootte projectgebied	Lijntracé van in totaal ca. 7.360m lang, terrein voor grondverbetering: 4.750m ²
Periode uitvoering	Juni – juli 2022
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Verstoorde zones	Zie p. 11 – 13 - 14

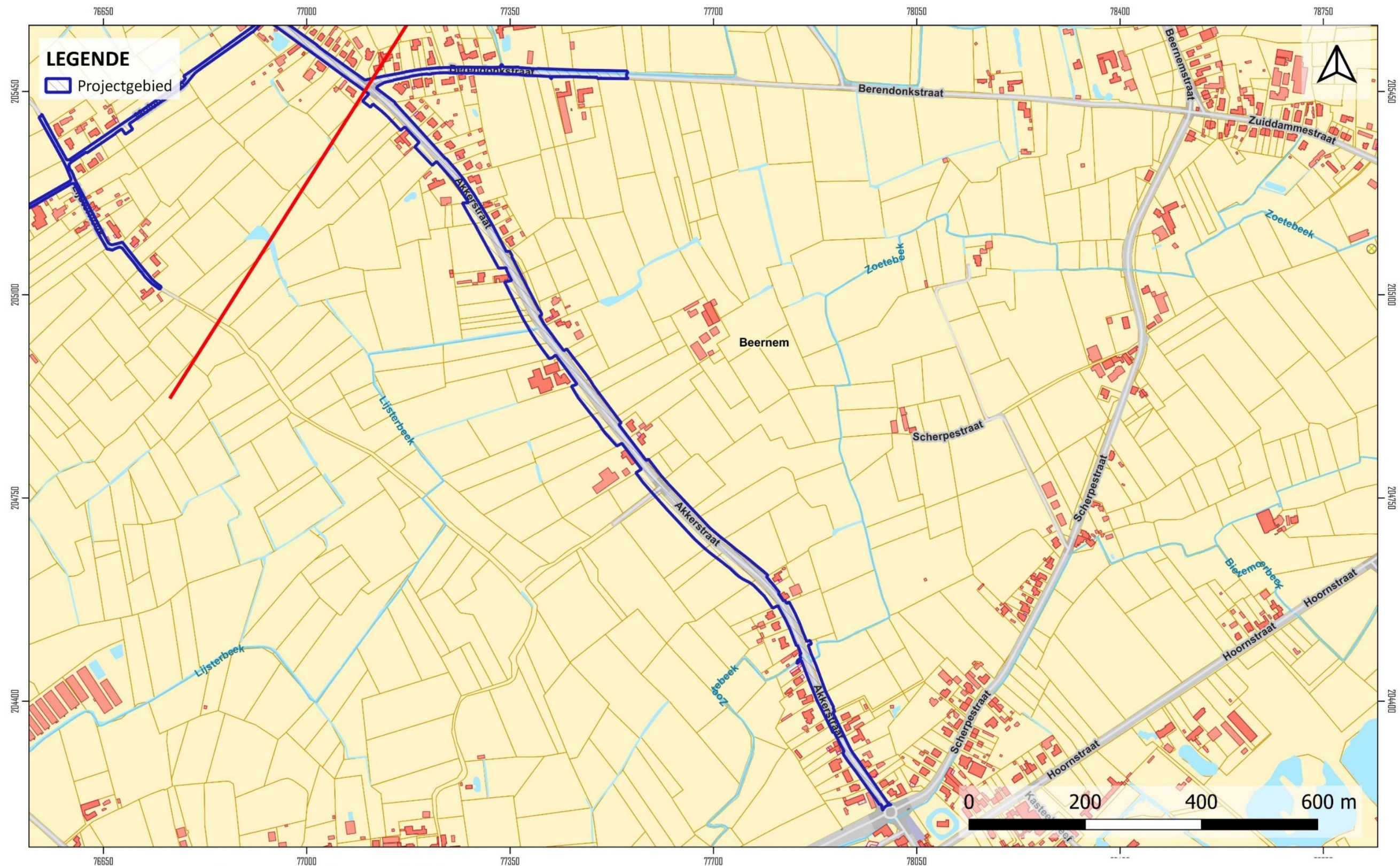

Beernem - Beverhoutsveldstraat/Akkerstraat
projectcode OE: 2022F260

aangemaakt: 30/06/2022
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

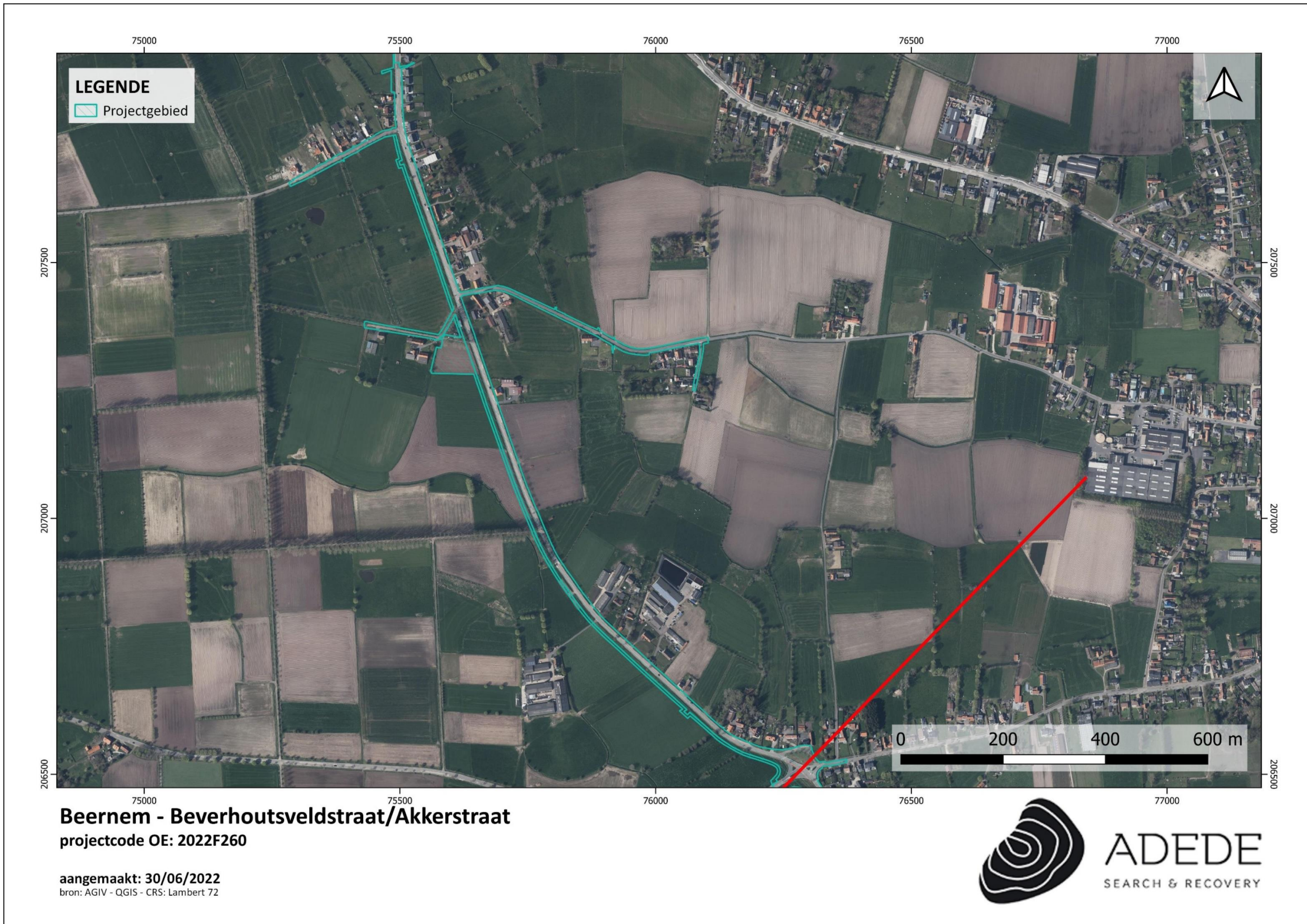

Beernem - Beverhoutsveldstraat/Akkerstraat
projectcode OE: 2022F260

aangemaakt: 30/06/2022
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

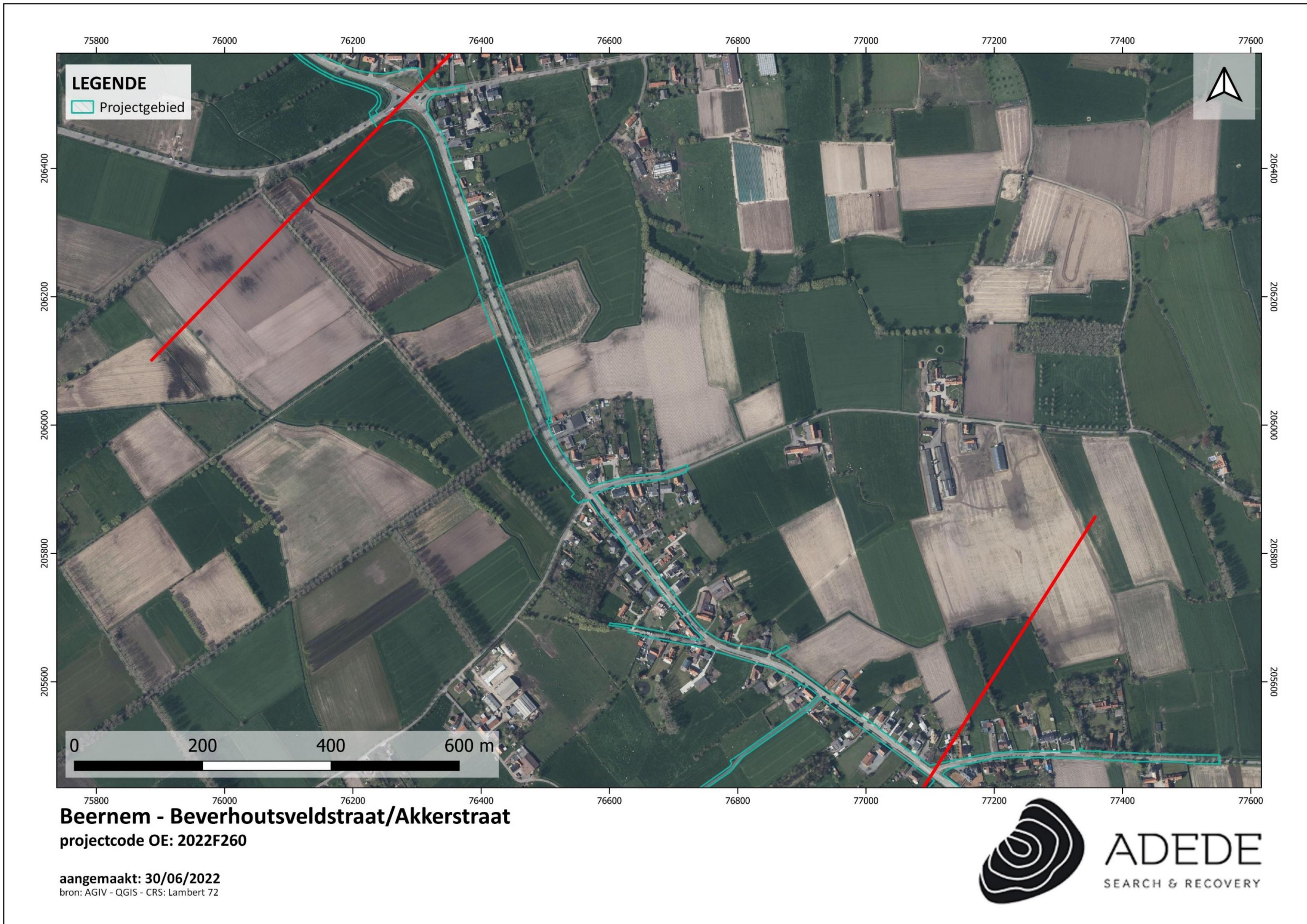

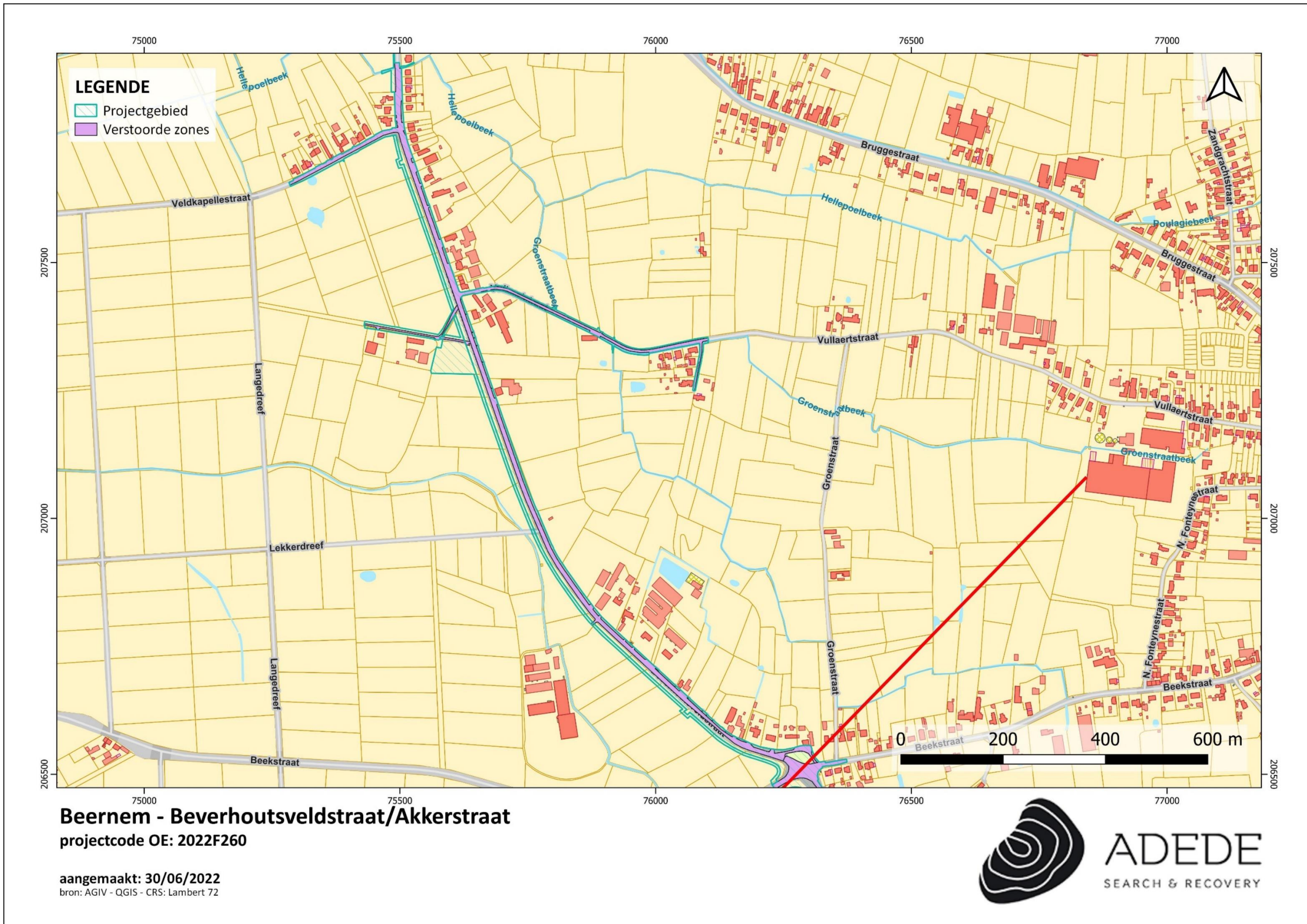
Beernem - Beverhoutsveldstraat/Akkerstraat
projectcode OE: 2022F260

aangemaakt: 30/06/2022
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

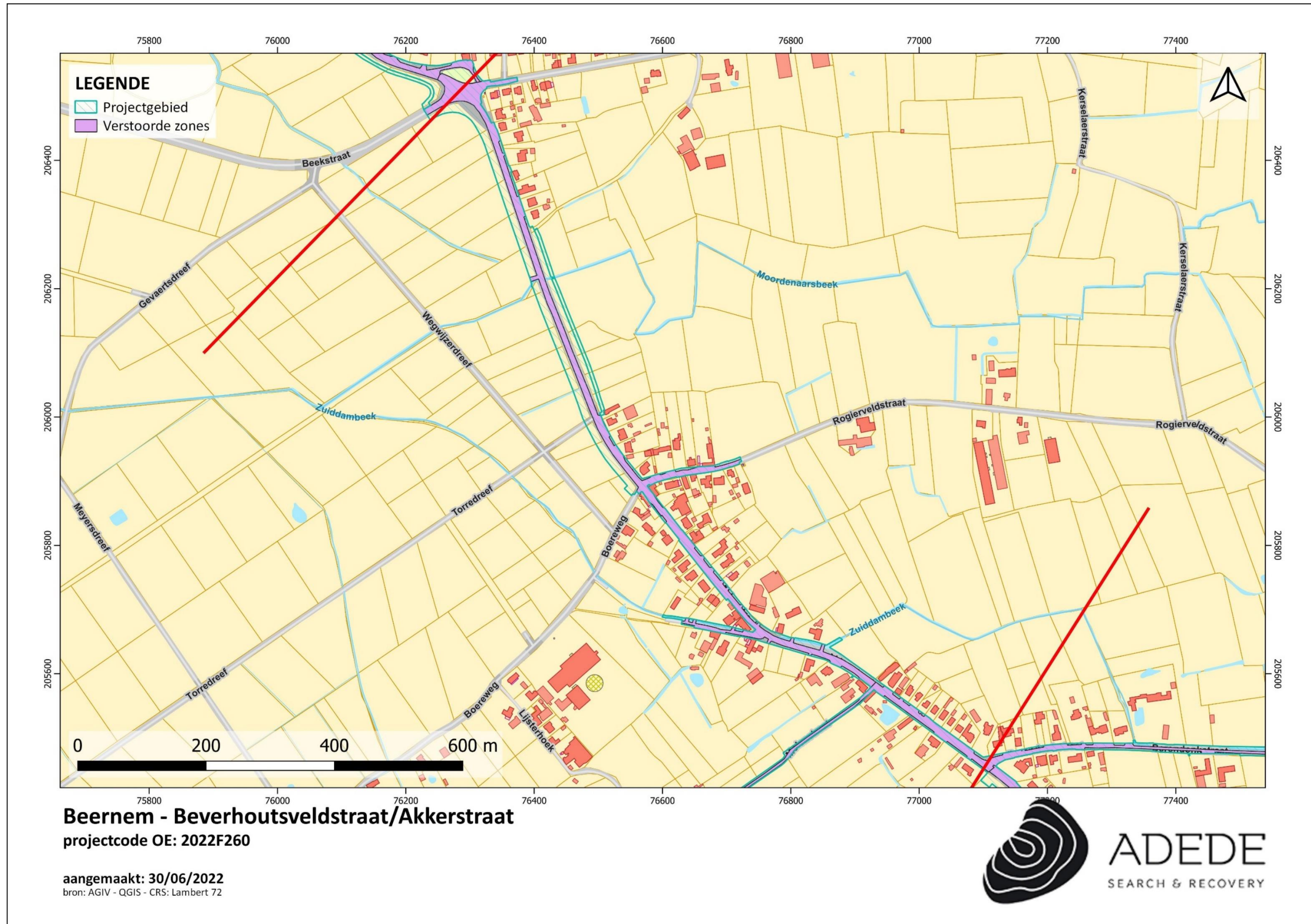

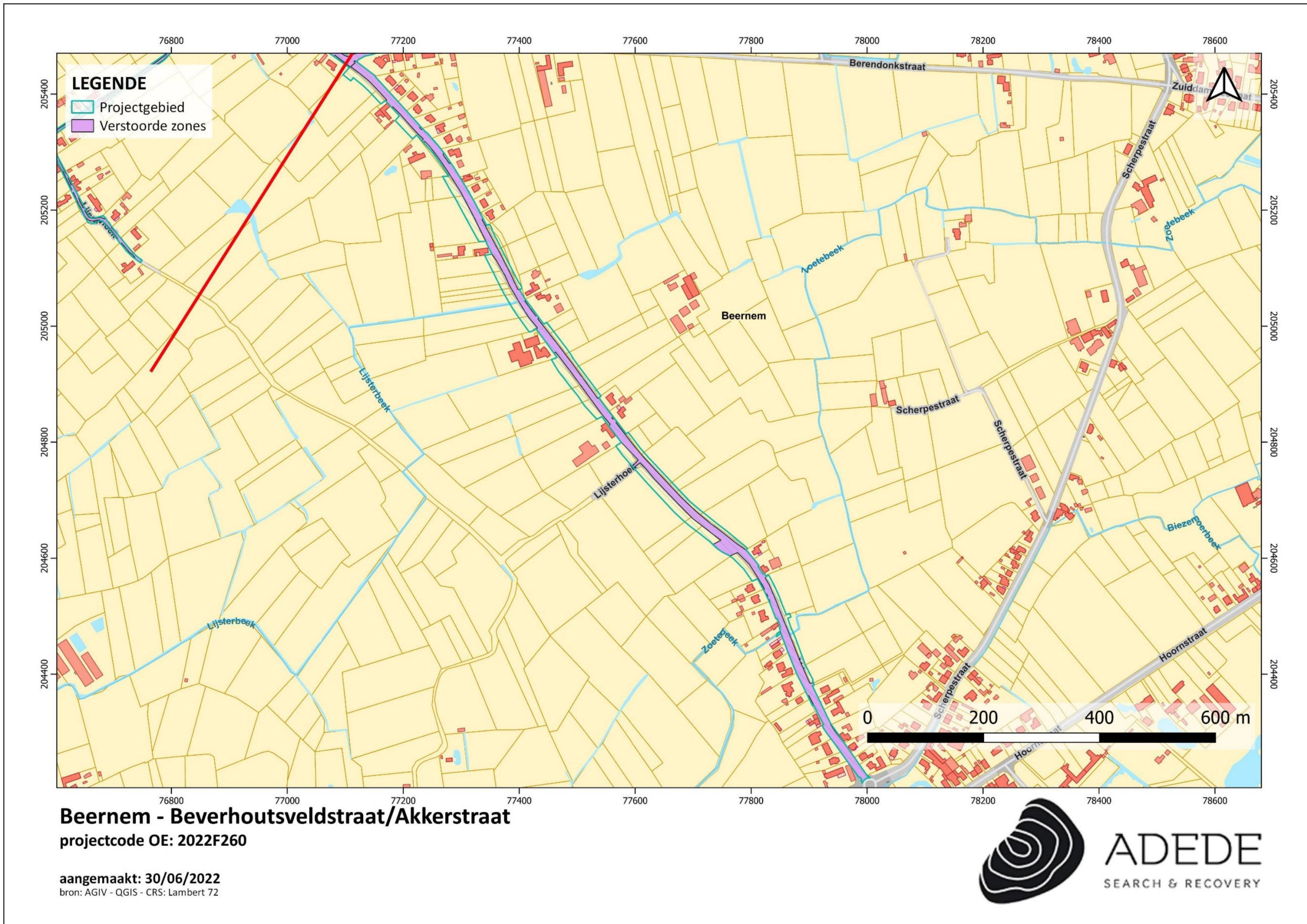

Beernem - Beverhoutsveldstraat/Akkerstraat
projectcode OE: 2022F260

aangemaakt: 30/06/2022
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen de contouren van het onderzoeksgebied werd voorafgaand reeds archeologisch onderzoek verricht. Deze en andere vaststellingen in de directe omgeving worden toegelicht in het assessmentrapport.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handeling waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied bestaat enerzijds uit een wegtracé dat de Beverhoutsveldstraat, Veldkapellestraat, Vullaertstraat, Akerstraat, Rogierveldstraat, Berendonkstraat omvat. De Beverhoutsveldstraat (meest noordelijk) en de Akkerstraat (meest zuidelijk) liggen noord-zuid georiënteerd en in elkaars verlengde en maken deel uit van de N370, een gewestweg tussen Beernem en Lichtervelde. De Veldkapellestraat en de Vullaertstraat zijn zijstraten van de Beverhoutsveldstraat. De Molenstraat en de Berendonkstraat zijn zijstraten van de Akkerstraat. De Lijsterhoek is een zijstraat van de Molenstraat.

De Beverhoutsveldstraat is een 6 meter brede rijweg vervaardigd uit beton. Aan de even zijde is een betonnen fietspad gelegen van 1,75m breed dat afgescheiden is van de rijweg door een schrikstrook van 1 meter asfalt. De bermen zijn grotendeels onverhard met langsgrachten. Ter hoogte van toegangen is de berm plaatselijk verhard.

Ditzelfde wegprofiel wordt doorgetrokken in de Akkerstraat. Het verschil hier is dat de schrikstrook zowel asfalt, betonstraatstenen of groenzone kan zijn.

De Veldkapellestraat is een asfaltrijweg van 4,2m breed. Aan de noordzijde is een greppel gelegen en is de berm voornamelijk aangelegd met steenslag. Aan de zuidzijde ligt een gracht.

De Vullaertstraat is een 4,8 meter brede asfaltrijweg met onverharde bermen. Ter hoogte van de rijwoningen is de berm verhard in asfalt.

De Rogierveldstraat is een asfaltrijweg waarbij ook de bermen verhard zijn in asfalt.

De Berendonkstraat is een asfaltrijweg van 3,8m breed met aan weerszijden een greppel. De bermen zijn onverhard uitgezonderd ter hoogte van toegangen tot de woningen.

De Lijsterhoek en Molenstraat zijn asfaltrijwegen met smalle onverharde bermen. In de berm ligt af en toe een gracht.

Momenteel watert het gemend water af op de bestaande (ingebuisde) grachten en waterlopen.

Het terrein voor grondverbetering is een 4.750 m² grote weide gelegen langsheen de Beverhoutsveldstraat.

Het projectgebied bevindt zich in voornamelijk ruraal gebied, met hier en daar (aan de gehuchten Vliegend paard, Doorn en Hoekske) ook bewoning (steeds alleenstaand) langsheen de weg.

In de bestaande toestand zijn langsheen de weg zijn reeds verscheidene nutsleidingen voorzien. Deze doorkruisen op regelmatige basis de weg waardoor al een zekere verstoring aanwezig is onder de weg. Ook de weg zelf heeft al een bodemverstoring met zich mee gebracht.

2.5 Beschrijving geplande werken

Het project heeft enerzijds als doel een gescheiden stelsel aan te leggen langs de Akkerstraat waarbij de vuilvracht van de woningen wordt aangesloten op het centraal gebied van Beernem. Anderzijds wordt ook de door de gemeente Beernem in te zamelen vuilvracht vanaf het overnamepunt op het einde van de groene cluster 018-1017 getransporteerd naar het centraal gebied Vliegend Paard. Hierdoor wil men de waterkwaliteit verbeteren. De huidige lozingspunten van gemengd water op de grachten en waterlopen binnen het doelgebied moeten dus worden gesaneerd. De werken van Aquafin situeren zich in de Akkerstraat en Beverhoutsveldstraat. De werken van de gemeente Beernem situeren zich in de Akkerstraat, Beverhoutsveldstraat, Veldkapellestraat, Vullaertstraat, Beekstraat, Rogierveldstraat, Lijsterhoek, Molenstraat en Berendonkstraat.

Noordelijk deel

- DWA-riolering:

Ten noorden van de Moordenaarsbeek zal het afvalwater aansluiten op het centraal gebied van het Vliegend Paard dat via bestaande saneringsinfrastructuur aansluit op de RWZI Brugge. Er zal aangesloten worden op het reeds gescheiden stelsel thv de Hellepoelbeek. Gezien de grote afstand van het project gebied en de beperkte diepte van het aansluitpunt "Vliegend Paard" zullen er zeker 2 pompstations noodzakelijk zijn in het noordelijk deel. PS5 wordt voorzien thv de landerijen aan de overkant van Beverhoutsveldstraat 71. PS4 wordt voorzien thv de landerijen aan de overkant van Beverhoutsveldstraat 43. Alle zijstraten (Veldkapellestraat, Vullaertstraat, Beekstraat) zullen aansluiten op het bovengemeentelijk deel in de Beverhoutsveldstraat en de Akkerstraat. De aansluiting van al deze zijstraten gebeurt gravitair behalve voor de Vullaertstraat. Hier worden gravitaire riolen voorzien voor de woningen tot de kruising van de Groenstraatbeek. Op deze kruising wordt een pompstation voorzien van waaruit de persleiding het afvalwater verder transporteert tot het kruispunt Beverhoutsveldstraat – Vullaertstraat.

- RWA-riolering:

Het regenwater blijft aangesloten op de huidige afwatering (en waar nodig verbeterd). Het hemelwater wordt afgevoerd via baangrachten. Ter hoogte van woningen worden de bestaande inbuizingen vernieuwd. Omwille van de uitbreiding van de fietsinfrastructuur worden de grachten verlegd en/of ingebuisd. Door de aanleg van de nieuwe (bredere) grachten wordt een groter volume aan grachten gecreëerd ondanks de plaatselijke inbuizingen. Gezien de nieuwe baangrachten een groter buffervolume hebben dan de bestaande baangrachten werden door de waterloopbeheerders geen extra voorwaarden opgelegd.

Zuidelijk deel

- DWA-riolering:

Ten zuiden van de Moordenaarsbeek zal het afvalwater aansluiten op het centraal gebied van Beernem dat afvoert naar de RWZI Beernem. Er zal aangesloten worden op de bestaande riolering thv de rotonde Akkerstraat-Scherpestraat. In het bovengemeentelijk deel worden 2 pompstations aangelegd. Deze zijn noodzakelijk om de diepteligging van de DWA-riolering in de Akkerstraat te beperken. PS3 wordt voorzien ter hoogte van het kruispunt Akkerstraat – Rogierveldstraat en PS2 ter hoogte van kruispunt Akkerstraat – Berendonkstraat. Om de aansluiting op het centraal gebied van Beernem te realiseren is nog een extra opvoergemaal (PS1) noodzakelijk. Alle zijstraten (Rogierveldstraat, Lijsterhoek, Molenstraat en Berendonkstraat) zullen aansluiten op het bovengemeentelijk deel in de Beverhoutsveldstraat en de Akkerstraat. De aansluiting van al deze zijstraten gebeurt gravitair behalve voor de Lijsterhoek. Hier wordt de Molenstraat en de Listerhoek gravitair afgevoerd richting Lijsterhoek nr.1. Van hieruit vertrekt een persleiding richting het bovengemeentelijk deel in de Akkerstraat.

- RWA-riolering:

Het RWA-stelsel in het zuidelijk deel is analoog als de beschrijving voor het noordelijk deel.

In het overgrote deel van het projectgebied (Beverhoutsveldstraat en Akkerstraat) is aan de westzijde een dubbelrichtingsfietspad gelegen dat niet voldoet aan de richtlijnen van het Fietsvademeccum (de breedtes van het fietspad en de veiligheidsstrook t.o.v. de rijweg zijn te smal). Dit gecombineerd met de snelheidszone creëert een onveilige situatie voor de fietsers. Gezien het fietsrouten netwerk een belangrijk onderdeel van het mobiliteitsbeleid in de gemeente Beernem vormt, is de doelstelling van dit project het realiseren van een veilige en comfortabele fietsverbinding tussen de kern van Beernem en de kern Vliegend Paard, dat onderdeel is van de verbinding tussen Beernem en Brugge. De aanleg van een degelijke en veilige fietsvoorziening moet de functionele verplaatsing per fiets in plaats van de wagen stimuleren en alsook het fietsverkeer verhogen.

Noordelijk deel

Het noordelijk deel betreft het deel tussen Vliegend Paard en de Beekstraat. Hier wordt aan de westzijde een dubbelrichtingsfietspad aangelegd met een breedte van 2,50m en een veiligheidsstrook t.o.v. de rijweg van 2,50m breed. Deze veiligheidsstrook wordt ingezaaid met gras en aangelegd in (lichte) V-vorm, zodat een natuurlijke greppel gevormd wordt. In het midden van deze strook wordt een bomenrij voorzien. Ter hoogte van erftoegangen wordt de veiligheidsstrook wel verhard. Principe is dat iedereen zo vlug en zo veilig mogelijk naar het fietspad aan de overkant moet geraken. Deze bijkomende verhardingen zijn 2m lang. Zo zijn er op regelmatige afstand voorzieningen die ervoor zorgen dat het dubbelrichtingsfietspad ook van de oostzijde makkelijk bereikbaar is.

Gezien deze uitbreiding in de breedte dienen de langsgrachten verschoven te worden en is de uitbreiding van het openbaar domein via rooilijnplannen noodzakelijk. Daar waar er toegangsvoorzieningen zijn tot de landerijen worden de langsgrachten ingebuisd.

Zowel de rijweg als het dubbelrichtingsfietspad worden aangelegd in asfalt, de toegangen tot woningen en erven worden aangelegd in betonstraatstenen of grasdallen.

Zuidelijk deel

Het zuidelijk deel betreft het deel tussen de Beekstraat en de Scherpestraat. Hier worden enkelrichtingsfietspaden van 1,75m aangelegd. Ook hier worden veiligheidsstroken van 2,50m breed voorzien. Echter op plaatsen waar dit niet mogelijk is wegens beperkte ruimte, wordt de veiligheidsstrook gereduceerd tot 1,0 tot 1,30m. Wel wordt hier een haagmassief voorzien als extra afscheiding/veiligheid.

T.h.v. het woonlint tussen de Rogierveldstraat en huisnummer 75 is de rooilijnbreedte te gering voor bovenstaand principe van vrijliggende fietspaden. Daarom worden aanliggende verhoogde fietspaden voorzien in combinatie met een snelheidsbeperking tot 50km/u.

Ook in dit deel dienen de langsgrachten verplaatst te worden en is de uitbreiding van het openbaar domein via rooilijnplannen nodig.

Zowel de rijweg als de enkelrichtingsfietspaden worden aangelegd in asfalt, de toegangen tot woningen en erven worden aangelegd in betonstraatstenen of grasdallen.

Zijstraten

In alle zijstraten (Veldkappellestraat, Vullaertstraat, Beekstraat, Rogierveldstraat, Lijsterhoek, Molenstraat en Berendonkstraat) gelden gelijkaardige principes. De rijweg wordt in asfalt aangelegd, opritten worden voorzien in betonstraatstenen en erftoegangen in betonnen grasdallen. De bermten dienen voorzien te worden in gras. In de Veldkappellestraat komen er nog parkeervakken in betonnen grasdallen en een kantstrook (incl. straatkolken).

Ter hoogte van perceel 52B2 wordt een terrein voor grondverbetering voorzien van ongeveer 4.750 m². Het terrein van grondverbetering dient voor de opslag van materiaal voor de totale werken, plaatsen van een zeefinstallatie, plaatsen van installatie voor grondverbetering, opslag van gronden,... Bij aanvang van de werken wordt de teelaarde van het terrein afgegraven. Na de werken wordt het terrein in zijn oorspronkelijke staat hersteld. Het totale grondverzet van dit project bedraagt ongeveer 82.000 m³.

Bij de plannen hieronder wordt telkens eerst de bestaande situatie getoond, gevolgd door de geplande situatie ter hoogte van hetzelfde deel van het tracé.

2.6 Randvoorwaarden

Deze archeologienota is een nota in uitgesteld traject wegens juridisch ongewenst: op dit moment zijn nog niet alle percelen waarop gewerkt zal worden in eigendom van de opdrachtgever.

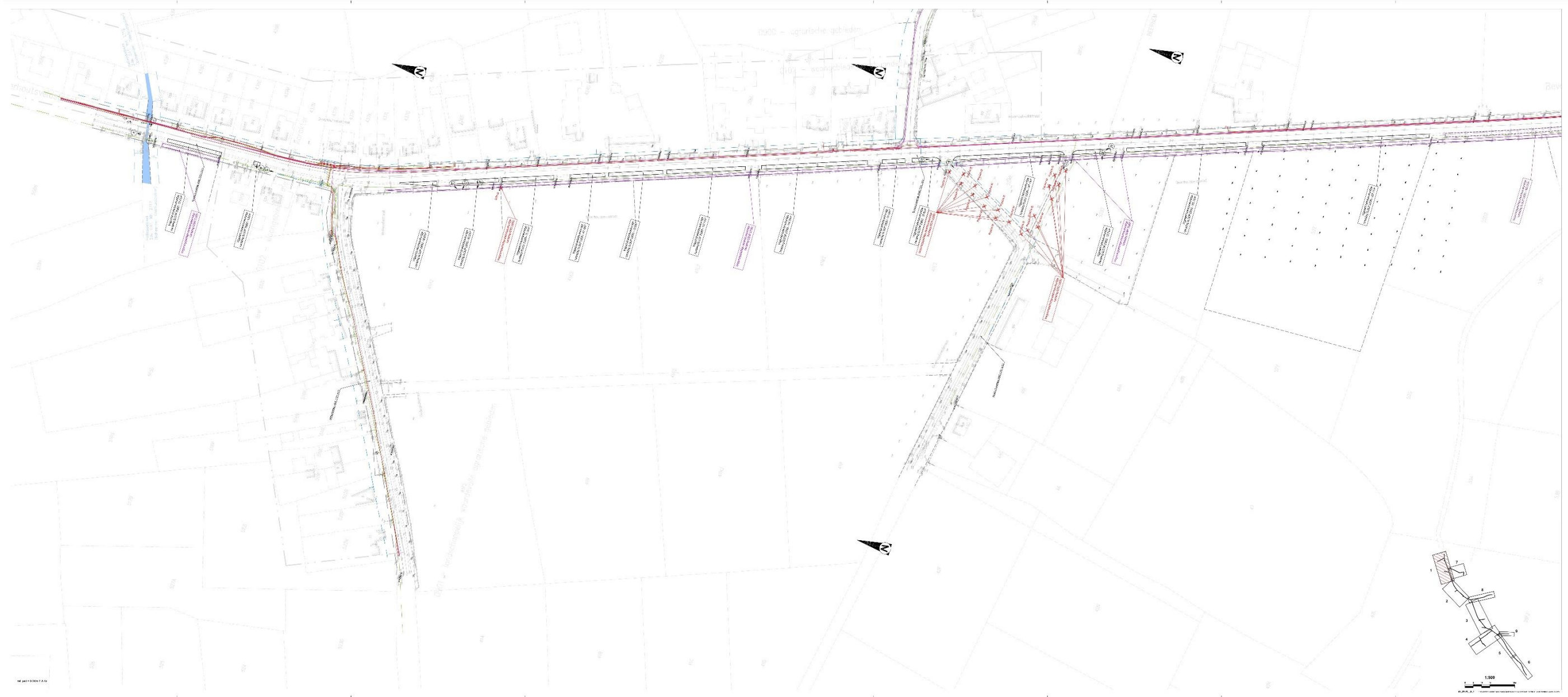
2.7 Werkwijze

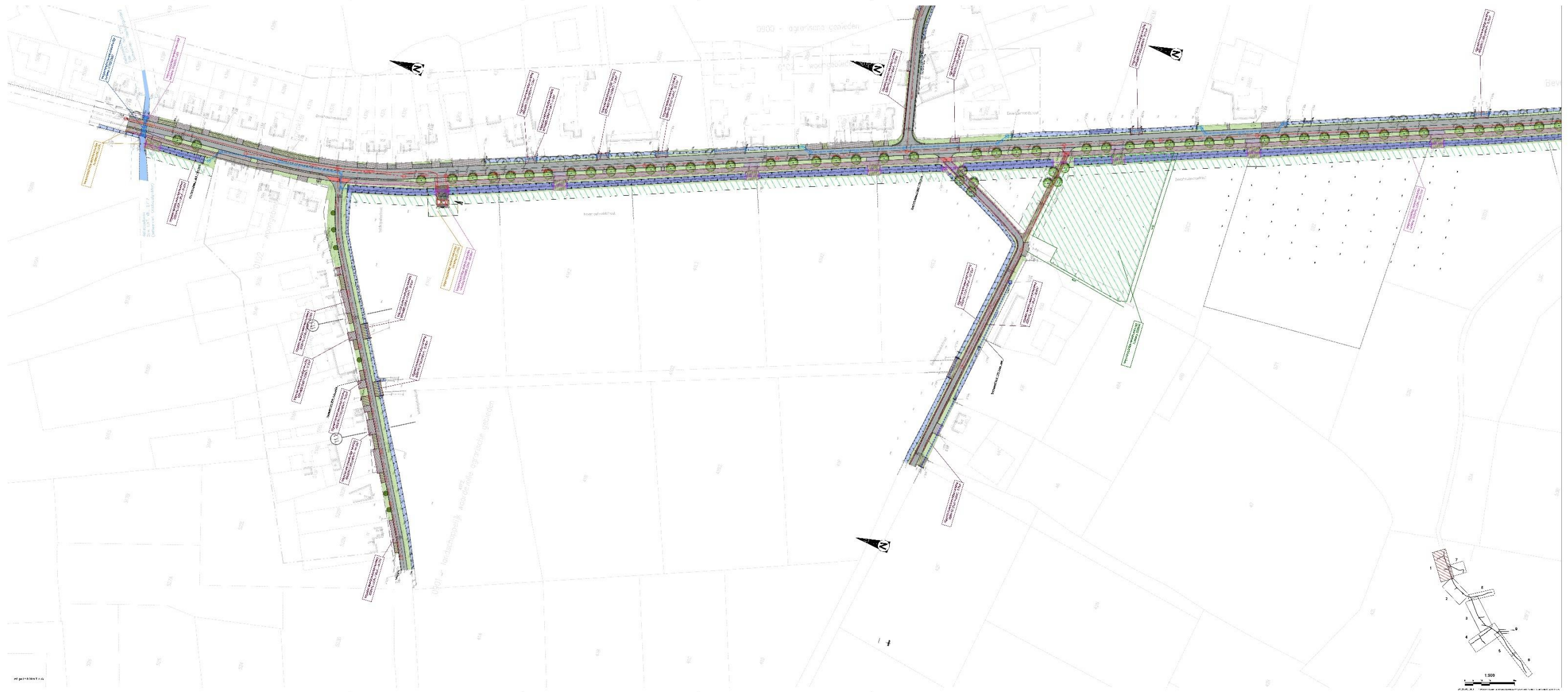
Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

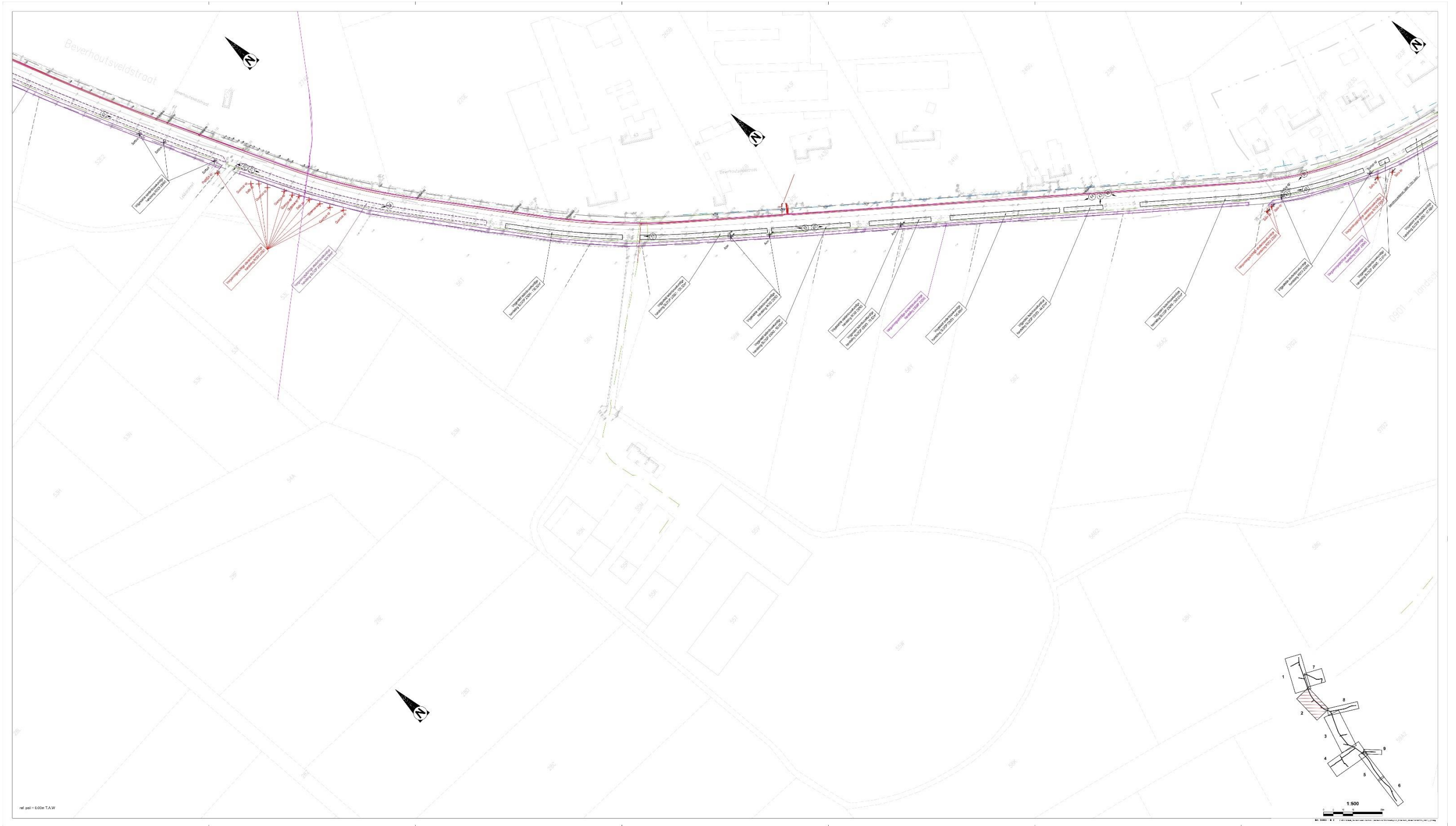
Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
  - Inplantingsplan huidige toestand
  - Inplantingsplan geplande toestand
  - Doorsnede bestaande toestand
  - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
  - Topografische kaart
  - Orthofoto
  - Kadasterkaart
  - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
  - Tertiair geologische kaart
  - Quartair geologische kaart
  - Bodemtypekaart
  - Potentiële bodemerosiekaart
  - Erosiegevoeligheidskaart
  - Bodemgebruiksbestand

- Gewestplan
- Historische situering:
  - Kaart van Ferraris, 1777
  - Atlas der Buurtwegen, 1840
  - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
  - Kaart van Popp, 1842-1879
  - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
  - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
  - Inventaris Onroerend Erfgoed

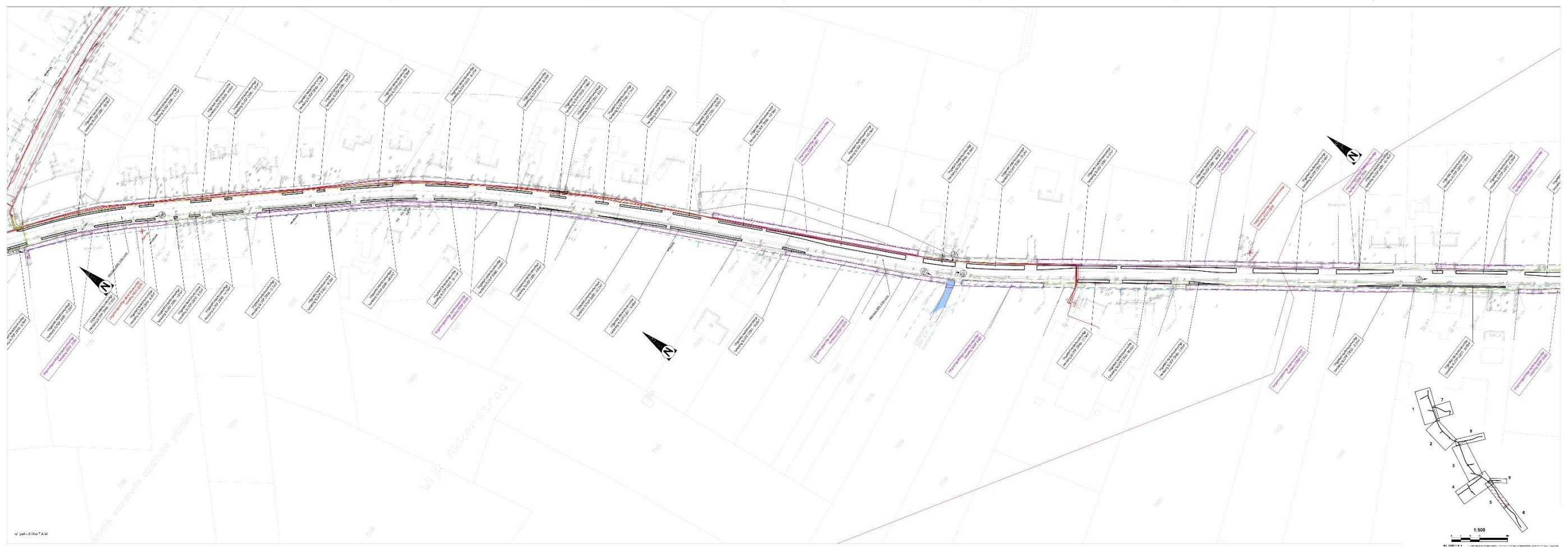

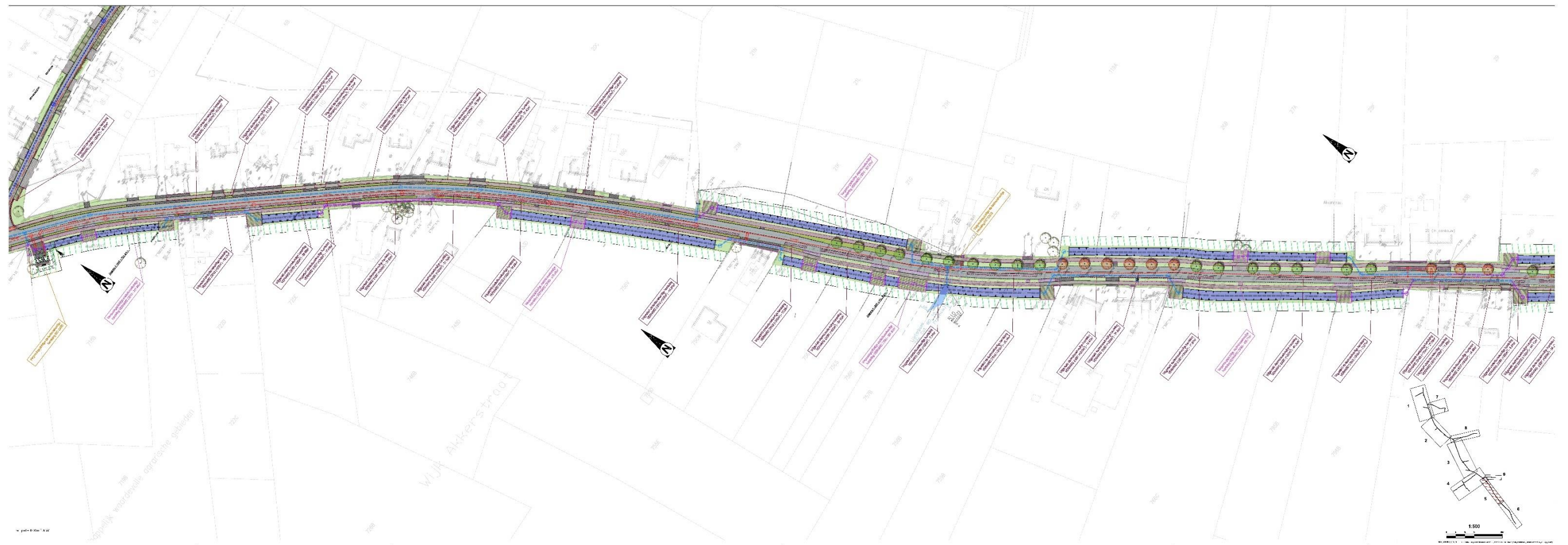

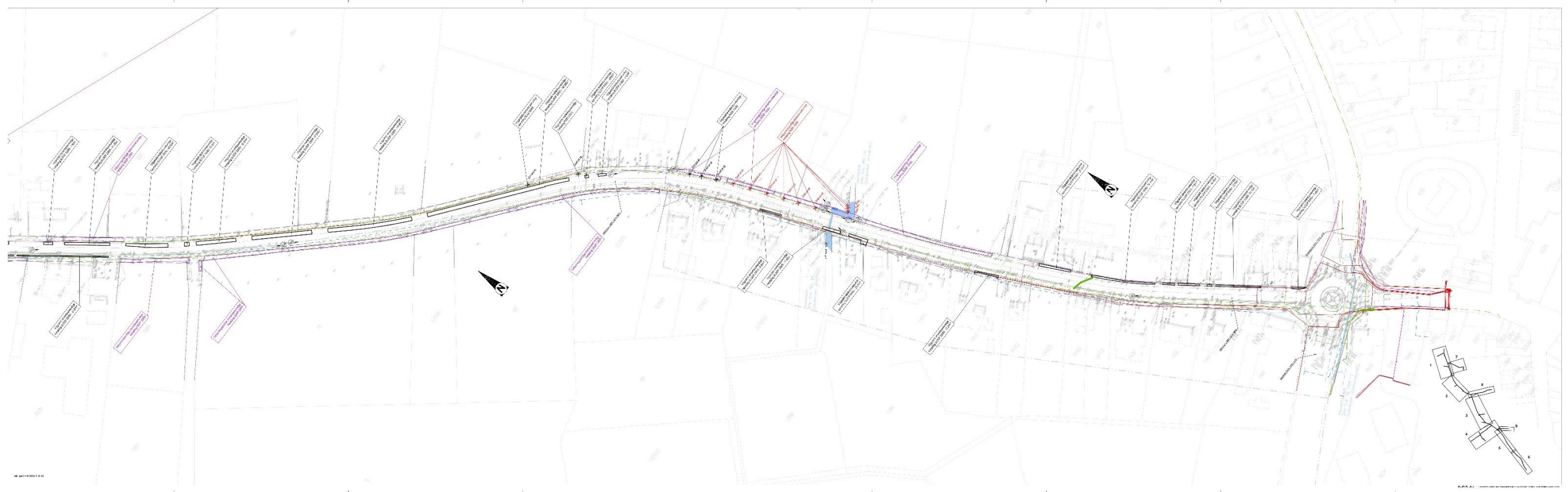

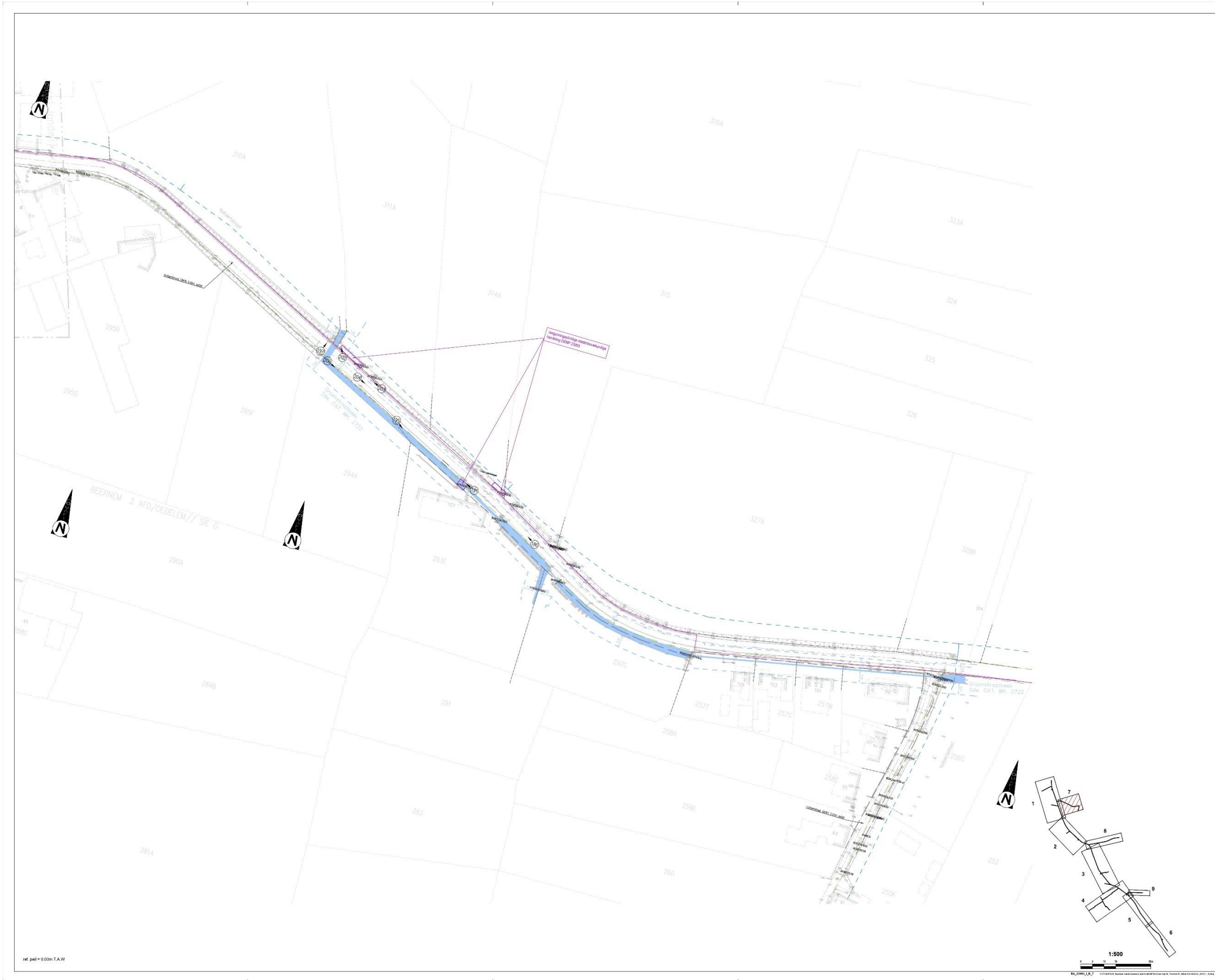

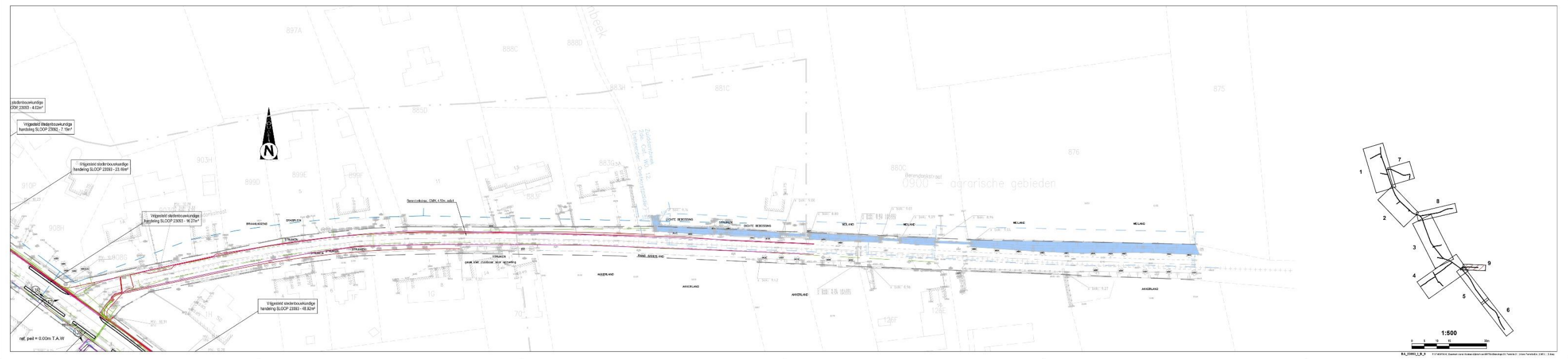

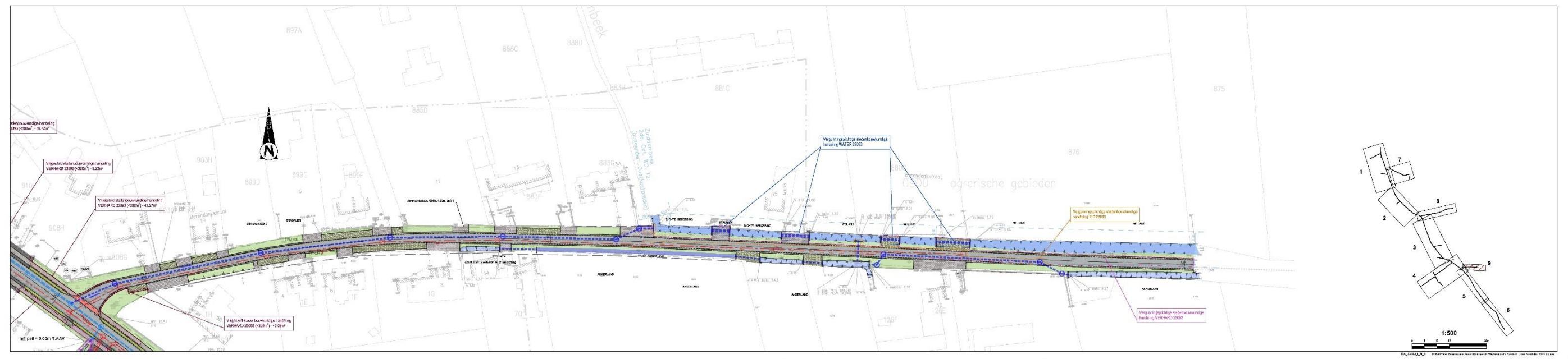

3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

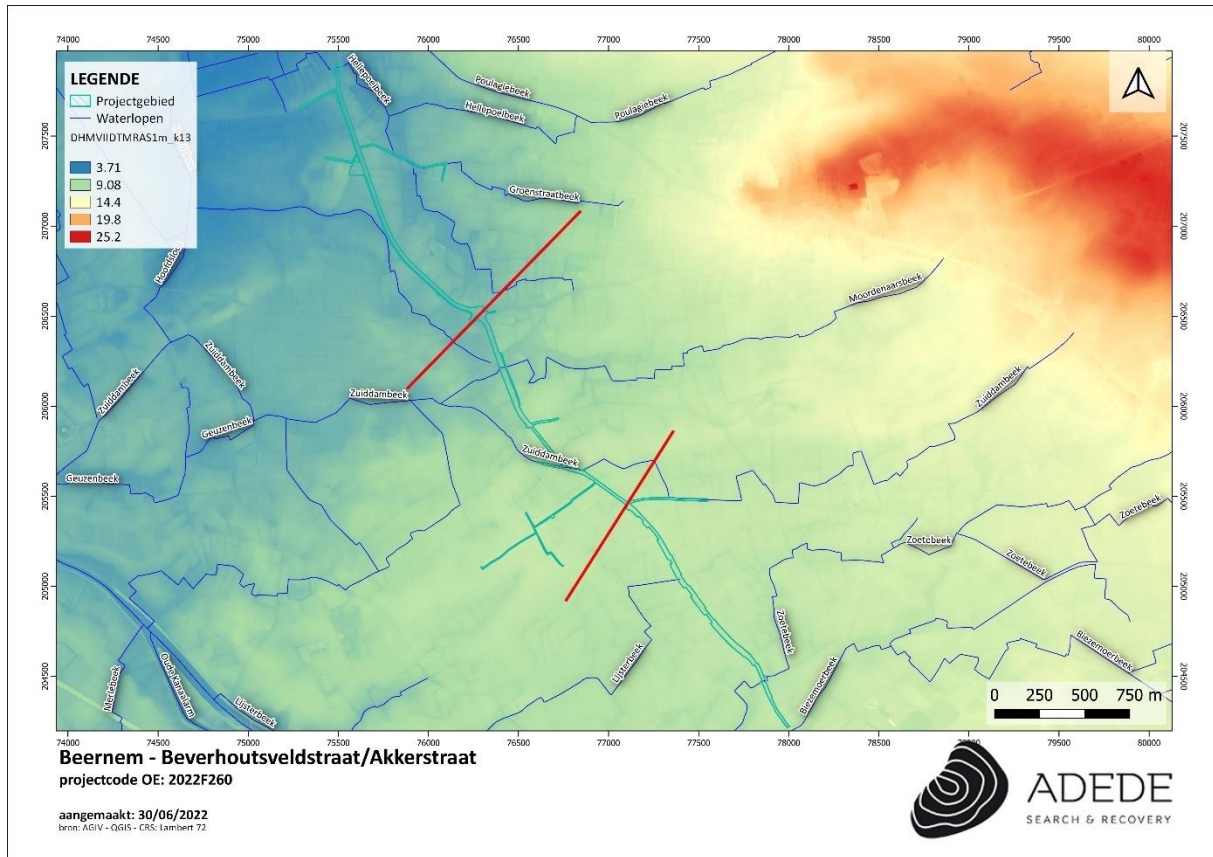
Het projectgebied situeert zich in ruraal gebied ten zuidwesten van het dorp Oedelem, een deelgemeente van Beernem, en ten noorden van de dorpskern van Beernem, op haar beurt centraal gelegen langs het kanaal Gent-Brugge.

Het projectgebied bevindt zich vandaag centraal in de zandstreek, meer bepaald in de vallei tussen twee heuvelruggen: één ten noordoosten van het projectgebied met toppen tot ca. 30m TAW en één ten zuiden van het projectgebied, met toppen tot ca. 28m TAW. De hoogte van het projectgebied neemt gestaag toe in zuidelijke richting van ca. 6m TAW in het noorden van het projectgebied tot ca. 10,8m TAW centraal in deelgebied 3. De laatste 800 meter van het lijntracé neemt de hoogte zeer licht af tot ca. 10,2m TAW in het zuidelijkste punt van het projectgebied. Het terrein voor grondverbetering kent een licht bolle vorm: het centrale gedeelte ligt iets hoger (ca. 7,5m TAW dan nabij de grenzen van het perceel (ca. 7,3m TAW).

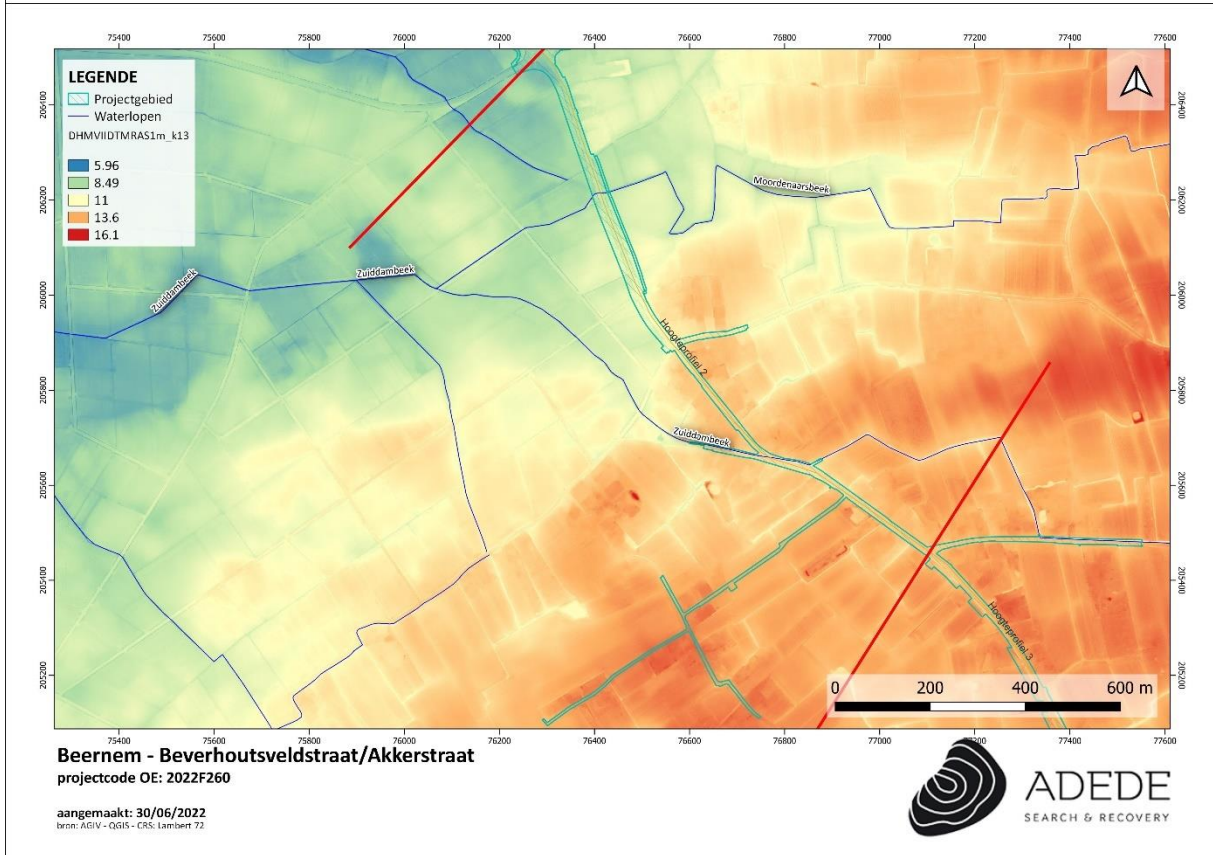
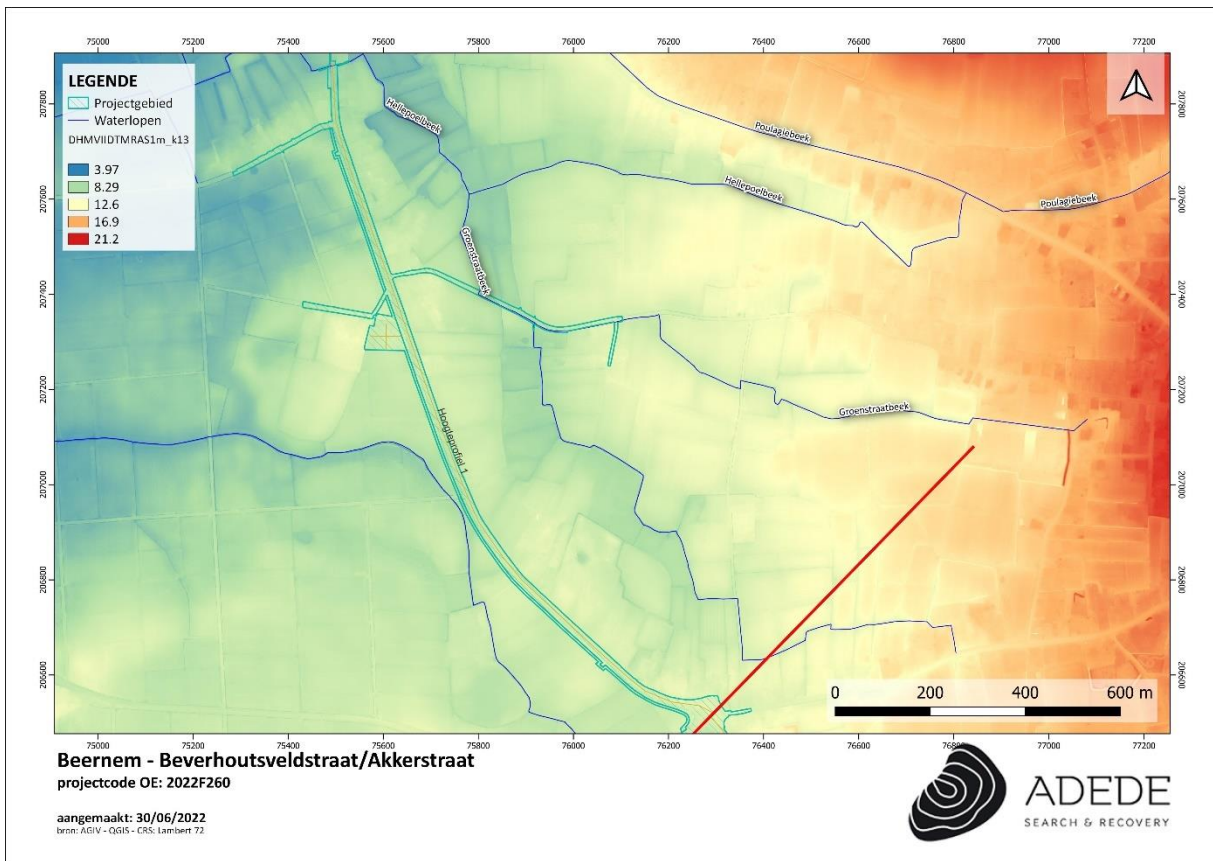
Het projectgebied ligt op de rand van het Beverhoutsveld dat deel is van het geheel Assebroekse Meersen, Beverhoutsveld en Bergskes. Dit gebied ligt in de gemeenten Brugge (Assebroek), Beernem en Oostkamp. In het noorden vormt de bebouwing van Steenbrugge, Assebroek en Ver-Assebroek (beiden Brugge) de grens, in het oosten de weg tussen Assebroek en Beernem, in het zuiden door de weg tussen Lijsterhoek (Beernem) en Veldhoek (idem), in het westen een dreef die in noordwestelijke richting loopt. Geheel het gebied behoort tot een uitloper van de Vlaamse Vallei. Uit fysisch-geografisch en landschappelijk oogpunt kan het worden ingedeeld in drie delen: (1) De Bergskes of het Bergjesbos. Dit gebied is gelegen dichtbij Assebroek en langs drie kanten omsloten door bebouwing. Het is een relatief klein deelgebied gelegen op de dekzandrug Gistel-Maldegem-Stekene-Verrebroek; (2) Het meersengebied gelegen in de depressie ten zuiden de dekzandrug. In dit deelgebied liggen de Assebroekse meersen, de Chartreuzemeersen (op het grondgebied van gemeente Oostkamp), de Gemene Weiden (tussen de Bergskes en het Sint-Trudoleken) en Steenbrugse bosjes. Hier ligt ook de noord-zuid verlopende pleistocene zandrug tussen de Chartreuzemeersen en de Assebroekse meersen. (3) Het Beverhoutsveld ten zuiden van de meersen waar huidig projectgebied zich bevindt. Dit gebied ligt weer iets hoger op arme zandgrond. Kenmerkend in het gebied is het agrarisch landgebruik met vele hoogstamdreven die de gronden verdelen. Nabij Brugge zijn er de tracés van de verlaten spoorlijn Brugge - Eeklo doorheen de Steenbrugse Bosjes en de Gemene Weiden en de verlaten tramlijn van Ver-Assebroek naar Oedelem doorheen de circulaire archeologische site.

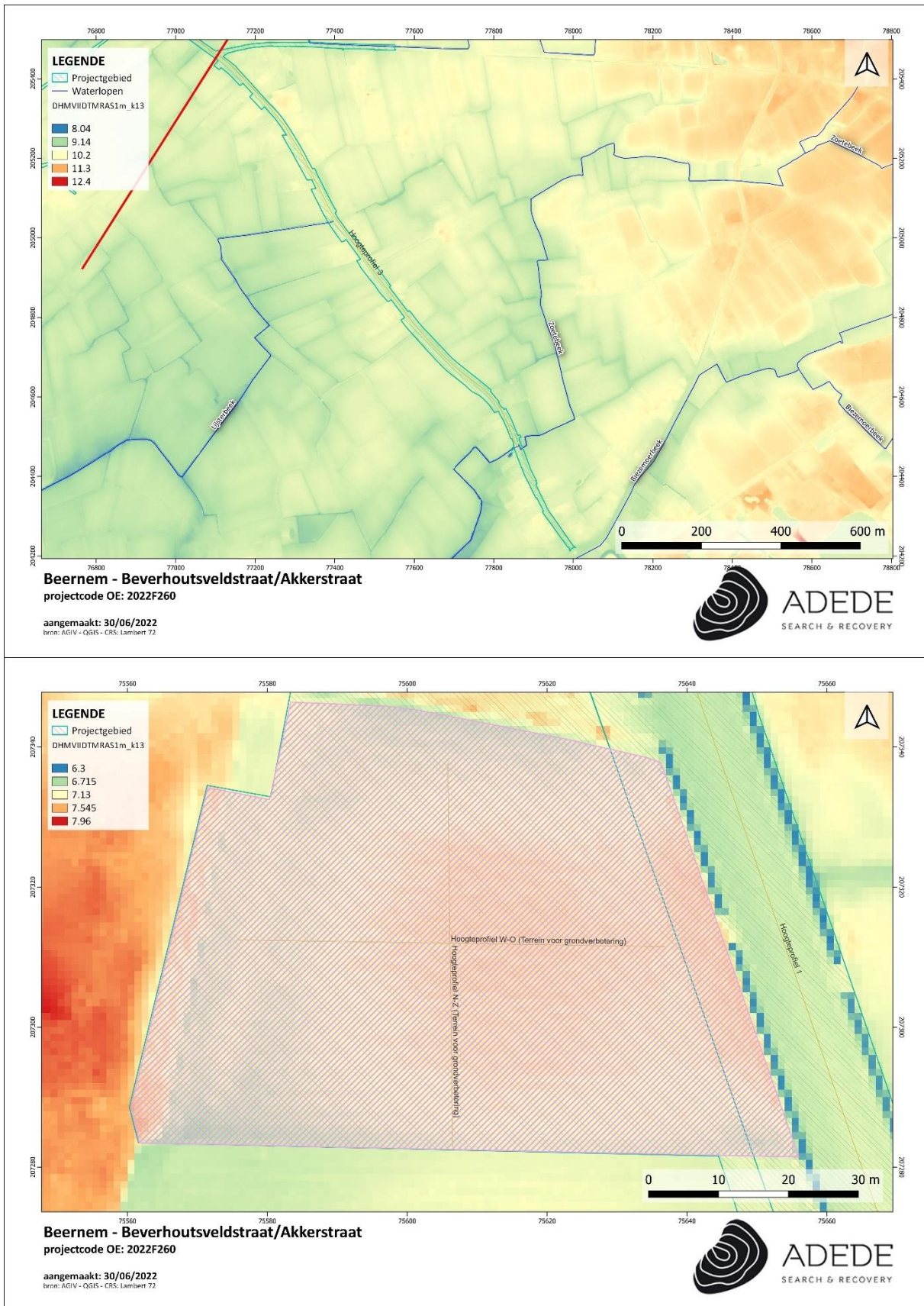
In de omgeving van het projectgebied bevinden zich verschillende beken waarvan sommigen, zoals de Moordenaarsbeek, de Zuiddambeek, de Zoetebeek, het projectgebied kruisen.

Hierdoor kan het potentieel op steentijdvondsten algemeen gezien hoog worden ingeschat.

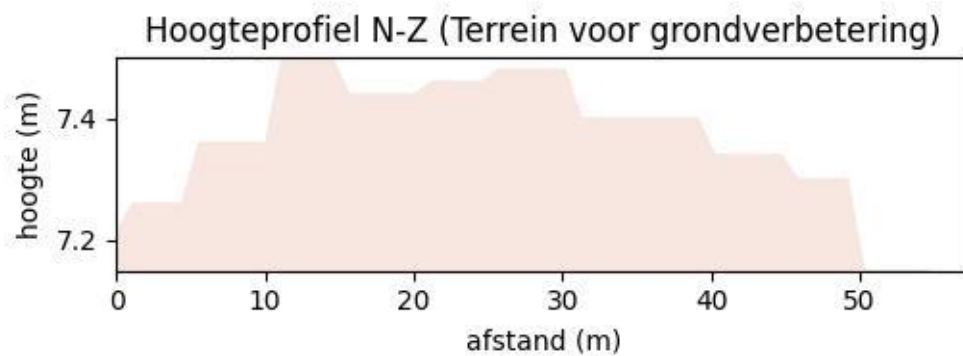
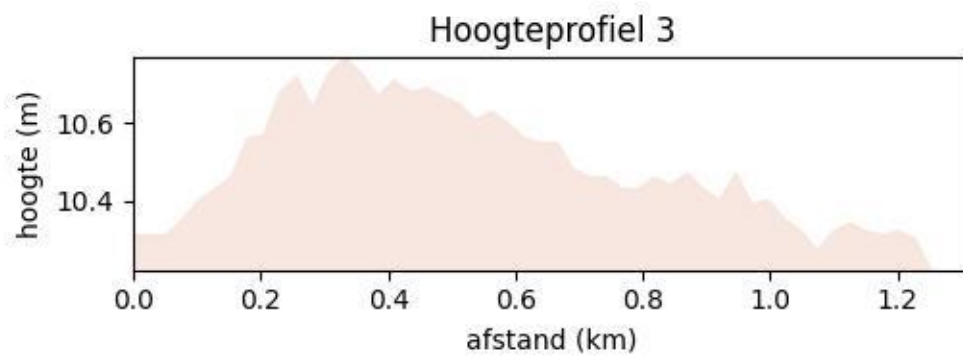
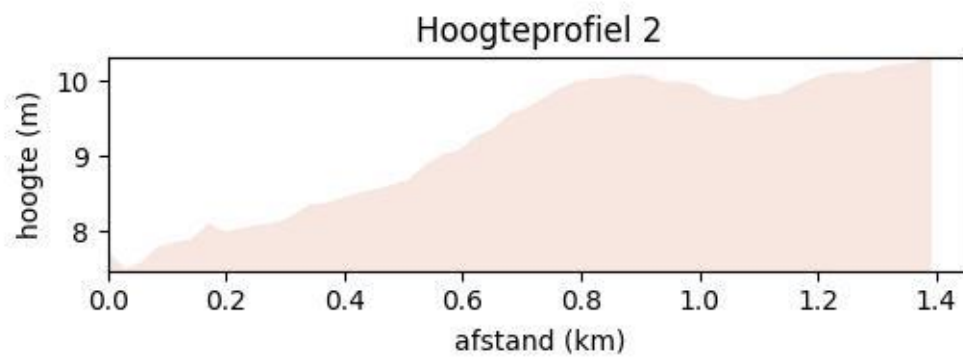
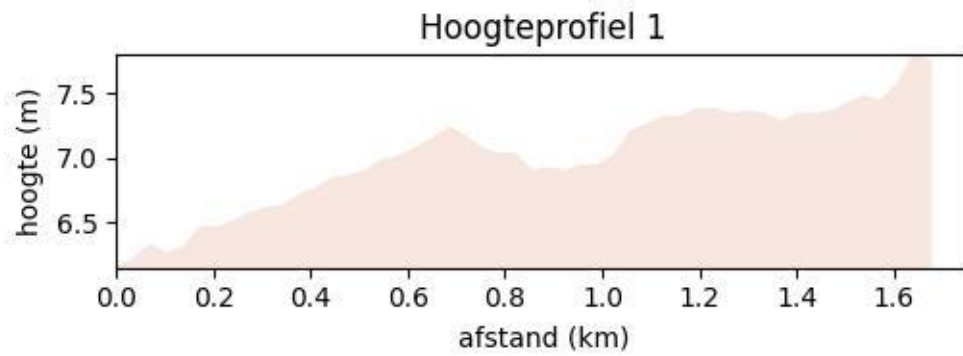

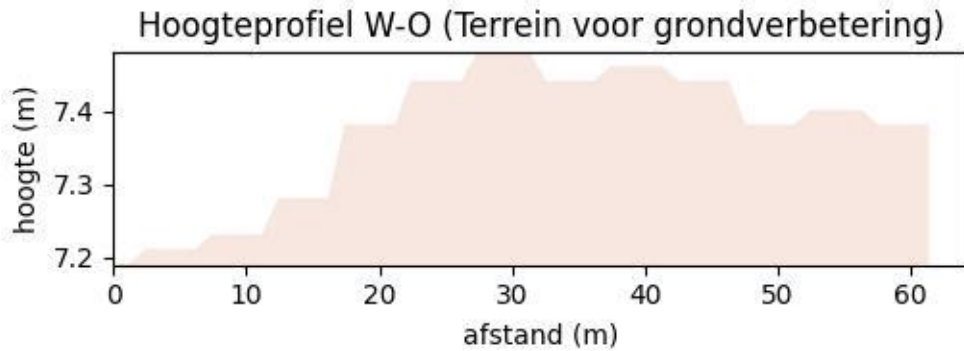
Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHM VII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer.

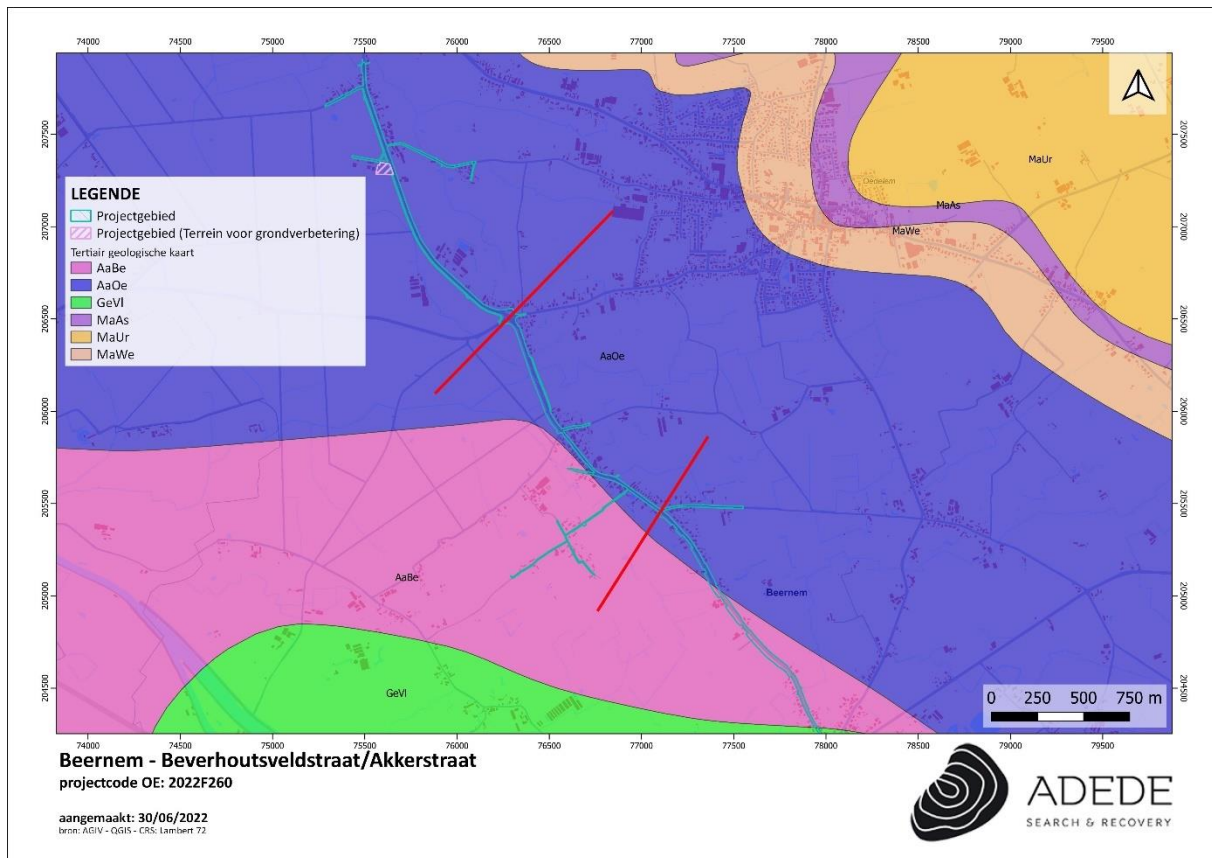
Op de tertiair geologische kaart bevindt het leeuwendeel van het projectgebied zich binnen de Formatie van Aalter, Lid van Oedelem.

De Formatie van Aalter is een geologische formatie in de ondergrond van het noordwesten van België. De formatie bestaat uit mariene kleien en zanden, die afgezet zijn in de zee die het noorden en midden van België bedekte tijdens het Eoceen. De formatie dagzoomt in de provincies Oost- en West-Vlaanderen en vormt een maximaal 30 meter dik pakket in de ondergrond. Ze wigt uit naar het oosten en is ten oosten van Antwerpen niet meer aanwezig. De basis van de formatie bestaat uit glauconietrijk kleiig zand, waarin klei-, humus- en veenlaagjes voorkomen (Zand van Aalterbrugge). Daarop volgt een pakket klei-, zand- en zandsteenlagen, waarin bovenin fossielen voorkomen (Klei van Beernem). De top van de formatie bestaat uit fossielrijk glauconiethoudend fijn zand (Zand van Oedelem). De Formatie van Aalter heeft een ouderdom van Laat-Ypresiaan tot Vroeg-Lutetiaan (ongeveer 48 miljoen jaar oud) en behoort tot de Zenne Groep. Boven op de formatie ligt de Formatie van Brussel, of als deze afwezig is de Formatie van Lede. Beide behoren ook tot de Zenne Groep. Onder de formatie liggen afzettingen van de Formatie van Gentbrugge (mariene kleien en zanden uit het Laat-Ypresiaan).

Het Lid van Oedelem bestaat uit donkergrijs tot bleekgrijs zeer fijn zand, bevat kleiige eenheden en kalkzandsteenbanken en is kalkhoudend. Schelpen (soms zeer veel) o.a. *Cardita*, *Turritella*, *Venericardia planicosta*.

Ten zuiden van de Lijsterbeek en ter hoogte van de Molenstraat en de Lijsterhoek bevindt het projectgebied zich binnen de Formatie van Aalter, Lid van Beernem. Deze formatie bestaat uit grijsgroen kleihoudend zand, bevat kleilaagjes en zandsteen (veldsteen), is weinig kalkhoudend en is glauconiet- en glimmerhoudend.

Het meest zuidelijke stuk van het projectgebied behoort tot de Formatie van Gentbrugge, Lid van Vlierzele. De Formatie van Gentbrugge, behorende tot de Iepergroep, dagzoomt in Oost- en West-Vlaanderen en komt verder naar het noordoosten voor in de ondergrond van de provincie Antwerpen. Ze bestaat uit marieneklei-, silt- en zandlagen, afgezet in de zee die het noorden van België bedekte in het Ypresiaan (rond 50 miljoen jaar geleden, in het Vroeg-Eoceen). In het noorden van België is de formatie van Gentbrugge tot maximaal 50 meter dik. Het lid van Vlierzele bestaat uit groen tot grijsgroen fijn zand, soms kleihoudend, met plaatselijk dunne zandsteenbankjes en het is glauconiethoudend en glimmerhoudend.

Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Op de quartair geologische kaart behoort het grootste deel van het projectgebied tot type 3. Bij dit profieltype zijn er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. Dit profieltype is opgebouwd uit volgende lagen:

- Elpw: Dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen, waar het onderzoeksgebied zich bevindt, zijn deze opgebouwd uit zand tot zandleem. Met mogelijks HQ: hellingsafzettingen van het Quartair.
- Flpw: Dit zijn fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen)

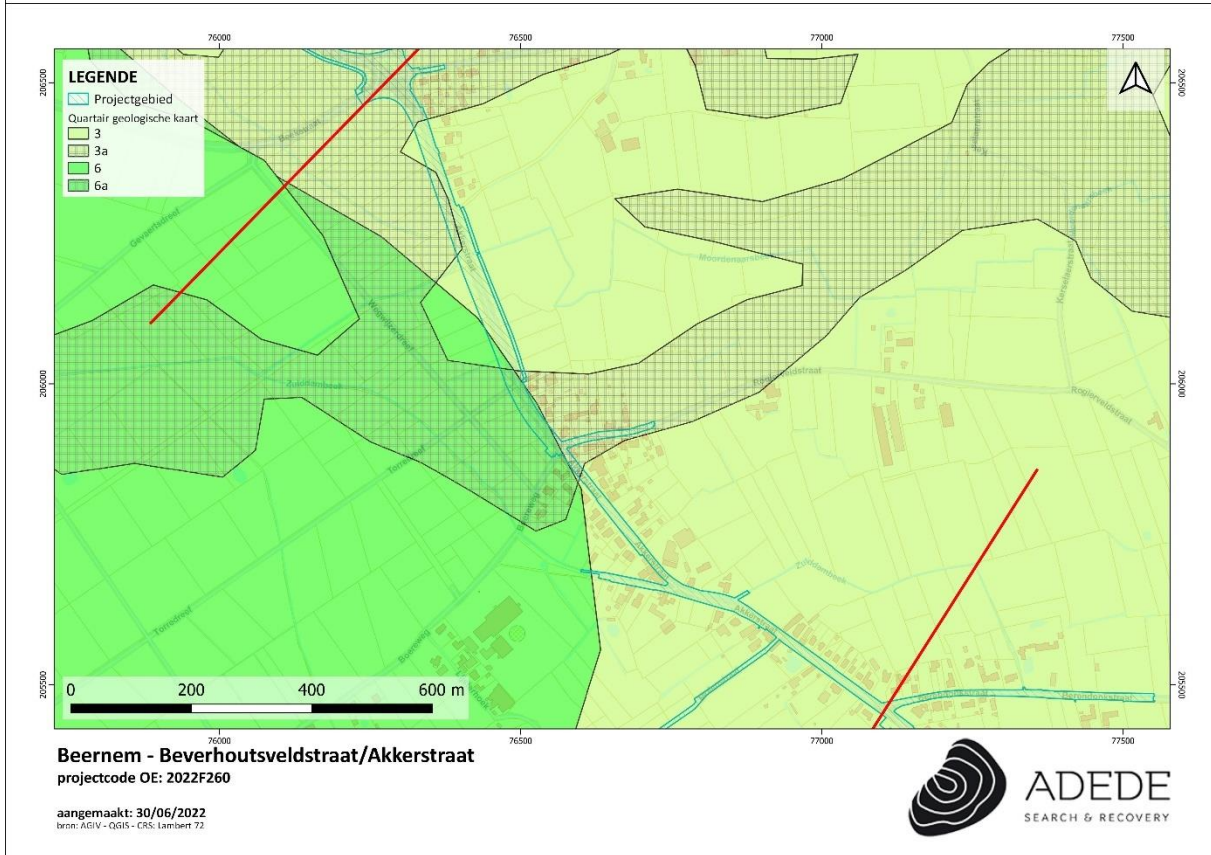
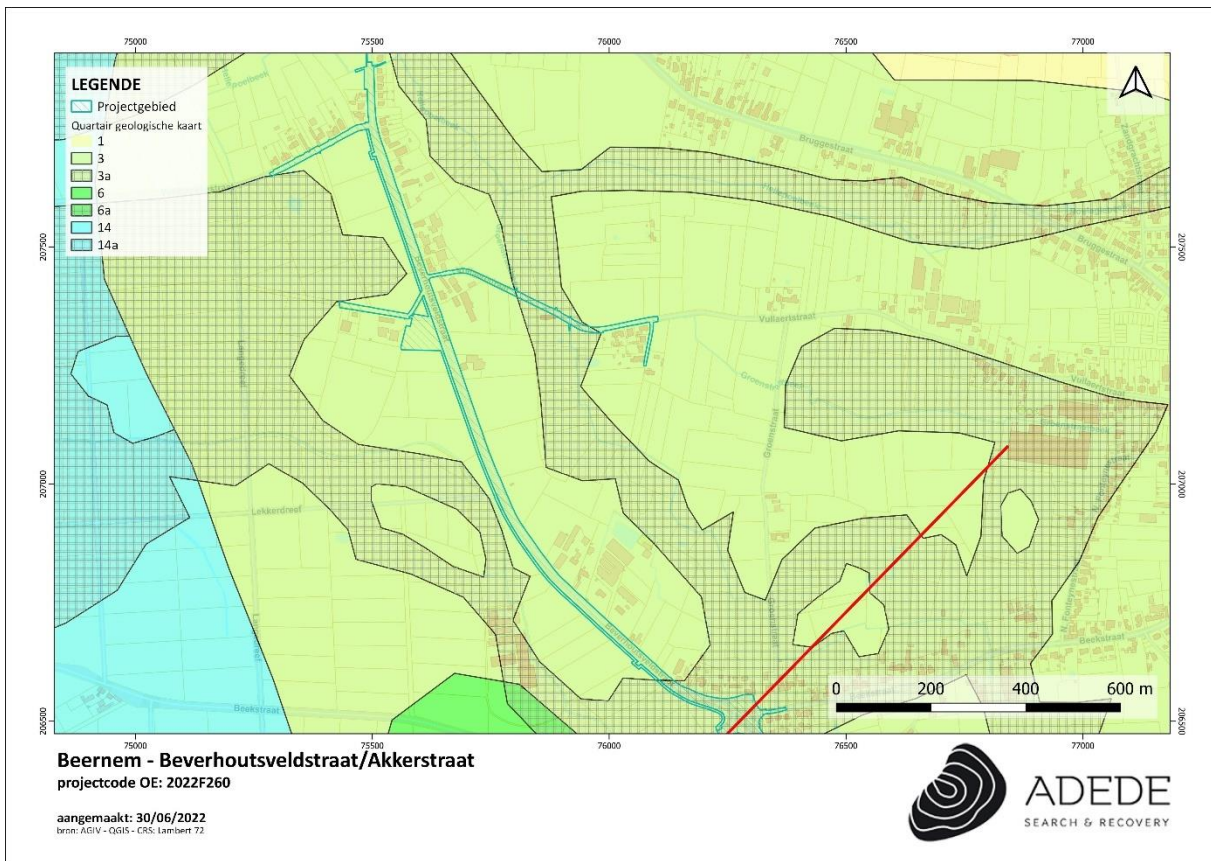
Ter hoogte van het kruispunt met de Beekstraat, de Rogierveldstraat en helemaal in het zuiden, behoort het projectgebied tot type 3a. Bij dit profieltype zijn er wel Holocene en/of Tardiglaciale

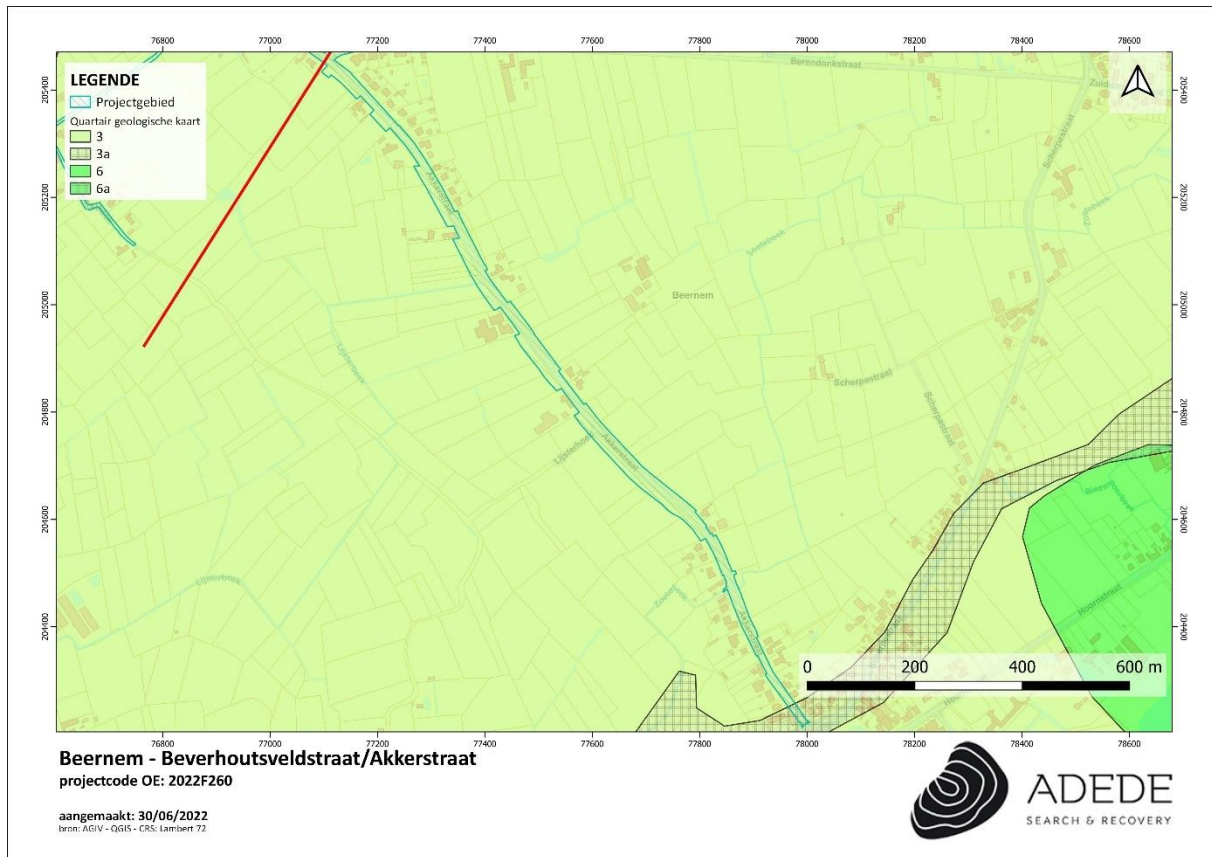
afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. Hierbij ligt bovenop de lagen die besproken worden onder profieltype 3 nog de volgende laag:

- Fh: Dit betreft fluviatiele afzettingen, inclusief organochemisch en primariën, en afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardi-Glaciaal (Laat-Weichseliaan).

Ter hoogte van het kruispunt met de Boereweg, behoort het projectgebied tot type 6a. Bij dit profieltype zijn er Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie (6). Dit profieltype is opgebouwd uit volgende lagen:

- Fh: Dit betreft fluviatiele afzettingen, inclusief organochemisch en primariën, en afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardi-Glaciaal (Laat-Weichseliaan).
- Elpw: Dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen, waar het onderzoeksgebied zich bevindt, zijn deze opgebouwd uit zand tot zandleem. Met mogelijks HQ: hellingsafzettingen van het Quartair.
- Hq: Hellingsafzettingen vna het Quartair.
- FLPw: Fluviatiele afzettingen van het Quartair.
- FLPe: Fluviatiele afzettingen van het Emiaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

Op de bodemtype kaart staan verschillende delen van het projectgebied gekarteerd bij x verschillende bodemtypes:

- **Sdh:** Matig natte lemig zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. Deze matig natte Postpodzol heeft een bouwlaag (Ap) die goed humeus is, gehomogeniseerd en 30-50 cm dik. Ingevolge oplossingsverschijnselen van de Podzol B, maar vooral door uitdelven en afvoeren van het verharde benedendeel van de Podzol B is deze horizont op veel plaatsen bijna volledig verdwenen. De roestverschijnselen, soms moeilijk waarneembaar in de Podzol B beginnen normaal tussen 40 en 60 cm diepte. De waterhuishouding is gunstig in de zomer, maar de bodem is soms iets te nat in de winter. De matig natte Postpodzolen op

lemig zand werden betiteld als zijnde goede gronden voor rogge, haver en aardappelen. De zomergranen en de vroeger geteelde voederbieten zijn aktueel praktisch volledig vervangen door maïs en raaigras; ook goed geschikt voor weiland.

- **Zch:** Matig droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. De donker bruingrijze bovengrond is goed humeus en 30-60 cm dik. De Podzol B, 20-30 cm dik, is verbrokkeld in harde concreties. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm. De waterhuishouding is goed in de winter, te droog in de zomer. De bodems zijn iets beter dan Zcg en blijven matig geschikt voor zomergranen en aardappelen. Minder geschikt voor weide.
- **Sep:** Natte lemig zandbodem zonder profiel. Sep is een veel voorkomende serie met talrijke variaties in substraat, moedermateriaalvarianten en profielontwikkelingsvarianten. Het vertegenwoordigt een natte Regosol met algemeen een dikke humeuze laag, soms verveend, waarin de roestverschijnselen beginnen tussen 20 en 40 cm, de reductiehorizont begint rond 1 m. De overgang van de Ap naar de Cg komt dikwijls overeen met een textuurvariatie of het voorkomen van het substraat. De bodem is veel te nat in de winter en in de lente, fris in de zomer. Wordt veelal als hooiweide gebruikt maar mits rationele drainering wordt hij geschikt voor goed weiland en zelfs akkerlandteelten, thans vooral maïs. De verluchting van de oppervlaktehorizonten en het behoud van een goede bovengrondstructuur vergen bijzondere aandacht.
- **Sch:** Matig droge lemig zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. De drie kaartenheden ScG, Sch en ScP werden gebruikt om Postpodzolgebieden aan te duiden. De profielontwikkeling G werd bij de aanvang van de kartering van de Zandstreek gebruikt in West-Vlaanderen. Vanaf 1960 verdween de . . G ontwikkeling van het kaartblad. De complexe ontwikkeling . . P omvat zones waar de Postpodzol observatie bevestigd wordt in de boring door het waarnemen van de verbrokkelde humus en/of ijzer B en dus als . . h geregistreerd werd. In mozaïek verschijnen plaatsen waar het verkitte deel van de Podzol B werd uitgegraven en afgevoerd terwijl de zachte humusaanrijking homogeen in een dikke bouwvoor werd verwerkt, deze waarnemingen werden als . . p bestempeld en de . . h en . . p waarnemingen samen vormen een complex . . P, een zuivere Postpodzol eenheid. De drie eenheden hebben een uniform, homogeen Ap horizont minstens 30 cm dik en zijn donkergrijs van kleur. Daaronder komen meestal resten voor van de verbrokkelde Podzol B welke meestal overgaan in een sterk gevlekte verbrokkelde textuur B waarin de roestverschijnselen voorkomen tussen 60 en 90 cm. De waterhuishouding is gunstig in de winter maar het profiel wordt te droog in de zomer. Soms werden op deze bodems (ScG, Sch, ScP) voederbieten geteeld. De bodems zijn matig geschikt voor de landbouwteelten uit het

zandgebied. Thans verbouwt men er vooral maïs en in West-Vlaanderen veel groenteteelt.

- **Pep:** Natte licht zandleembodem zonder profiel. Deze hydromorfe bodems hebben een reductiehorizont op licht zandleem. De bouwvoor, 20 - 30 cm dik, vertoont reeds roestvlekken in een donker grijsbruine matrix. Tussen de humeuze bovengrond en het zand, leem, klei, klei-zand, mergel of veensubstraat komt doorgaans een niet humeuze zandiger laag voor. De roestverschijnselen beginnen intens onder de bouwvoor en de reductiehorizont begint tussen 100 en 120 cm. Bij het complex PeP, welke zelden gekarteerd werd, is de geassocieerde bodem meestal een Pec. De bodems hebben een waterlast in winter en lente. Ze zijn fris en vochthoudend in de zomer en drainage is noodzakelijk. Ze zijn geschikt voor weiland, goed voor akkerbouw, mits drainage
- **Sdp:** Matig natte lemig zandbodem zonder profiel. Behalve onder bos waar de Ap afwezig is (Sdpo), is onder landbouwgrond de bouwvoor 30-40 cm dik en donker grijsbruin. De roestverschijnselen beginnen op 40-60 cm. De waterhuishouding is goed in de zomer, plaatselijk te nat in de winter, vooral op de substraatseries. De bodems behoren tot de goede zandgronden, eveneens geschikt voor weide. In de bloementeelt is deze serie zeer geschikt voor begonia. In West-Vlaanderen worden deze bodems thans veel gebruikt voor het verbouwen van ruwe groenten.
- **Zdp:** Matig natte zandbodem zonder profiel of met onbepaald profiel. De kaartenheden aangeduid als Zdp groeperen boringen waarin men de verbrokkelde resten van de Podzol B (..h) vindt, de zachte humus B werd homogeen in de bouwvoor verwerkt. Naast deze waarnemingen vindt men plaatsen waar de totale Podzol B werd uitgegraven en gedeeltelijk in een homogene bouwvoor verwerkt. Deze werden dan ook als . . P aangeduid. Aldus zijn alle kaartenheden Zdg ("Postpodzol"), Zdh en Zdp zeer verwante matig natte zandgronden met een sterk gehomogeniseerde bovengrond meer dan 30 cm dik, donker bruin-grijs van kleur en hoog humusgehalte (3-5 %). De hoogste grondwaterstand reikt tot in het onderste deel van de B, zodat roestverschijnselen in veel gevallen moeilijk of niet waar te nemen zijn, zij beginnen tussen 40 en 60 cm en worden naar beneden toe zeer duidelijk. Al deze bodems hebben een goede waterhuishouding in de zomer en zijn iets te nat in de winter, vooral de substraatseries zijn waterverzadigd in de winter. Het zijn goede zandgronden, ook voor weiland zijn deze zandbodems matig goed.
- **Sdp:** Matig natte lemig zandbodem zonder profiel of met onbepaald profiel. Dit complex omvat overwegend gronden zonder profielontwikkeling (. . p) en gronden met zwakke profielontwikkeling (. . h, . . b). De bovengrond is donker grijsbruin, meestal 30-40 cm dik,

goed humeus en rust meestal op een dunne (ongeveer 10-15 cm), zwak humeuze overgangshorizont. Tussen 40 en 60 cm beginnen de roestverschijnselen. Het profiel is te nat in de winter en heeft een gunstige waterhuishouding in de zomer. De bodem vertegenwoordigt een goede landbouwgrond in de Zandstreek.

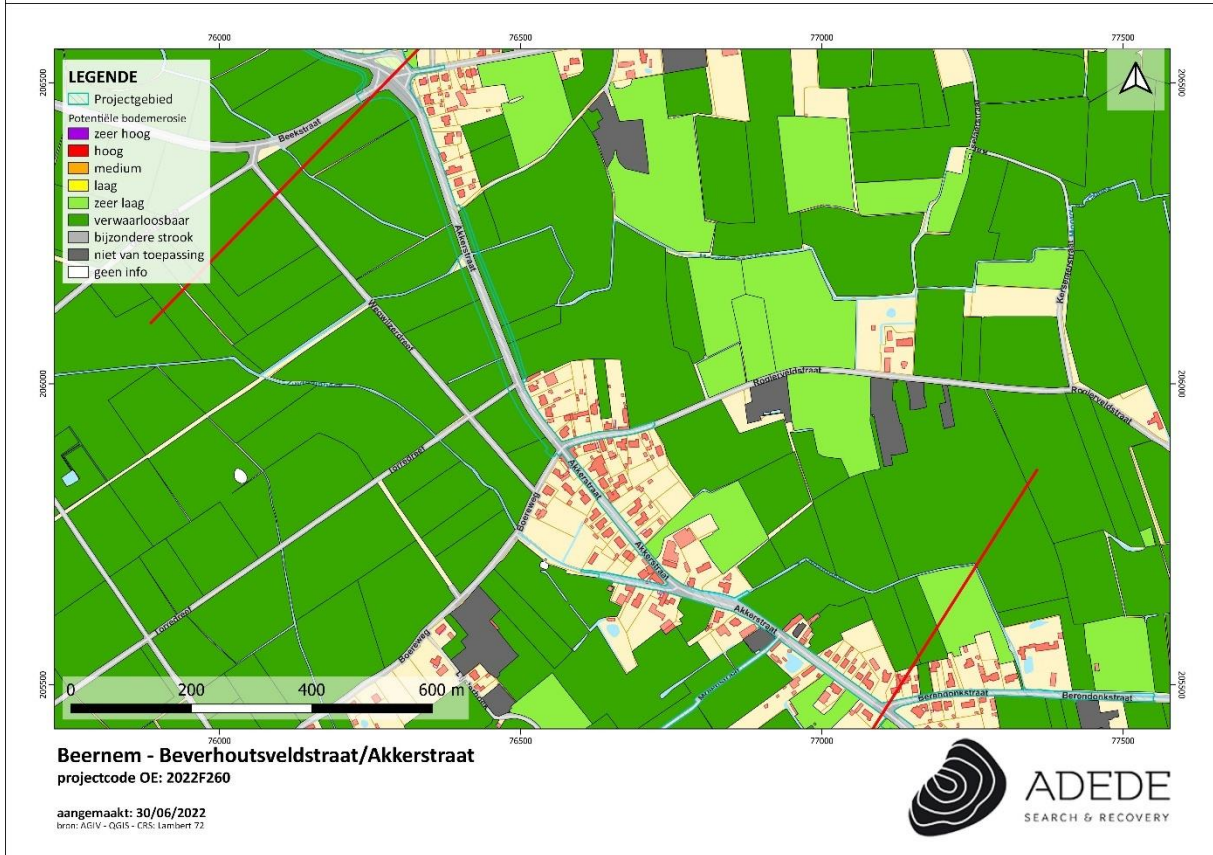
- **Pfp:** Zeer natte licht zandleembodem zonder profiel. Deze hydromorfe zandleemgronden hebben een dikke (30-40 cm) humeuze bovengrond, dikwijls verveend, en met duidelijke roestverschijnselen. De reductiehorizont begint tussen 50 en 100 cm. In de meeste profielen komt een substraat voor: zand, leem, klei, klei-zand, mergel of veen. Het profiel vertoont een sterke en langdurige wateroverlast in de winter en lente; zelfs in de zomer iets te nat. Drainage is noodzakelijk. Deze bodems komen meestal alleen voor hooiweiden in aanmerking.
- **Scg:** Matig droge lemig zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. De twee series Scf en Scg zijn matig droge Podzolen. Het complex ScF bestaat eveneens grotendeels uit Podzolprofielen met enkele Prepodzol ontsluitingen. Zoals alle matig droge zandgronden zijn ze gevoelig aan droogte in de zomer. De landbouwkundige waarde gaat goed samen met de ontwikkeling van de humeuze bovengrond. De bodems zijn matig geschikt voor de minder eisende teelten van de Zandstreek en weinig geschikt voor weide. Thans wordt er ook veel maïs op verbouwd. Ze hebben een hoge meststofbehoefte.
- **Scc:** Matig droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodems met gedegradeerde textuur B horizont hebben een bouwvoor van 25-30 cm dikte, donker grijsbruin, die in sommige gevallen rust op een weinig duidelijke kleur B horizont. De Bt begint op 40-100 cm, uitzonderlijk dieper. Hij is bruin tot geelbruin in het bovenste gedeelte en vertoont zeer bleekbruine zandige strepen en vlekken. In het onderste gedeelte komen gleyverschijnselen voor vanaf 60-90 cm. De overgangshorizont is iets grijzer en rust op de gedegradeerde Bt met roodbruine ijzerconcreties en bruine kleihoudende brokken. De bodem is iets te droog in de zomer. Het zijn goede gronden voor zomergranen en aardappelen, waar thans veel maïs op verbouwd wordt, weinig geschikt voor weiland. De bodems zijn ook geschikt voor intensieve tuinbouw en ruwe groenteteelt..
- **Pdc:** Matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwlaag van deze gronden is zeer donker grijsbruin en humusrijk. Vanaf 30 cm diepte is het materiaal bruin tot bleekbruin, meestal komen in deze horizont roestverschijnselen voor vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B begint tussen 60 en 80 cm. In vele gevallen is de klei aanrijkingshorizont bijna verdwenen en worden ijzerconcreties aangetroffen. Soms komt een zand- of leemsubstraat voor, in andere golvende gebieden

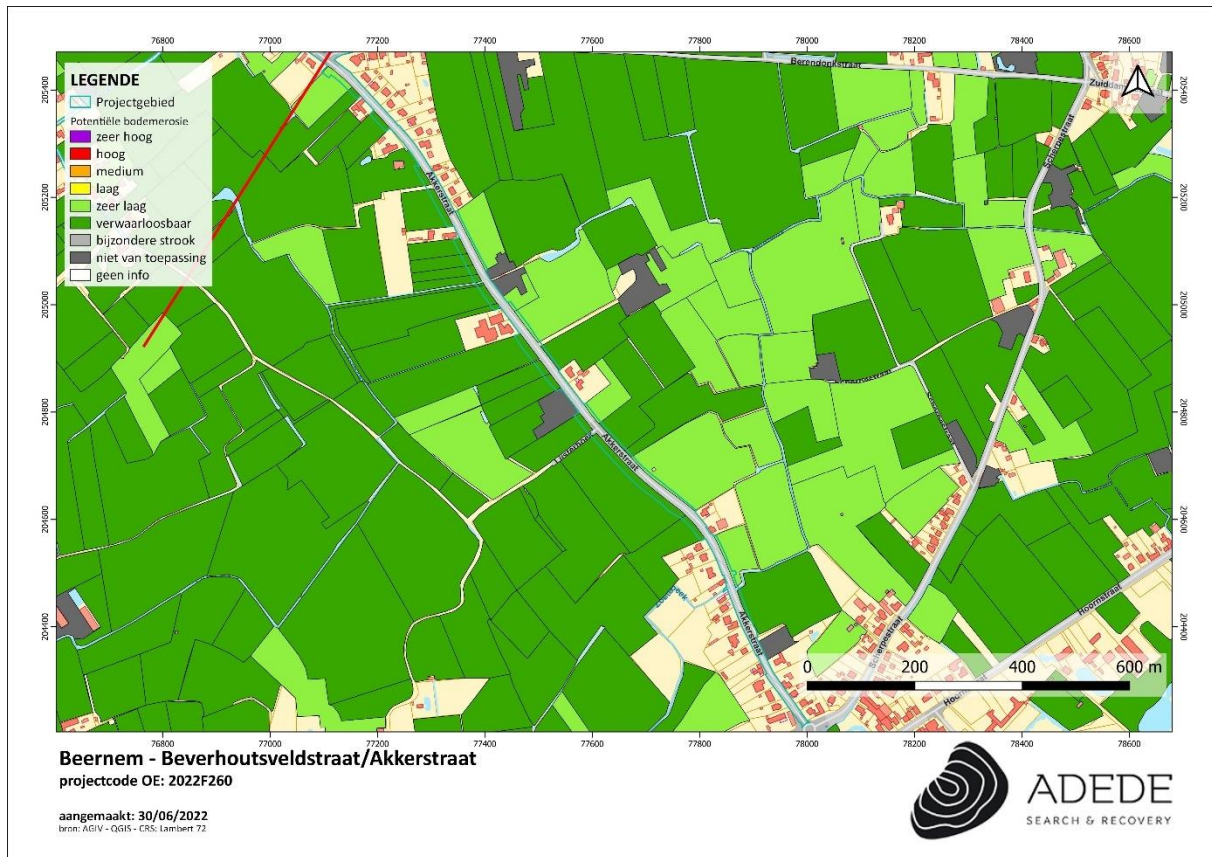
waar Tertiair binnen boorbereik voorkomt is het een klei, of klei-zandsubstraat. De bodems lijden aan waterlast gedurende de natte seizoenen vooral bij leem, klei of klei-zandsubstraat. De waterhuishouding is gunstig in de zomer. Voor rationeel gebruik als akkerland is drainering noodzakelijk. De bodem is geschikt voor de meeste akkerteelten. Ook geschikt voor weiland en extensieve groenteteelt.

- **Pcc:** Matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De humeuze bovengrond van deze bodems is 25-30 cm dik en grijsbruin. Bij Pcb rust hij op een zwak humeuze, bruine kleur B horizont van 30-50 cm dikte. Bij Pca gaat hij langs een overgangshorizont over op een textuur B welke zich in successieve lemige en zandiger banden heeft ontwikkeld op een diepte van 60-100 cm. Bij Pcc is deze sterk gevlekte textuur B verbrokkeld, discontinu met helbruine vlekken en lichtere kleuren; veelal komen er ijzerconcreties in voor. De roestverschijnselen beginnen in de textuur B tussen 60 en 90 cm diepte. Deze bodems genieten een gunstige waterhuishouding. Ze zijn matig geschikt voor wintertarwe, voederbieten en weide, maar geschikt tot zeer geschikt voor aardappelen en zomergranen. In West-Vlaanderen worden ze op grote schaal gebruikt voor extensieve groenteteelt. Voor schorseneren en wortelen zijn het topbodems.
- **Sdc:** Matig natte lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze matig natte grijsbruine Podzolachtige bodems en Prepodzolen hebben een grijsbruin tot donker grijsbruine bouwvoor, onder akkerland ongeveer 25 cm dik, tenzij anders aangegeven. De Ap rust meestal op een bruinachtige overgangshorizont. De verbrokkelde textuur B begint meestal op 60-80 cm, hij is sterk aangetast. In het Prepodzol stadium houdt deze horizont ijzerconcreties in. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm. De bodems zijn voldoende vochtig in de zomer, iets te nat in de winter vooral de substraatseries. Deze serie vertegenwoordigt goede zandgronden geschikt voor alle zomerteelten ook voor weide. Naast weide wordt er thans ook veel maïs verbouwd. Geschikt voor grove groenteteelt.
- **OB:** Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden). De bodems in de bebouwde zone (OB) zijn daar een voorbeeld van.

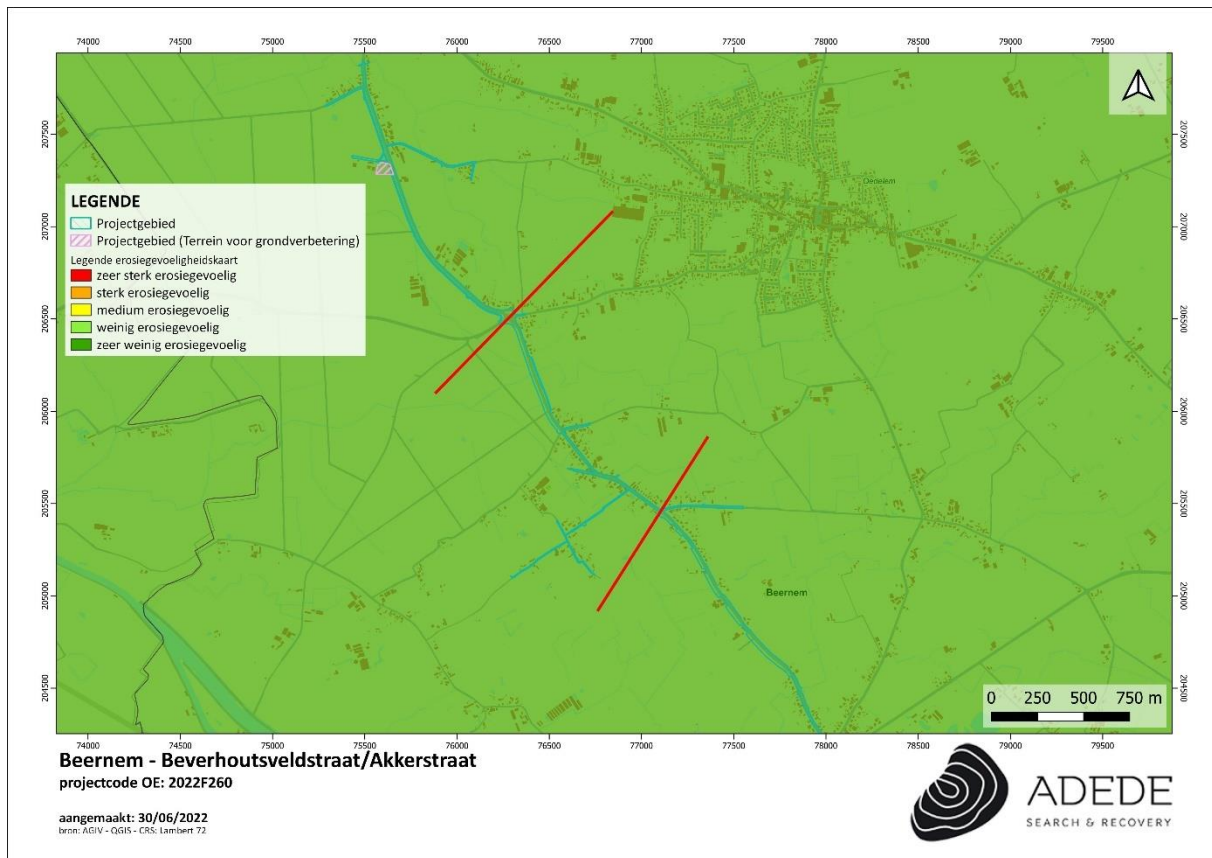

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

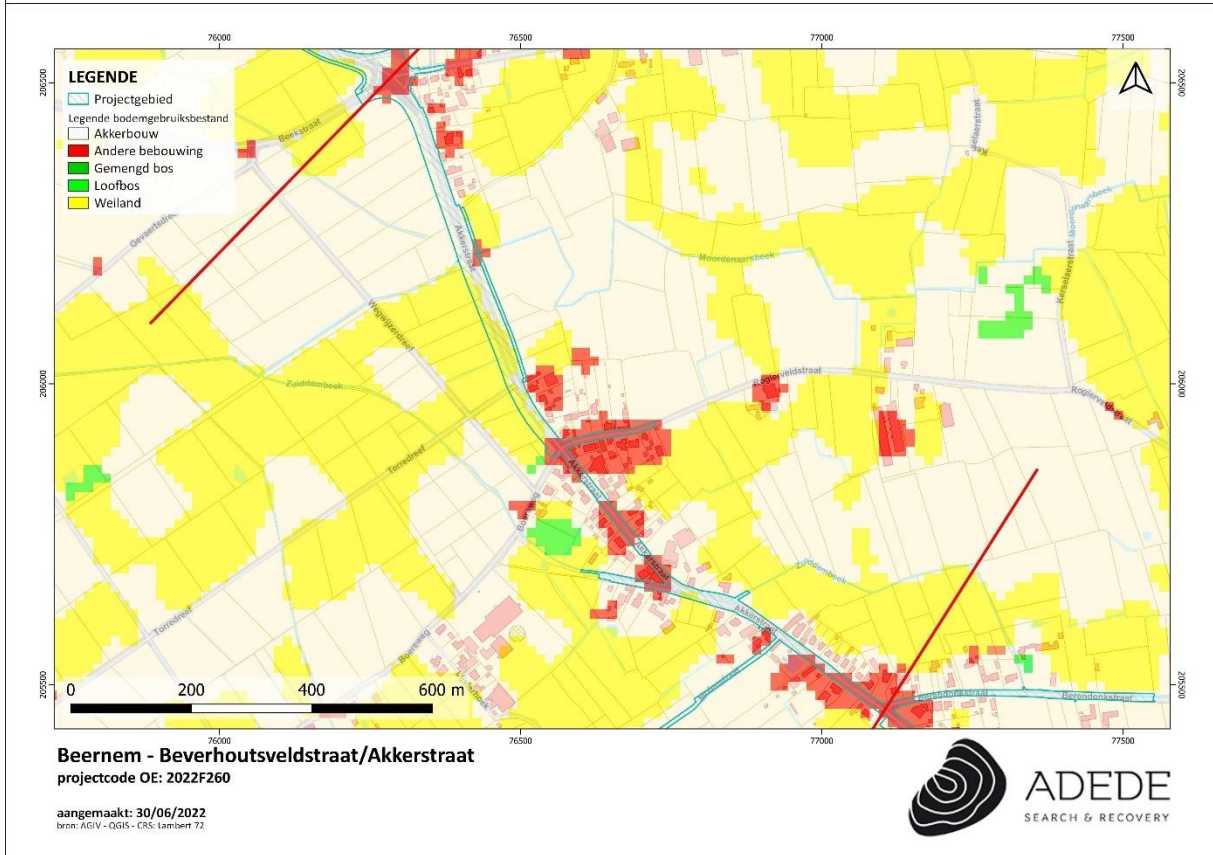
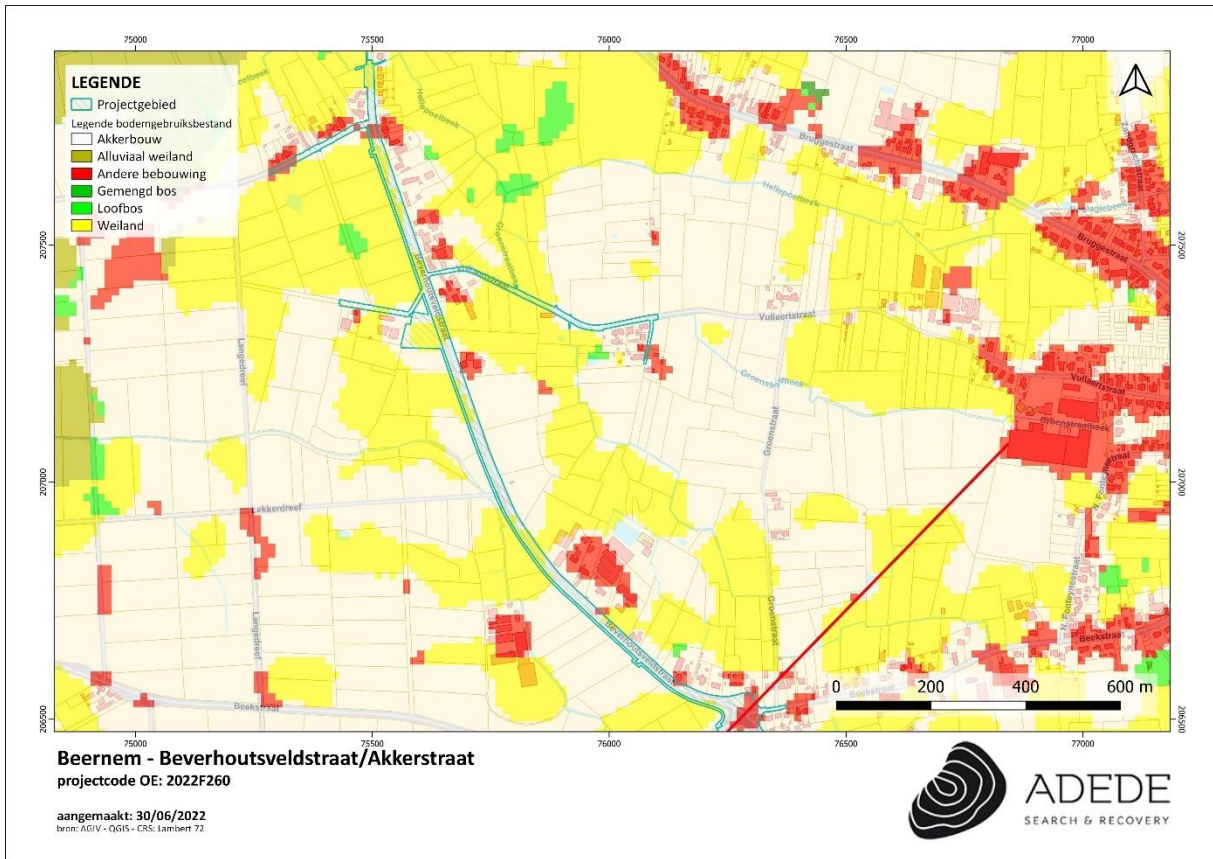
De gemeente Beernem, waarbinnen het projectgebied valt, is gekarteerd als weinig erosiegevoelig.

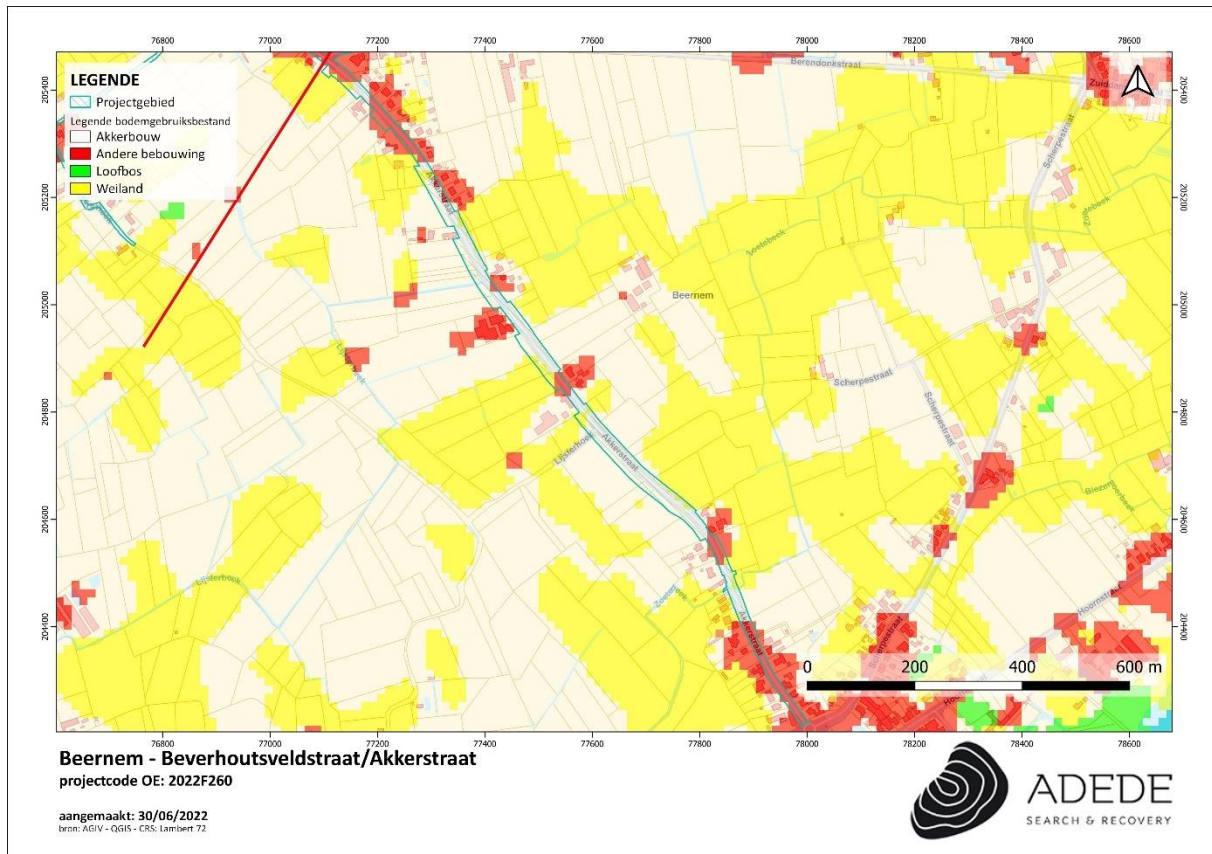

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

Aangezien het projectgebied zich in ruraal gebied bevindt, valt het grootste deel van het gebied binnen akker- of weiland. Enkel ter hoogte van enkele delen met meer bewoning is de aard van het projectgebied omschreven als 'andere bebouwing'. Dit is ter hoogte van (het kruispunt met) de veldkappellestraat, (het kruispunt met) de Beekstraat, (het kruispunt met) de Rogierveldstraat, (het kruispunt met) de Berendonkstraat), en in het meest zuidelijke deel van het projectgebied.

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

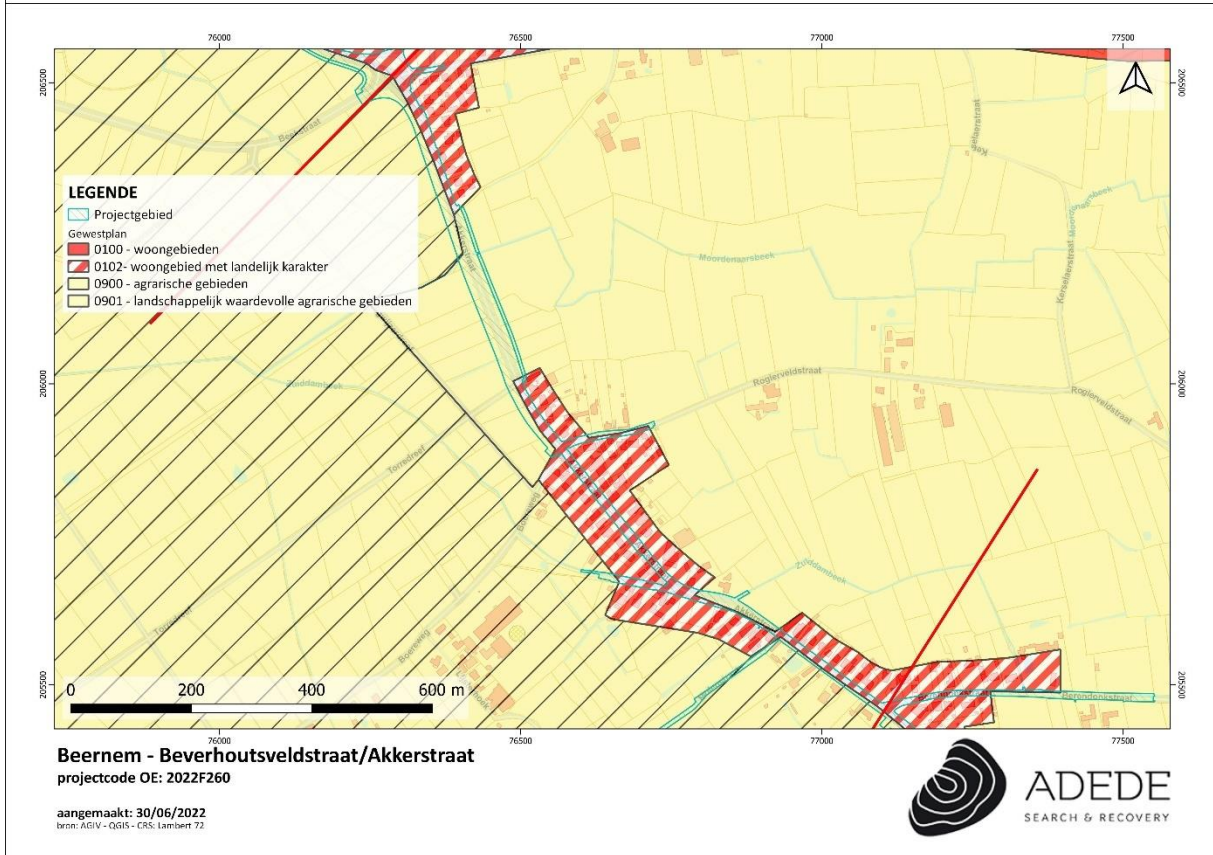
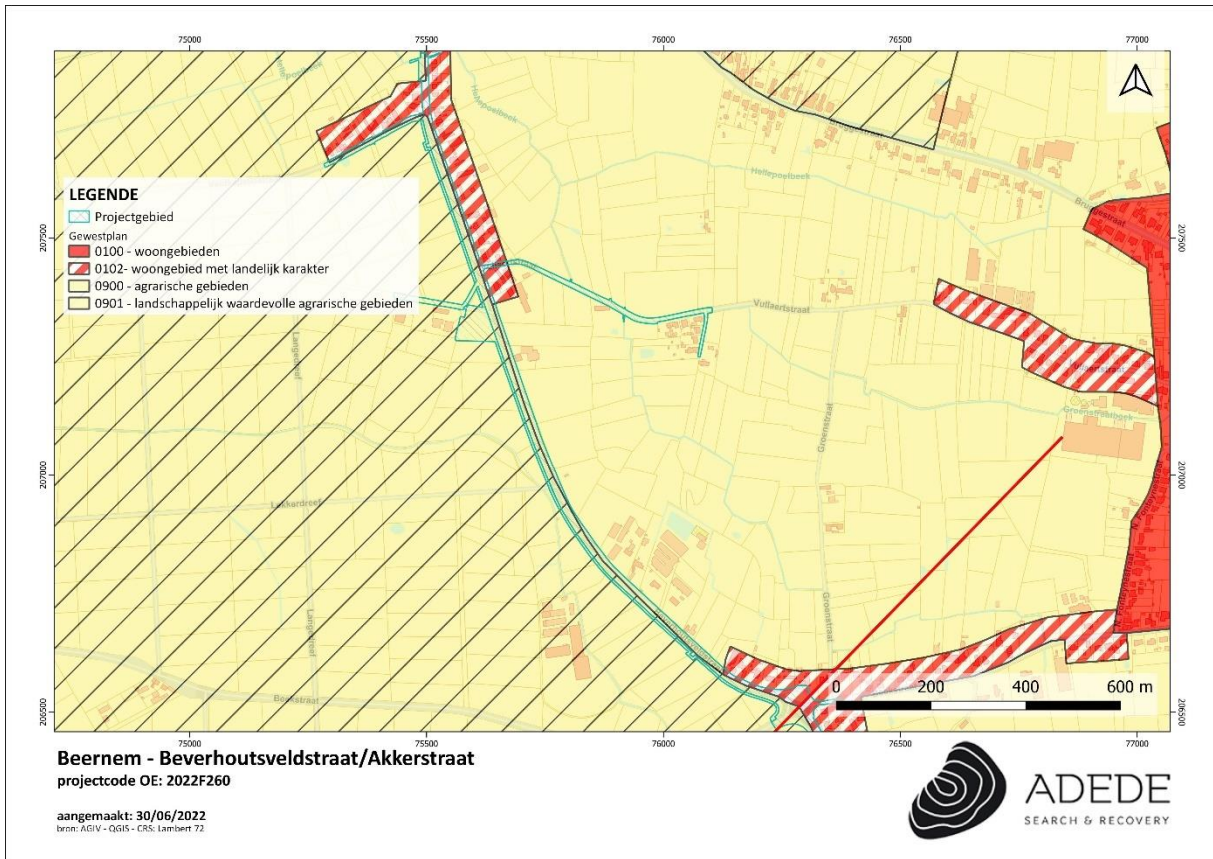
Het westelijke deel van het projectgebied -de weg die binnen het projectgebied valt is grotendeels de grens tussen verschillende soorten gebied- is omschreven als 'landschappelijk waardevol agrarisch gebied'. De agrarische gebieden zijn bestemd voor de landbouw in de ruime zin. Behoudens bijzondere bepalingen mogen de agrarische gebieden enkel bevatten de voor het bedrijf noodzakelijke gebouwen, de woning van de exploitanten, benevens verblijfsgelegenheid voor zover deze een integrerend deel van een leefbaar bedrijf uitmaakt, en eveneens para-agrarische bedrijven. Gebouwen bestemd voor niet aan de grond gebonden agrarische bedrijven met industrieel karakter of voor intensieve veeteelt, mogen slechts opgericht worden op ten minste 300 m van een woongebied of op ten minste 100 m van een woonuitbreidingsgebied, tenzij het een woongebied met landelijk karakter betreft. De afstand van 300 en 100 m geldt evenwel niet in geval van uitbreiding van bestaande bedrijven.

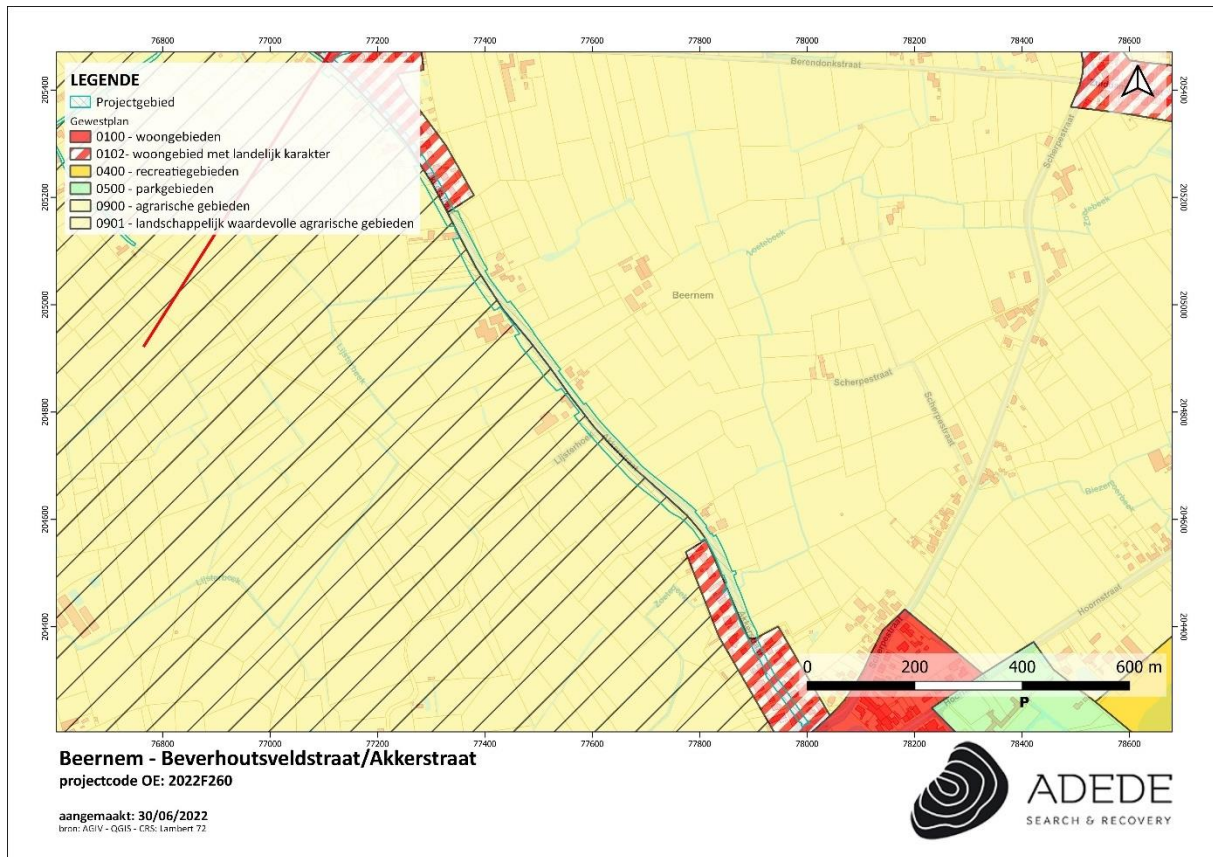
De landschappelijke waardevolle gebieden zijn gebieden waarvoor bepaalde beperkingen gelden met het doel het landschap te beschermen of aan landschapsontwikkeling te doen. In deze gebieden

mogen alle handelingen en werken worden uitgevoerd die overeenstemmen met de in grondkleur aangegeven bestemming, voor zover zij de schoonheidswaarde van het landschap niet in gevaar brengen.

Het oostelijke deel van het projectgebied is omschreven als agrarisch gebied.

Ter hoogte van de bebouwing behorende tot het gehucht Oedelem en bebouwing langsheen de Akkerstraat, is het projectgebied gekarteerd als 'woongebied met landelijk karakter'. De woongebieden met een landelijk karakter zijn bestemd voor woningbouw in het algemeen en tevens voor landbouwbedrijven.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Oudste geschiedenis

Prospecties in het gebied leverden verschillende concentraties van archeologische vondsten op die aantonen dat het gebied zeker sinds het mesolithicum (circa 9000 tot circa 4000 v.Chr.) menselijke activiteiten gekend heeft. De verspreiding van de mesolithische vindplaatsen blijkt in direct verband te staan met het fysische milieu; alle vindplaatsen zijn te situeren aan de rand van of op de dekzandruggen bij de Asseboekse meersen. Het gaat om verschillende types werktuigen zoals schrabbers, stekers, boren en microklingen. Er werd ook één losse vondst uit het laatneolithicum (3500-3000 v.Chr.) aangetroffen, een gevleugelde pijlpunt. Meerdere losse vondsten vanaf het middenneolithicum (4300-3500 v.Chr.) gaan gepaard met de kolonisatie van de zandige gronden met de intrede van de Michelsbergcultuur (4400-3500 v.Chr.).

Verder is er over de oudste geschiedenis van Beernem weinig geweten. Er werden in 1997 door het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium sporen ontdekt bij een opgraving aan het kanaal Gent - Oostende. Ten noorden van het gehucht Gevaerts werden zo sporen van een Romeinse nederzetting en een - mogelijk bijhorend - grafveld aangetroffen. Op de Walakker, tussen de Larekouters en de Legeweg werden inheems-Romeinse nederzettingssporen gevonden. Het betreft de plattegronden van een vijftal houten constructies, namelijk woonstalhuizen met potstal en kleinere schuren of stallen. Het woonareaal werd langs noordoostelijke en zuidoostelijke zijde begrensd door een gracht. Op dezelfde site bevonden zich verder nog restanten van maalstenen, brokken natuursteen, tegulae-fragmenten, aardewerkscherven en een volledig weefgewicht in de nokstijl van de oudste constructie. Ongeveer 700 meter ten westen van de nederzetting, vlakbij de Lijsterbeek, werden twee Romeinse brandgraven met houtskool, verbrand bot en vaatwerk als grafgiften, aangetroffen. Vondsten vlakbij de Lijsterbeek konden duidelijk in verband gebracht worden met brandrestengraven. Aansluitend bij de gebruikelijke ritus ging het om crematiegraven. Beide complexen dateren mogelijk uit de (eind) 1ste - 2de eeuw. Er zijn geen duidelijk vastgestelde Romeinse wegen in de gemeente, maar de talrijke vindplaatsen doen vermoeden dat er zeker een wegennet was, weliswaar bestaande uit secundaire wegen.

In de 9de eeuw bezat de abdij van Elnone nabij Saint-Amand-les-Eaux het altaarrecht op het gebedshuis in Beernem, na een schenking door Lodewijk de Vrome (814-840). Diens zoon Karel de Kale bevestigde dit in 847. De oudste vermelding van een gebedshuis in Beernem dateert ook uit de 9de eeuw. Tijdens de afbraakwerken van de bestaande kerk in 1899-1900 werden vermoedelijke

sporen van een romaanse kerk aangetroffen. Het lastenboek spreekt over de "te behouden colonnen".

De parochie Beernem ontstond in de 10de eeuw en de eerste vermelding dateert van 847, namelijk "Berneham". Traditioneel stelt men dat de naam afkomstig is van het Germaanse "birnu", beer of modder en "hamma/ham", landtong in moerassig terrein.

12de - 15de eeuw

Beernem behoorde tot de bestuurlijke indeling van het Brugse Vrije. De belangrijkste heerlijkheid was die van "het Walsche(n)" of "heerlijkheid van Beernem", gelegen binnen de parochie en gesitueerd rond de kerk en de pastorie. De oudste heren van Beernem droegen in de 14de eeuw als familienaam van Beernem. Nadien kwam het in handen van de families van Lichtervelde, Claerhout, de Baenst, Matonte en van Ursel. De "Walschen" stond onder de roede van "de Oudsen". Het zuiden van Beernem ressorteerde onder de heerlijkheid "van de Nieuwen", reeds bestaande in de 14de eeuw en in het bezit van de familie van Ursel in 1746 samengevoegd met "de Walschen". De overige heerlijkheden op het grondgebied waren "Zotschore" nabij het huidige Hulstlo, Oostkamp en de proosdij van Hertsberge. De tiendeheffers waren de parochiepastoor namens de abdij van Saint-Amand en de heren van "de Walschen" en "de Nieuwen". De vierschaar met haar galg lagen nabij het Aanwijs. De heerlijkheid "Zotschore" lag, voor de grenswijziging in 1934 op Beernem, rond Miserie en een klein deel op Oedelem ter hoogte van Zuiddamme. De heerlijkheid "Zotschore" bevond zich zowel op de noordelijke als op de zuidelijke oever van het kanaal Gent - Brugge. Het "leen van zeven lijnen", was eigendom van de Burg van Brugge en te situeren aan de oostzijde van het kanaal Gent - Brugge.

Samengevat: feodaal was Beernem afhankelijk van 't Brugse Vrije en bestond uit een lappendeken van heerlijkheden. De bewoning situeerde zich toen hoofdzakelijk ten noorden van het huidige kanaal. Zuidelijk strekte zich van Torhout tot Bellem het woeste en onvruchtbare heidegebied Bulskampveld uit.¹

In september 1242 kwam de Doornikse bisschop Walter de Marvis de parochiegrenzen van Beernem vastleggen. Dit kaderde vermoedelijk in de ontginning van het uitgestrekte Bulskampveld, het grootste heidegebied van het graafschap Vlaanderen dat zich uitstrekte over de gemeenten Bellem, Lotenhulle, Aalter, Beernem, Wingene, Ruddervoorde, Aartrijke, Lichtervelde, Zwevezele en Torhout. De benaming zou afgeleid zijn van het Germaanse "bulnas kampa", het veld van de stieren, en de oudste vermelding dateert van 1149. Als niet ontgonnen gronden waren de 'velden' oorspronkelijk eigendom van de Graaf van Vlaanderen en de dorpsgemeenschappen uit de omgeving konden er

---

¹ <https://www.visitbeernem.be/geschiedenis-in-beernem>

gebruiksrechten op laten gelden. Ten gevolge van de bevolkingsaan groei werden de veldgebieden op grote schaal voor ontginning prijsgegeven vanaf de 13de eeuw. Het waren kapitaalkrachtige instellingen zoals abdijen en stedelijke hospitalen, al of niet onder toezicht van bisschoppen, die poogden deze onvruchtbare gronden te ontginnen. De meeste ontginningen faalden echter omwille van het marginale karakter van de gronden en mede door de agrarische depressie die de late Middeleeuwen kenmerkt.

Het vermoedelijk oudste kasteel van Beernem bevond zich op het domein van het Larehof en werd al in 13de eeuw vermeld. Het was reeds vóór 1652 afgebroken. Volgens A. Ryserhove zou dit het kasteel van de eerste heren van Beernem zijn geweest, indien deze al een kasteel of buitengoed bezaten.

De geschiedenis van het kanaal Gent - Brugge gaat terug tot de 13de eeuw en is daarmee een van de oudste kanalen van Vlaanderen. Het kanaal ontstond toen tussen 1270 en 1280, de hoogtekam (een hoge zandrug) tussen Beernem en Sint-Joris werd doorgegraven. Hierdoor werd een verbinding gemaakt tussen de twee historische rivieren de Zuidleie en de Hoge Kale. De Hoge Kale vormde de bovenloop van de Durme. De Zuidleie was de bovenloop van de Reie en voerde water uit de streek tussen Beernem en Brugge af via het Zwin naar de Noordzee.

Het waren de Bruggelingen die met de kanaliseringwerken startten, in eerste instantie om (overigens tevergeefs) hun aan verzanding onderhevige Zwingel te spuien. En anderzijds om Brugge van drinkwater te voorzien en de Reie in droge periodes met vaarwater te voeden. De waterweg die toen ontstond was primitief en bezat nog tal van sluizen en een kronkelend verloop in tegenstelling tot recente kanalen. In de periode 1330-1335 werd de Zuidleie vanaf het Minnewater tot aan de Moerbrug gekanaliseerd. Omstreeks 1360 besloot het Brugse stadsbestuur tot grootscheepse werken over te gaan en de bedding van de Zuidleie overal op de gewenste diepte en breedte te brengen.

In 1448 laat de stad Brugge een nieuwe houten brug over het kanaal bij de Gevaerts bouwen: "van eenre nieuwe houtene brugghe die ghemaect es over de Leye voor Lamsin Ghevaert, dat wylen te Bloumegheems hiet". In 1512 wordt "de Waelbrugghe" vermeld, deze lag 500 meter ten zuidoosten van het Laerekasteel en werd daarom ook Laerebrug genoemd. In 1540 werd daar een nieuwe sluis opgericht. Ook ter hoogte van Beernem Dorp (ter hoogte van de Bloemendalestraat) bevond zich in 1393 reeds een houten brug.

In 1452 was Beernem en omgeving onderhevig aan plundering en brandstichting naar aanleiding van het conflict tussen de Gentenaars en hertog Filips de Goede.

16de - 17de eeuw

Op de Grote Kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus (1561-1571), gekopieerd door Pieter Claeissens, wordt Beernem afgebeeld als een landelijk dorp met bebouwing geconcentreerd langs de weg die loopt van de kerk van Beernem in de (westelijke) richting naar "Meerberghe". Hier staat een stenen gebouw met meerdere bouwlagen. Mogelijk is dit de hoeve "Oude Paterij", nabij het kasteel Drie Koningen. Sinds de aankoop in 1562 tot aan de Franse revolutie was deze hoeve ingericht als buitenverblijf van de Brugse ongeschoeide karmelieten. Bij het goed stond een kapel die reeds vóór 1755 afgebroken was. De Oude Paterij werd in 1970 zwaar verbouwd en vergroot. De weg lopende van dit goed tot aan de kerk vertoont langs beide zijden (noordelijk en zuidelijk) opvallend veel vertakkingen die mogelijk aangelegd zijn in het kader van de poging tot ontginning van het Bulskampveld. Verder is de bebouwing heel verspreid en zijn er nog twee opvallende, grotere sites. Namelijk deze van het "Laregoed" afgebeeld als twee stenen en een houten gebouw binnen een vierkante omwalling met daarbuiten nog een tweetal gebouwen. En de site genaamd "Oudenaerde", heden gekend als " 't Eeckhof". Volgens het schilderij vertoont de site een duidelijke opper- en neerhofstructuur: een stenen gebouw gelegen binnen een gesloten, vierkante omwalling met daarbuiten nog een stenen gebouw en twee houten constructies die door een tweede, ruimere omwalling omsloten waren. Deze tweede omwalling sloot aan op een opvallend duidelijk opgetekende beek die rechtstreeks uitmondde in de toenmalige Zuidleie. Op de site was ook nog een stenen brug over deze beek en een molen aanwezig. Het gebouw binnen de vierkante omwalling was later ook gekend als "Kasteel van de Steene". In 1968 werd het kasteel gesloopt en werd tevens de omwalling opgevuld.

Het Bulskampveld is op de kaart van Pieter Pourbus (1561-1571) nog steeds weergegeven als een woest heidegebied of wastine met verschillende waterplassen waarvan slechts een klein gebied in het zuidoosten reeds was omgezet in bruikbaar akkerland. Opmerkelijk is het regelmatig wegenpatroon dat doorheen dit gebied loopt, namelijk een centrale hoofdweg aanzettend aan het kanaal Gent - Brugge ter hoogte van de huidige Bloemendalestraat en verder lopend in westelijke richting. Deze weg is doorsneden door doodlopende wegen in noordelijke en zuidelijke richting. Aan de kruispunten die hierdoor worden gevormd zijn telkens kleine bebouwingskernen weergegeven. Omstreeks 1650 telde het Bulskampveld zo'n 10.000 hectare waarvan 70% schraal heidegebied was dat pas omstreeks 1750 echt systematisch ontgonnen zou worden.

Tussen 1578 en 1584 werd de kerk vernield door de geuzen in het kader van de godsdiensttroebelen en in 1644 werd ze in gotische stijl heropgebouwd. Een bestaande pastorie zou in 1584 vernield zijn en in 1608 heropgebouwd. In 1659 werd ze opnieuw vernield door Franse legerstroepen. De huidige omwalde pastorie dateert uit het derde kwart van de 19de eeuw. Reeds verschillende eeuwen ligt een brug over de omwalling.

Naar aanleiding van de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) werd langsheen het kanaal een fortengordel aangelegd, deel uit makend van de Staats-Spaanse Linies. Gedurende deze oorlog zijn door beide partijen veel militaire bouwwerken aangelegd. De linies bestonden hoofdzakelijk uit een verdedigingswal met voorliggende gracht soms uitgerust met redoutes en/of forten. Aanvankelijk schakelde men de bestaande bedijking in bij de verdediging en plantte men de forten of redoutes op de bestaande dijktracés in. Te Beernem was dit de dijkage langsheen het kanaal Gent – Brugge. De forten en/of redoutes fungeerden als wachtpost en/of uitvalsbasis terwijl de linies zelf dienden als inundatiewering, antipenetratiestelling en verbindingsweg of communicatielijn tussen de steden en/of forten onderling. De restanten van deze forten en wallen zijn nu nog nauwelijks te onderscheiden op het terrein. De forten waren onder meer gelegen ter hoogte van de Bloemendalestraat, de huidige Fortstraat en Gevaerts-zuid.

In de 17de eeuw leed de streek onder internationale conflicten en achtereenvolgens in 1650, 1659, 1668 en 1683 werden huizen geplunderd en plat gebrand.

Onder druk van de blokkade van de Westerschelde door de Nederlanders in het begin van de 17de eeuw wordt de idee voor het kanaal tussen Gent en Brugge hernomen. In 1613 geeft de gouverneur Alexander Farnese de toestemming aan de Staten van Vlaanderen tot het graven van het kanaal Gent - Brugge in de bedding van de Zuidleie. De Vlaamse steden Brugge, Gent en Oostende komen tot een eensgezindheid en het nodige land wordt onteigend en vergoed. De bestaande waterlopen, de Zuidleie of Brugse Reie tussen Brugge en Beernem, en de Hoge Kale tussen Sint-Joris en Gent, worden met elkaar verbonden. In 1621 wordt het kanaal Gent - Brugge geopend: de dijken tussen de verschillende stroken of onderaannemingen van het delven van de vaart, worden doorgestoken. Daardoor wordt de vaart over de volle lengte bevaarbaar tussen Brugge en Gent en komt er een einde aan de 300-jarige strijd tussen Brugge en Gent om een deel van het water van de Leie naar Brugge te mogen afleiden om het zeekanaal van Brugge te kunnen bevoorraden. Het kanaal was zeer kronkelend, vooral tussen Brugge en Aalter. Voor het graven van het kanaal moesten hoge zandruggen doorgraven worden, waardoor het kanaal nu diep in het landschap verzonken ligt. Vanaf 1623 wordt een trekschuit (de zogenaamde barge) getrokken door paarden op de jaagpaden ingelegd als verbindingdienst tussen Brugge en Gent.

18de eeuw

Na de Spaanse Successieoorlog (1702-1713), onder het Oostenrijks Bewind, kent Beernem een periode van relatieve rust en vooruitgang, gekenmerkt door demografische expansie, economische ontsluiting en uitbreiding van het wegennet met onder meer de aanleg van steenwegen.

Onder invloed van het Oostenrijkse bewind deed zich een totaal andere ontginningsaanpak voor. Uit vrees voor een nijpend houttekort in Vlaanderen werden de 'velden' met speculatieve doeleinden op een systematische wijze verkaveld en omgezet tot bos. Aanvankelijk werd loofhout aangeplant en later (eerste helft 19de eeuw) werd overgeschakeld naar naaldhout omdat het door zijn snellere groei een vluggere recuperatie toeliet van het geïnvesteerde kapitaal. De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden opgesteld door graaf de Ferraris tussen 1770 en 1778 toont Beernem als een landelijke gemeente met hoofdzakelijk verspreide bebouwing en een duidelijke dorpskern langsheen de Bloemendalestraat. De volledige zuidwesthoek van het grondgebied wordt op de kaart ingenomen door het Bulskampveld, aangeduid als "Biscopveld". In deze fase bestond het Bulskampveld nog als een dominerend wastine-areaal met een aantal beginnende ontginningskernen. Onder andere ter hoogte van het huidige kasteel Lippensgoed is Lambert Malfait iets voor 1770 gestart met de ontginning van het noordelijk deel van zijn eigendom waarbij bossen werden aangeplant. Na uitbreiding van de ontginningskern met 'zwart goed' van de Gentse Sint-Pietersabdij bouwde hij er een hoeve die hij rond 1800 tot kasteel liet ombouwen. Schoonzoon E. Bulteau erfde het domein in 1803 en ontgon het zuidelijk deel door de aanleg van dreven in dambordpatroon. De familie de Meeus kocht het domein in 1838 en liet omstreeks 1887 het huidige kasteel bouwen in neogotische stijl. Gelijktijdig werden een nieuw koetshuis, paarden- en koeienstallen gebouwd. In 1904 verwierf de familie Lippens het goed. In opdracht van de familie Lippens ontwierp landschapsarchitect E. Galoppin in 1906 het park rond het kasteel in landschapstijl. De Provincie West-Vlaanderen kocht het Lippensgoed op 10 mei 1971 en stelde het op 18 maart 1972 open.

Een andere ontginningskern bevond zich rond de hoeve van den Bogaerde of Reigerlo uit 1784. Reeds voor 1750 zou gestart zijn met de ontginning, maar deze zou vooral in de tweede helft van de 18de eeuw op gang komen op initiatief van Andreas van den Bogaerde – Rotsaert (zie alliantiewapen boven voordeur) eigenaar van de hoeve. Op de Ferrariskaart (1770-1778) en de Chanlaire-Capitainekaart (1792-1796) is duidelijk te zien hoe het wastine-areaal rondom het goed werd ontgonnen.

In 1766 werd het kasteel van Beernem (zogenaamd "Kasteel van der Stegen-de Schrieck" naar de laatste adellijke bewoners) opgetrokken door baron de Vicq. In 1891 werd het kasteel uitgebreid. Na de verkoop van de volledige inboedel in 1953, kocht de congregatie van de Missionarissen van het Heilig Hart het pand aan in 1956 voor de vestiging van hun noviciaat en vormingshuis. De missionarissen behielden het park en bouwden er in 1961-1966 een nieuw klooster met noviciaat en retraitshuis. Een visvijver werd uitgegraven en er kwam een nieuwe toegang aan de Kasteeldreef. In 1970 werd het kasteel verkocht aan de toenmalige burgemeester G. Depré die in 1971 het

hoofdgebouw liet slopen en een zijvleugel verbouwde als "Het Waterkasteel". Ten oosten daarvan bouwde hij het huidige landhuis met recuperatiematerialen van het oude kasteel.

Het domein "di Coilde" (zie Sint-Jorisstraat nummers 82-84) lag tijdens het ancien régime binnen de heerlijkheid "Zotschore/Hulstlo". In de middeleeuwen was er een jachtpaviljoen gevestigd. Het omwalde goed kwam nadien in handen van de familie de Blaeuwe die er een buitenverblijf bouwden. Op de kaart van Ferraris (1770-1778) wordt het domein weergegeven als een omwalde site met een opper- en een neerhofstructuur voorzien van een afzonderlijke omwalling. In 1986 werd het omgebouwd tot restaurant-kunstencentrum. De naam is afkomstig van de huidige eigenaars, familie Vancoillie.

Op de kaart van Ferraris (1770-1778) aanduiding van de volgende hoeves: zogenaamd "Giltshoeve", Akkerstraat nummer 55, " 't Groot Kerkegoed", "Hoeve Dobbelaere", zogenaamd "Beverhoutshoeve" en de voormalige "costerie".

Met de Franse revolutie op het eind van de 18de eeuw komt een einde aan het feodale systeem. Op 1 oktober 1795 worden onder meer het Brugse Vrije afgeschaft. Vlaanderen wordt ingelijfd bij Frankrijk onder het departement van de Leie. Kerkelijke goederen en gronden worden verbeurd verklaard en verkocht. Die gronden komen vaak in handen van rijke families, die er hun parken, kastelen, landhuizen en jachtdomeinen op aanleggen of bestaande domeinen verder uitbouwen.

19de eeuw

Vanaf het midden van de 19de eeuw, toen de plattelandsbevolking bleef stijgen en het kleinbedrijf toonaangevend was in de landbouw, werd een aanvang gemaakt met het ontginnen van de tot bos omgezette 'velden'. Dit proces zette zich versterkt door toen op het einde van de 19de eeuw kunstmest ter beschikking stond. Het omzetten van bos tot landbouwland gebeurde met het behoud van het 18de-eeuwse drevenpatroon op de meeste plaatsen (zie Hulstlo, Noendreef en Bulskampveld). De vroegere veldzones tekenen zich als zodanig in het actuele landschap af door de restanten van gemengde bos- en naaldhoutaanplanten en door een dambordvormig net van eiken- en beukendreven.

Net als in Ruddervoorde, Waardamme, Hertsberge en Oostkamp bleken de jonge ontginningslandschappen een ideaal terrein voor de grootgrondbezitters en hoge burgerij om kasteeldomeinen aan te leggen. Het kasteel Drie Koningen werd in 1802 gebouwd in neoclassicistische stijl. In het park liet de familie van Outryve in 1884 een neogotische kapel bouwen naar ontwerp van hun familielid Jean-Baptiste de Béthune. Ze werd eveneens gebruikt door parochianen die ten zuiden het kanaal woonden. De kapel werd in 1962 gesloten en in 1965 afgebroken, na de bouw van de nieuwe Maria Moeder Godskerk. Het kasteel van Reigerlo werd in 1846-1847 gebouwd door de Brugse bankier Felix Dujardin. Na het overlijden van de laatste adellijke

eigenaar (de Madrid) werd het eigendom van het Bisdom Brugge die het als jeugd- en vakantiecentrum gebruikte. Thans is het kasteel in privé handen.

De oudste gebouwen van het Psychiatrisch Instituut Sint-Amandus is het voormalige kasteeltje van herenboer Louis Jacobsen. Dit gebouwd werd in 1853 geïntegreerd bij de gebouwen opgetrokken voor de 'Hervormingsschool van de Staat voor Meisjes' onder leiding van de kloosterzusters van de Congregatie van Onze-Lieve-Vrouw te Namen. Achteraan was een boerderij met moestuin, boomgaard en washuis. Voor de bezoekers werd een gasthof, "het Aanwijs" gebouwd. In 1891 werd de naam gewijzigd in Staatsweldadigheidsschool en in 1921 in Rijksopvoedingsgesticht.

Nabij de Wellingstraat en de autosnelweg bevond zich het kasteel Meerberg, gebouwd in 1892, en in 1948 ingericht als "hostellerie Meerberg". Na de aanleg van de autosnelweg in 1964 werd het afgebroken en vervangen door een nieuw landhuis.

In 1834 vaardigt de Belgische staat een wet uit die grote lijnen van de spoorwegverbinding van Luik naar Oostende, onder meer langs Oostkamp, vastlegt. Twee jaar later wordt door de hoofdingenieur-directeur het lastenkohier van het spoorwegtraject Brugge - Gent neergelegd en begint de aanbesteding. In de loop van 1838 wordt de spoorlijn Gent - Oostende, onder meer ter hoogte van Beernem, in gebruik genomen. Op die spoorlijn bevinden zich tussen Gent en Brugge drie stations met name Landegem, Aalter en Bloemendale ter hoogte van de huidige Wellingstraat. Het station "Bloemendale" bleef in gebruik tot aan de bouw van een nieuw station in 1891. Met de aanleg van de spoorweglijn in 1837-1838 ontstonden nieuwe wijken rondom het station. De bebouwing gebeurde in functie van het nabijgelegen station. Hier was een grote concentratie van horecazaken. Het voormalig "Hôtel l'avenir" op het huidige stationsplein is hier een laatste getuige van.

Nabij de spoorweg bevond zich sinds 1848 een eerste kasteeltje van de familie d'Hanins de Moerkerke wat in 1918 werd afgebroken. Het huidige kasteel Bloemendale dateert van 1878 en wordt toegeschreven aan de Brugse architect Louis Delacenserie. Het park was reeds aangelegd door de familie van Zuylen van Nyevelt, onder andere met een vijver en een boothuis met classicistische gevel. In het kasteelpark werden in de loop van de 20ste eeuw verschillende villa's en buitenverblijven gebouwd voor familieleden van de kasteelbewoners.

In 1839 werd in opdracht van de gemeente een tehuis voor wezen en oude mannen gebouwd, wat in 1842 reeds tot leerwerkschool werd omgebouwd en in 1857 gesloten (zie Bloemendalestraat). De gebouwen werden in 1861 als gemeentehuis en -school in gebruik genomen. In 1874 werd de school uitgebreid met nieuwe lokalen. Het linkergedeelte van het huidige gemeentehuis is het oudst. De Rijkswacht nam er haar intrek in 1892. Op 30 augustus 1908 opende burgemeester de Vrière het vergrote neogotische gebouw als gemeentehuis. Naar aanleiding van de schoolstrijd wordt in 1879 de Vrije Katholieke School van de zusters van Onze Lieve Vrouw van Zeven Weeën van Ruiselede opgericht in de Rollebaanstraat. Begin 20ste eeuw beschikten de Zusters over circa 6 hectaren

weiden, akkers, boomgaarden en moestuinen aan weerszijden van de Rollebaanstraat. Een bijhorende kloosterhoeve bevoorradde de keuken. De school startte in 1879 met twee klassen voor de jongens en drie klassen voor de meisjes. Het gebouwenbestand werd verder uitgebreid en aangepast in de loop der jaren.

Van 1797 tot 1802 werd de Sint-Amandus kerk (zie Bloemendalestraat) tijdelijk gesloten. In 1836-1837 werd de kerk met de helft uitgebreid naar ontwerp van provinciaal architect Van Caneghem. Op 29 augustus 1836 werd de eerste steen gelegd. In 1851 werd een nieuwe sacristie gebouwd en wegens de bevolkingsaan groei diende in 1900 een nieuwe kerk gebouwd te worden. Architect René Buyck ontwierp een neogotische kruiskerk met westtoren. Op 29 september 1902 wijdde bisschop Waffelaert de totaal vernieuwde kerk in. In de kerk staat nog een doopvont van de vorige kerk.

20ste eeuw

In het begin van de 20ste eeuw vinden grote bouw- en verbouwcampagnes plaats. Het huidige neogotisch uitzicht van het gemeentehuis (zie Bloemendalestraat) dateert van 1905. De huidige Sint-Amanduskerk van Beernem is grotendeels het resultaat van een (ver)bouwcampagne in 1901 gebouwd naar ontwerp van de provinciaal architect René Buyck (Brugge).

Van 14 oktober 1914 tot 20 oktober 1918 werd Beernem bezet tijdens de Eerste Wereldoorlog. Bij de terugtrekking van de Duitse troepen werd de Louisabrug opgeblazen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Beernem bezet van mei 1940 tot 12 september 1944. De nieuwe Louisabrug werd opnieuw vernietigd: op 28 mei 1940 door Franse troepen en op 8 september 1944 door terugtrekkende Duitse troepen.

In 1904 wordt op de site van de familie de Vrière het oorspronkelijk bos gerooid en wordt een vlasfabriek bestaande uit twee rechthoekige volumes opgetrokken. In een van gebouwen is een portierswoning ondergebracht. In samenwerking met C. Vansteenkiste uit Wevelgem wordt hier voor het eerst een warmwater-roterij gebouwd, dit procédé werd nadien internationaal gelauwerd en overgenomen. Voordien werd vlas enkel geroot in bestaande waterstromen. In 1907 wordt een schuur als opslagruimte voor vlas gebouwd en wordt het achterste roterijgebouw uitgebreid. Na een korte periode van leegstand worden de gebouwen in 1909 aangekocht door de "Maatschappij Beernemsche Tricotfabriek". In 1927-1929 volgt de afbraak van het vooraan gelegen roterijgebouw en verdere uitbouw van het achterste fabrieksgebouw tot stoomweverij. De fabriek was toen de grootste werkgever van de gemeente. Tussen 1941-1965 wordt het oostelijke deel van de schuur gebruikt als noodkerk voor de nieuw gestichte parochie Heilige Maria Moeder Gods. Deze werd opgericht voor de bewoners van de nieuwe bewoningskernen ten noordoosten van het kanaal Gent - Brugge. Tot 1965 wordt de fabriek uitgebreid en komen de fabrieksgebouwen tot hun huidig volume. In 2006 wordt op het domein een schoolgebouw opgetrokken naar ontwerp van het

architectenbureau Buro Il (Roeselare). Het is de bedoeling om de thans leegstaande schuur te integreren en restaureren.

In de Sint-Andreaslaan werd in 1935 een Sint-Andreaskliniek opgericht in een bestaande villa door de zwarte zusters van Diksmuide. In 1938 werd het overgenomen door de zusters uit Ruiselede die op 17 april 1939 startten met de bouw van een moederhuis, ingewijd in 1940. In 1947 volgde een uitbreiding van de kliniek, thans een vestiging van de Gemeenschapsinstelling Bijzondere Jeugdbijstand De Zande.

Eind de jaren 1930 wordt begonnen met de aanleg van de snelweg Brussel - Oostende (E40). In 1937 zijn de werken al gevorderd tot aan het grondgebied van Beernem. Het gedeelte van de autosnelweg tussen Beernem en Oostkamp wordt in 1938 aanbesteed. Tijdens de Tweede Wereldoorlog worden de werken echter stilgelegd en pas in de jaren 1950 hernomen. Hierdoor verdwenen een aantal belangrijke hoeves en worden een aantal straten en dreven onderbroken. De aanleg van de autosnelweg in combinatie met de reeds aanwezige spoorlijn waren sterk stimulerende factoren voor de explosieve ontwikkeling van de nieuwe woonwijken. Op initiatief van Jozef De Lille werden tussen 1930 en 1945 een aantal sociale woningen gebouwd in de gemeente Beernem. Deze woningen situeerden zich voornamelijk in wijken waar minder dure bouwgronden waren gelegen. Ze werden gebouwd in de wijk zogenaamd "Turkije" begrensd door het kanaal, de Sint-Jorisstraat en de Stationsstraat. De woningen staan in de volgende straten onder meer de Stijn Streuvelsstraat, de Guido Gezellestraat, de Waterstraat en de Weldadigheidsstraat.

Het psychiatrisch centrum Sint-Amandus is een historisch gegroeid gebouwencomplex. Vooral vanaf de jaren 1930 worden de reeds bestaande gebouwen uit de 19de eeuw uitgebreid onder meer in 1928 met een centraal gelegen administratief gebouw naar ontwerp van architecten Jozef Viérin en Antoine Dujardin. De kloosterkapel dateert van 1931. In de jaren 1960 wordt een bewonerskapel en een feestzaal gebouwd. Tot op heden worden nieuwe paviljoenen op het domein gebouwd.

Op 31 december 1940 werd de nieuwe parochie van de Heilige Maria Moeder Gods opgericht in de wijk Bloemendale (zie Sint-Hubertusstraat nummer 3). Er was nood aan een nieuwe parochiekerk door de toenemende bevolking in de nieuwe stationswijk. Door de Tweede Wereldoorlog kon pas op 5 augustus 1962 de eerste steen van de nieuwe kerk gelegd worden. De modernistische kerk naar ontwerp van architect Arthur De Geyter werd door bisschop De Smedt op 5 september 1965 ingewijd. Rondom de kerk wordt een nieuwe wijk aangelegd met onder meer een eigen school, sociale woningen en bejaardenwoningen. De belangrijkste opdrachtgever was de Interbrugse.

Het kasteel Hontzocht werd in 1938 gebouwd naar ontwerp van de Brugse architect Maurice Vermeersch en bouwheer baron de Giey - Parmentier. De volgende eigenaars, familie Seynaeve, voegden er een paardenmanège aan toe.

In de tweede helft van de 20ste eeuw groeit Beernem verder uit. Dit is duidelijk waarneembaar in de nieuwe wijken aan onder meer de Fortstraat en de straten ten noorden van de Bargelaan. De bevolkingstoename concentreerde zich in eerste instantie in de nabijheid van het station, waar ten noorden de wijken "Turkije" en ten zuiden de wijk Bloemendale ontstaan. Nabij het oude centrum van Beernem ontstonden woonwijken tussen de Kasteeldreef en de Rollebaanstraat en rond de gemeenteschool tussen het kanaal en Diksmuidse Boterweg.

Naar aanleiding van het Mariajaar 1954 worden op het grondgebied Beernem een groot aantal kapellen gebouwd zie Het Aanwijs, Meerbergstraat en Noendreef. Ook in de nieuw aangelegde straten worden nieuwe kapellen gebouwd zie Kardinaal Cardijnlaan.

Ook een aantal belangrijke infrastructuur- en wegenwerken vinden plaats. De Parkstraat wordt aangelegd in 1969-1970. De huidige Louisabrug dateert van 1968-1970, na de verbreding van het kanaal. De spoorwegbrug en voetgangerstunnel dateert van 1972-1973 en komt ter vervanging van de spoorwegovergang. Na de afbraak in 1971 van de jongensschool van 1873 werd de verbinding tussen de Bloemendalestraat en de Parkstraat mogelijk gemaakt. Het zwembad dateert van 1971. In 1986 wordt de gemeentelijke bibliotheek gebouwd. Het ontmoetingscentrum en cultureel centrum "De kleine Beer" dateert van 2005. Het industrieterrein Hulstlo dateert van 1979 en kent tot op heden nog een verdere groei.

Om het reëel gevaar van overstroming tegen te gaan wordt ter hoogte van Den Overzet een keersluis in 1995 gebouwd naar ontwerp van architect Hans Vandeweghe.

Tot op heden worden gronden verkaveld. Op de vrijgekomen gronden na de afbraak van het slachthuis in de Bloemendalestraat wordt in 1997 een nieuwe sociale woonwijk "Malehof" gebouwd. Ook de gronden tussen de Bloemendalestraat en de Parkstraat worden verkaveld. De laatste jaren doorbreken verscheidene nieuwbouwprojecten het straatbeeld en brengen een schaalvergroting teweeg.

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 *Kaart van Ferraris (1771 – 1778)*

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. De 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst om zo de leemtes van de bestaande topografische kaarten op te vullen. Het in kaart brengen gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814) met als resultaat een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel.

De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het Kriegsarchiv te Wenen. De Ferrarisatlas had tot doel een militaire kaart te zijn, waarbij de details niet de voornaamste zorg waren, maar eerder de algemene aanduiding van hagen, grachten, rivieren en gebouwstructuren.²

Op de kaart van Ferraris is te zien dat deelgebied 1 zich grotendeels op de scheidingslijn tussen heidegronden (ten westen) en akker- en weilanden bevindt. Deze scheidingslijn is op de Ferrariskaart niet weergegeven als weg, al zijn er op de kaart wel redelijk wat huizen erlangs te bemerken. Allicht moet hier dan toch een soort van wegel gelegen hebben die de voorganger is van de huidige Beverhoutsveldstraat. Daarnaast zijn ook de huidige Veldkapellestraat (eveneens als scheidingslijn tussen heide- en weidegrond) en Vullaertstraat te onderscheiden.

Het terrein voor grondverbetering bevindt zich ter hoogte van wat allicht een met bomen omringde boerderij met akkerlanden is.

Het noorden van het projectgebied is omschreven als het gehucht 'Hethooghquartier'.

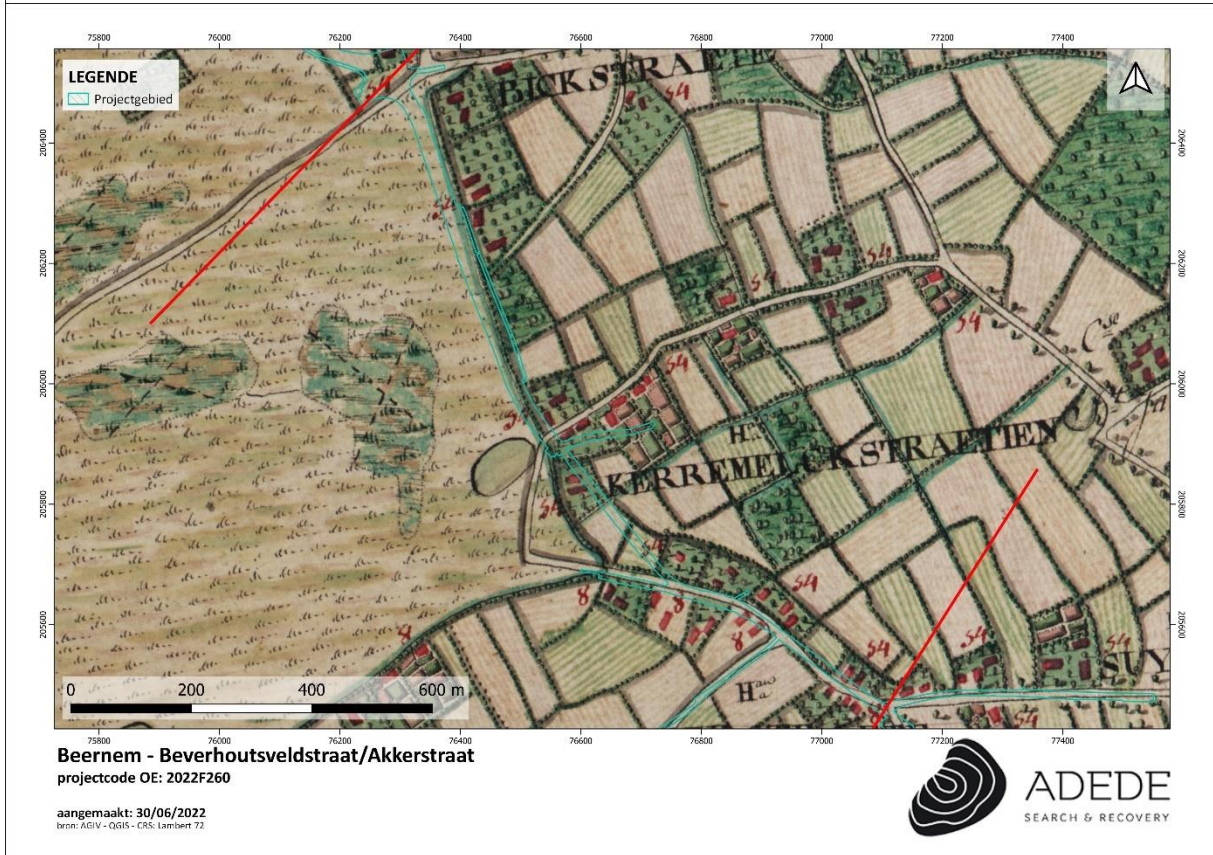
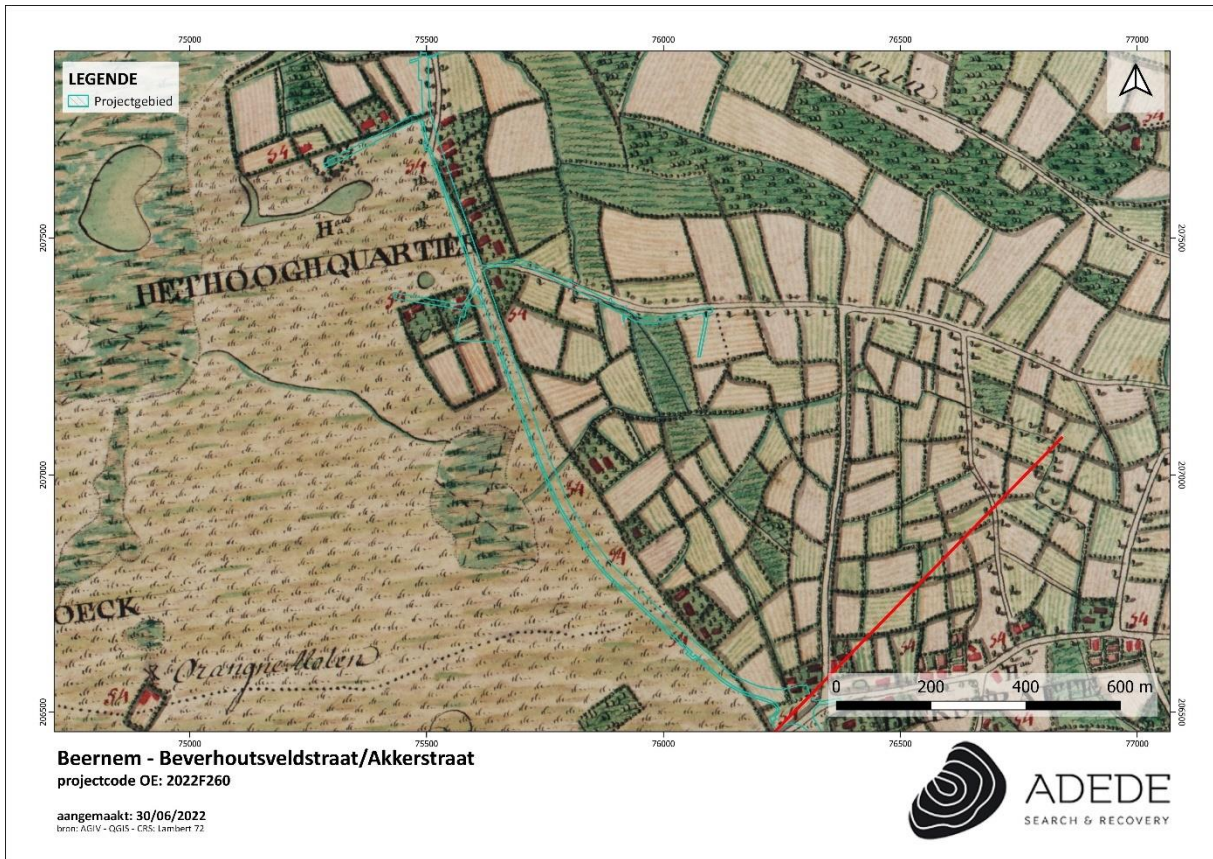
Zo'n 930m ten westen van het projectgebied bevindt zich een windmolen, de 'Orangemolen'. In de ruimere omgeving van het gebied zijn voornamelijk weide- en akkergronden te bemerken.

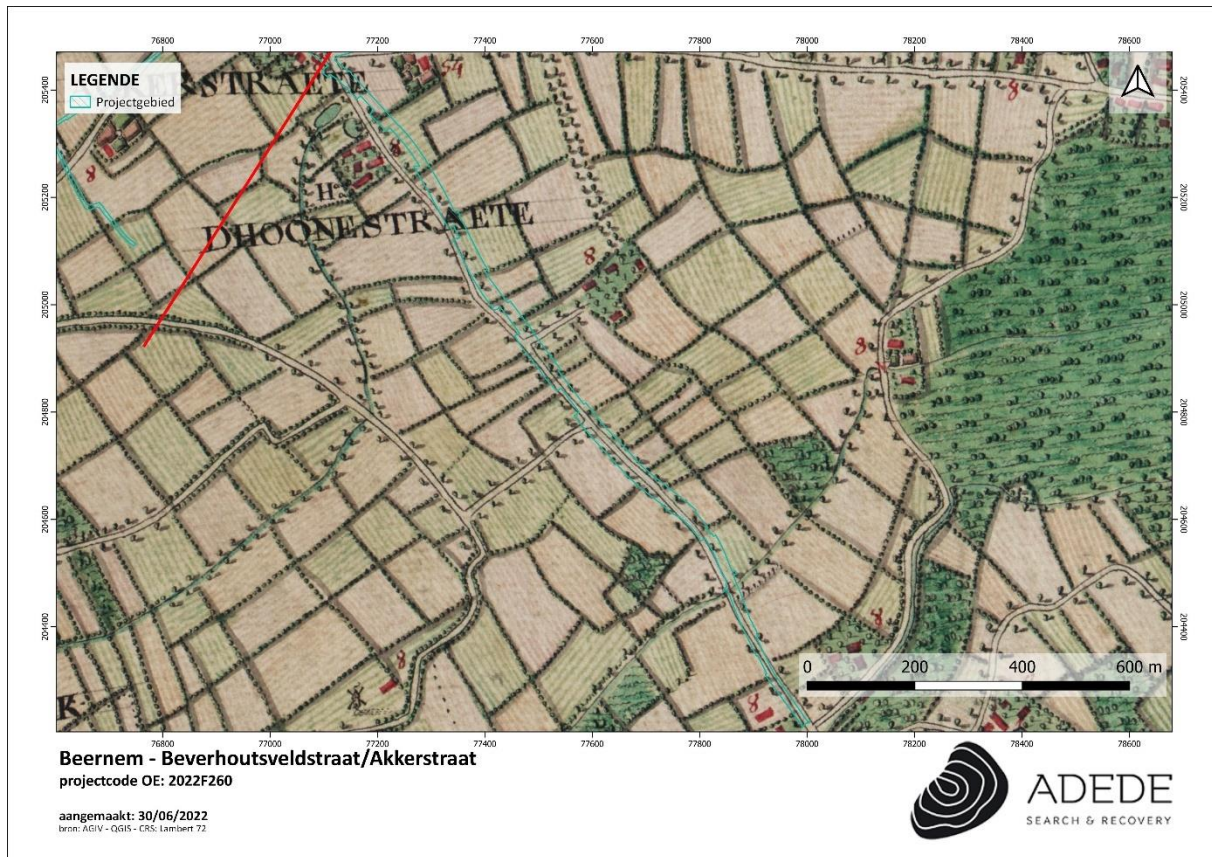
Ook deelgebied 2 bevindt zich nog gedeeltelijk op de scheidingslijn tussen heidegebied en akker- en weilanden. Het gehucht 'Bickstraete' bevindt zich op de plek waar vandaag de Beekstraat (de naam is dus enigszins behouden) ligt. Een ander gehucht ten oosten van het projectgebied heet 'Kerremelckstraetien'. In de buurt van deze gehuchten bevindt zich bebouwing langsheen het projectgebied. Ten zuiden van het gebied 'Kerremelckstraetien' stopt de heidegrond ten westen van het projectgebied en bevinden er zich weiden en akkers.

Deelgebied 3 bevindt zich binnen weide- en akkergebied. Ter hoogte van het projectgebied loopt een weg die de voorganger van de huidige Akkerstraat lijkt te zijn. Langsheen deze weg zijn er weinig gebouwen te zien. Enkel in het noorden van dit deelgebied, in het gehucht 'Dhoonestraete' bevinden zich enkele gebouwen.

---

² http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

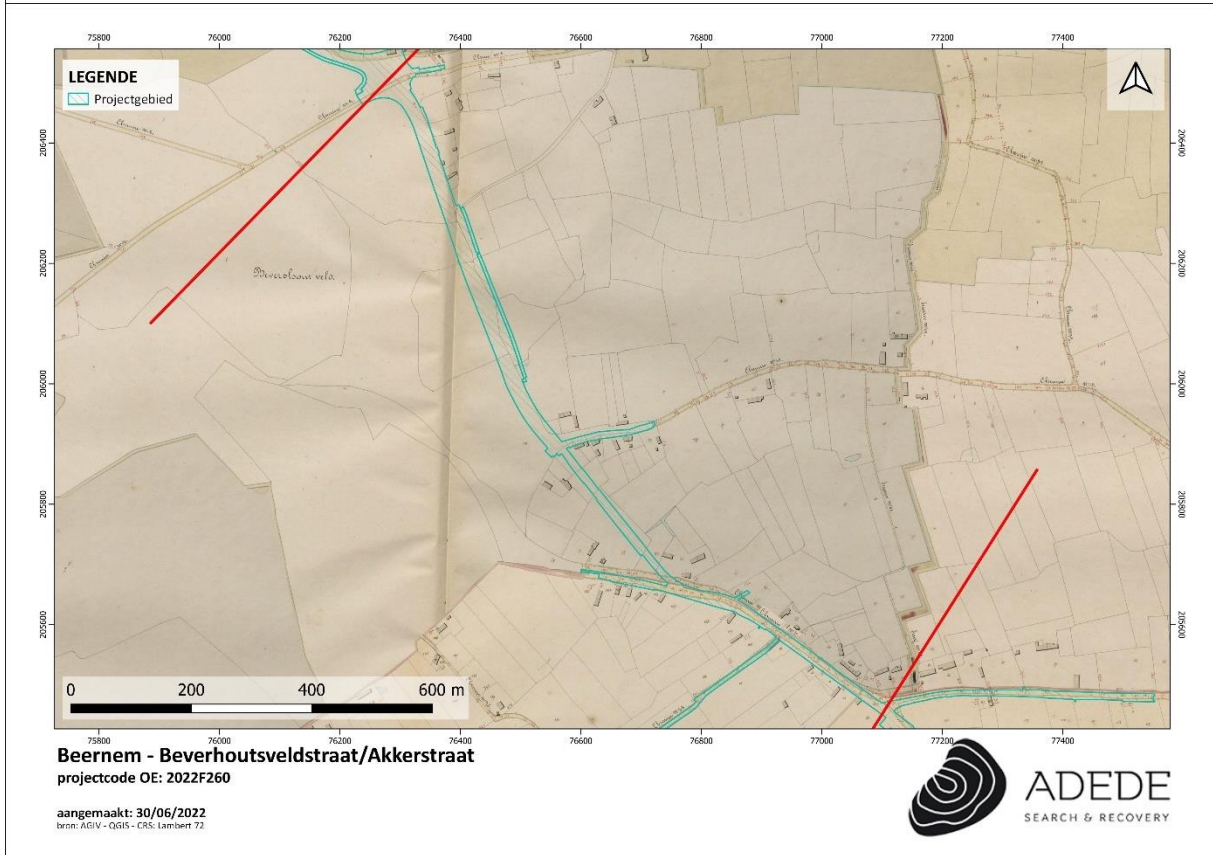
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

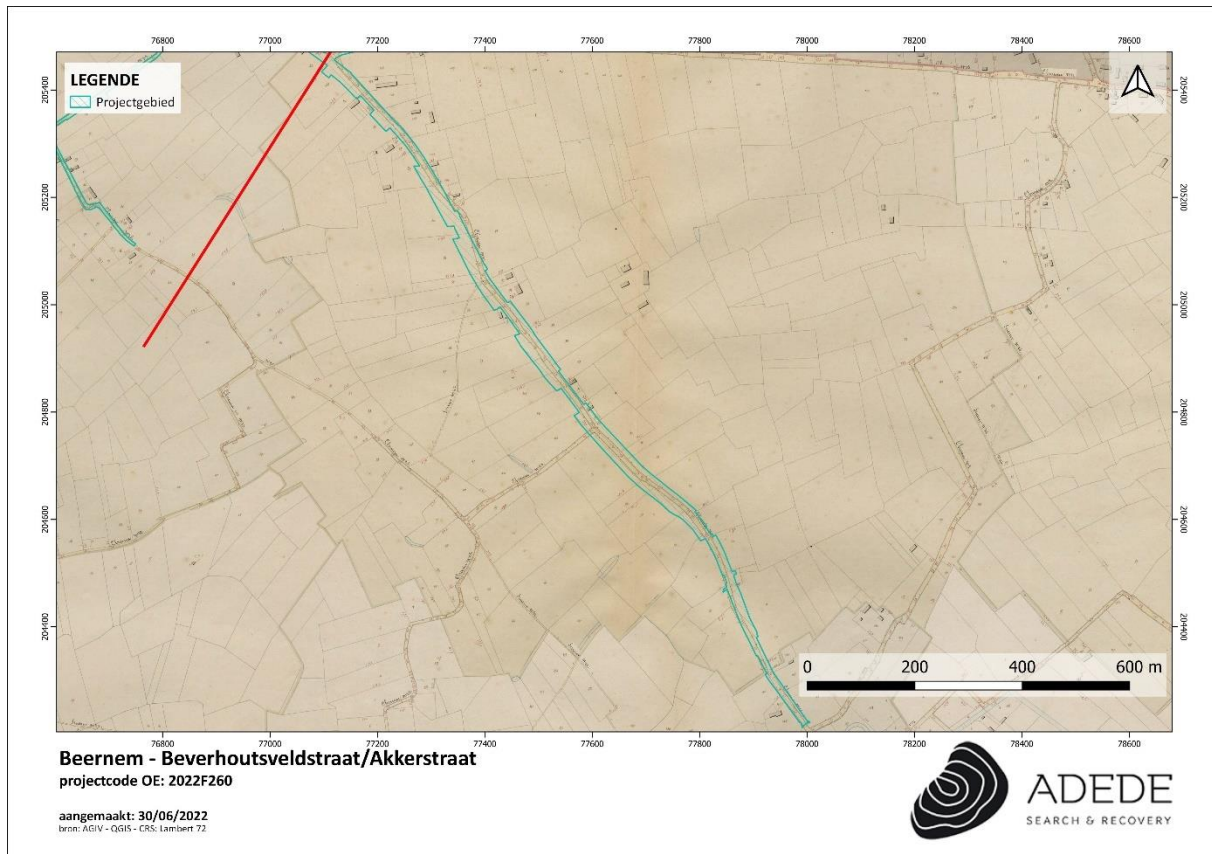
3.3.2.2 Atlas der Buurtwegen (1840)

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841 met als doel ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Er werd dus een inventarisatie gemaakt van alle "openbare" wegen en "private wegen met openbare erfdiensbaarheid". De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). In de periode 1843-1845 werd per toenmalige gemeente een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen. Een atlas is samengesteld uit overzichtsplannen, detailplannen en tabellen. Overzichtsplannen zijn één of meerdere plannen van de betreffende atlasgemeente met aanduiding van de omtrekken van deelgebieden, die genummerd zijn; de nummering van de deelgebieden verwijst naar het nummer van het detailplan; de schaal waarin de overzichtsplannen zijn opgemaakt is meestal 1/10.000. Detailplannen zijn meestal opgemaakt op kaartschaal 1/2.500; in enkele gevallen zijn ze opgemaakt op een andere schaal, bijvoorbeeld in stedelijke centra en buitengebieden). De tabellen die in de atlassen zijn opgenomen bevatten de wegkarakteristieken,

het nummer van de buurtweg, de lengte, de oppervlakte ...-, tabellen van de eigenaars van de aangelande percelen, tabellen van grondinneming.

De Atlas der Buurtwegen geeft weinig bijkomende informatie over de aard van het projectgebied en zijn omgeving halverwege de 19de eeuw. Opvallend is wel dat de Atlas der Buurtwegen geen extra bebouwing wordt weergegeven in vergelijking met op de Ferrariskaart. Op sommige plaatsen (zoals in het zuiden van deelgebied 2) is zelfs minder bebouwing te bespeuren. De huidige Akkerstraat is weergegeven als 'Chemin nr. 30'.

Figuur 12. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

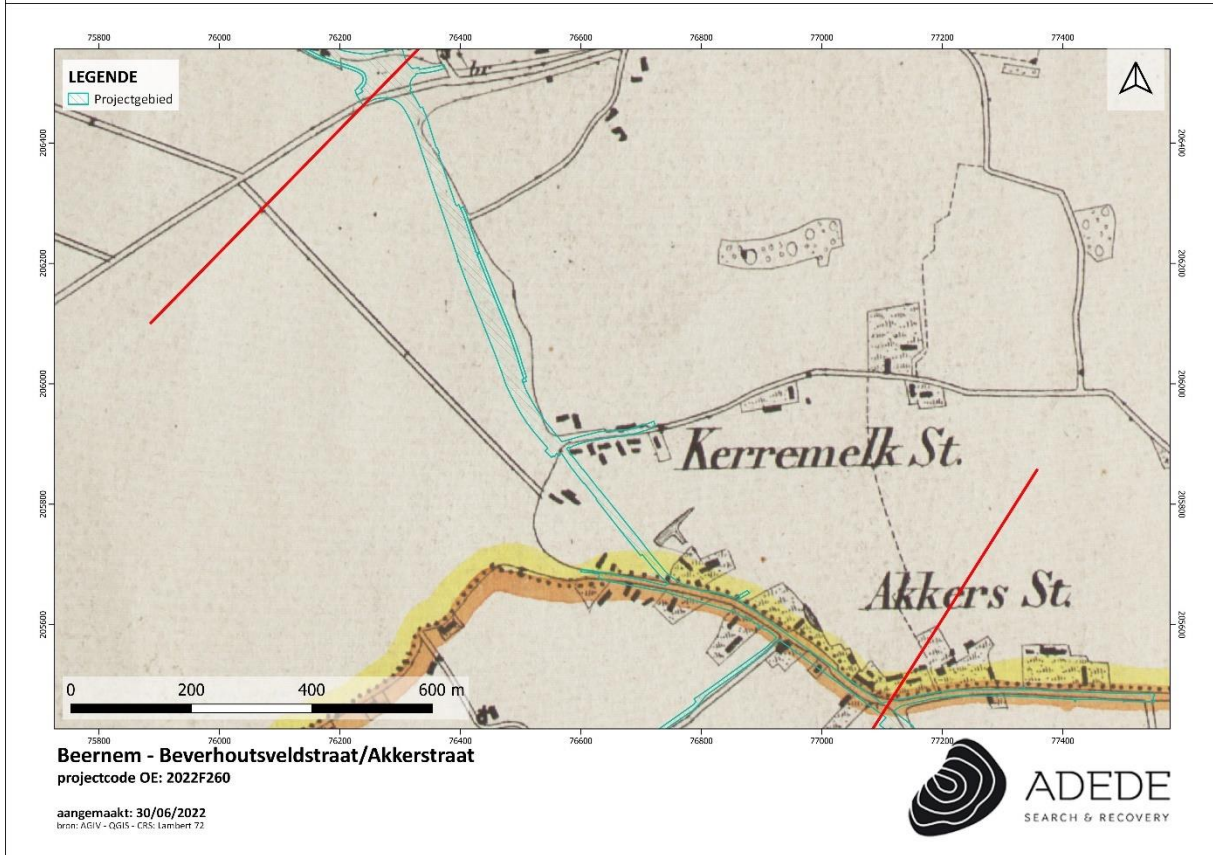
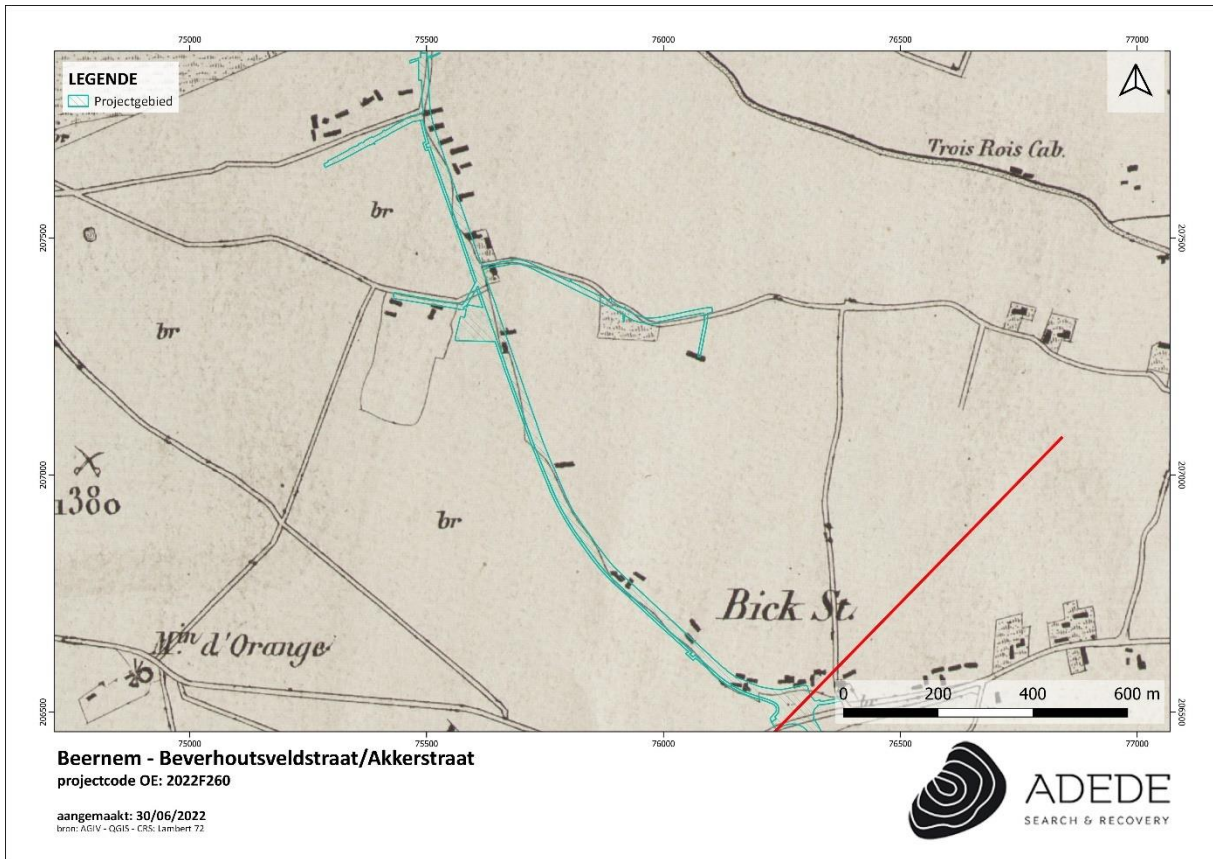
3.3.2.3 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

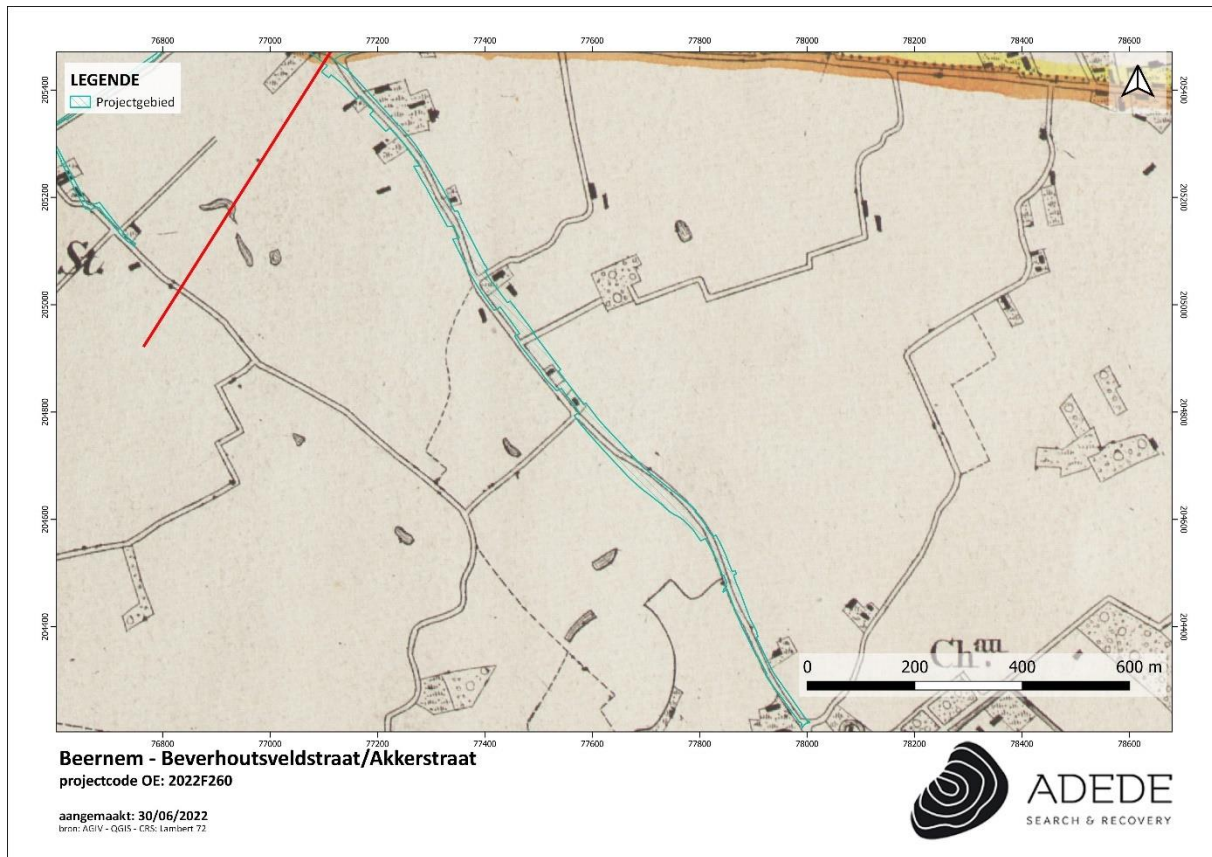
Philippe Vandermaelen was een autodidact cartograaf die vanwege zijn eerdere verwezenlijkingen op vlak van cartografie vanaf 1831 nauw samenwerkte met de overheid. Aanvankelijk was zijn opdracht het karteren van de grenzen op basis waarvan de onderhandelingen gevoerd werden tussen België en Holland. Hij maakte van zijn bevoorrechte positie bij de overheid gebruik om de hand te leggen op de handgeschreven plannen van de gemeentelijke kadasters en verwierf ook de bestaande driehoeksmetingen. Hij stuurde zijn topografen uit naar de negen provincies om er de nodige opmetingen te doen en publiceerde twee topografische kaarten van België: de kaart op schaal 1:80.000 in 25 folio's – een meesterwerk van de lithografie – was volledig voltooid in 1853, terwijl de 250 folio's van de kaart op schaal 1:20.000 verschenen tussen 1846 en 1854.

Op de kaart van Vandermaelen wordt als eerst op de historische kaarten de verbindingsweg tussen de Beekstraat en de huidige Rogierveldstraat (op de kaart 'Kerremelk straat') weergegeven.

Daarnaast is de situatie binnen en in de directe omgeving van het projectgebied zeer gelijkaardig aan die van op de Atlas der Buurtwegen.

Opvallend is dat ten westen van deelgebied 1 weergegeven wordt dat er een veldslag heeft plaatsgevonden in 1380. De datum is allicht een fout. In 1382 echter vond op die locatie de Slag om het Beverhoutsveld plaats. De slag was een belangrijke fase in de opstand van Gent onder leiding van Filips van Artevelde tegen Lodewijk II van Male, graaf van Vlaanderen. De slag werd gewonnen door de Gentenaars waarna Brugge bezet werd.

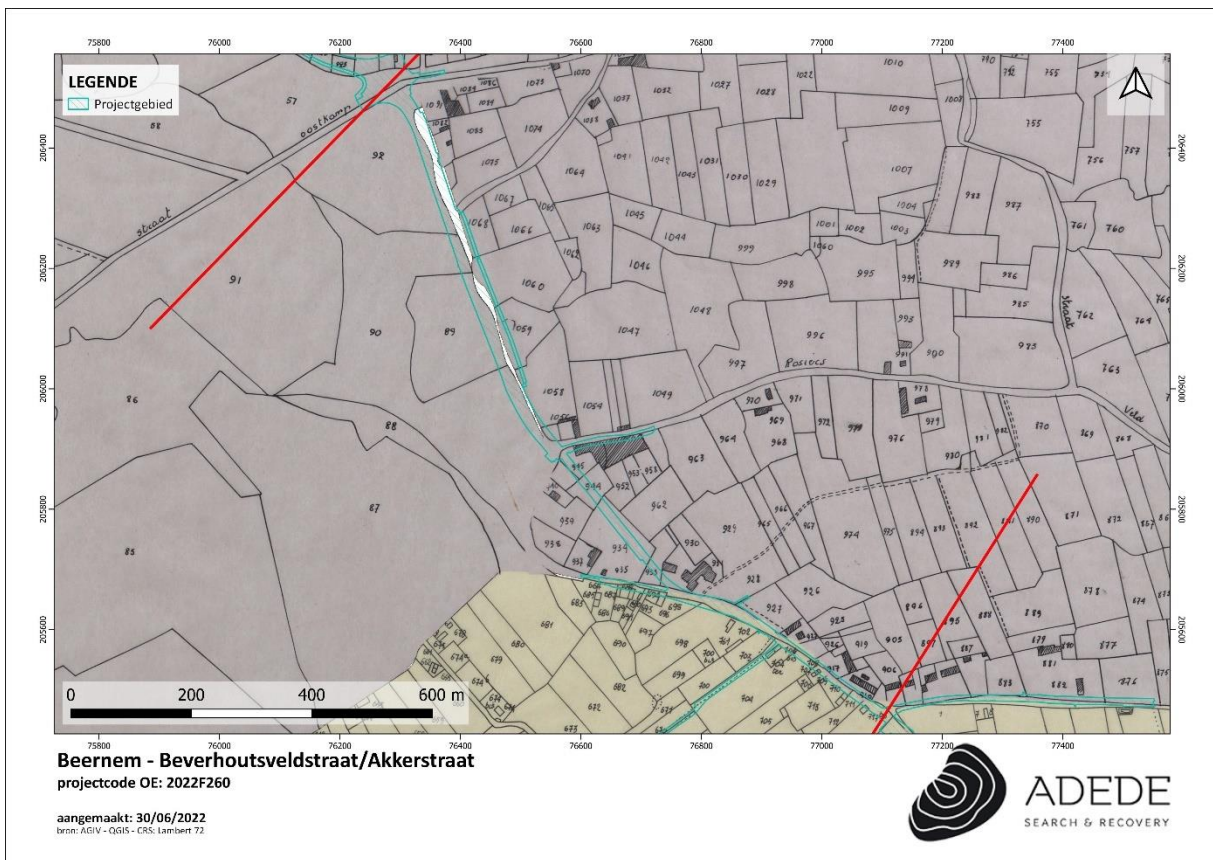
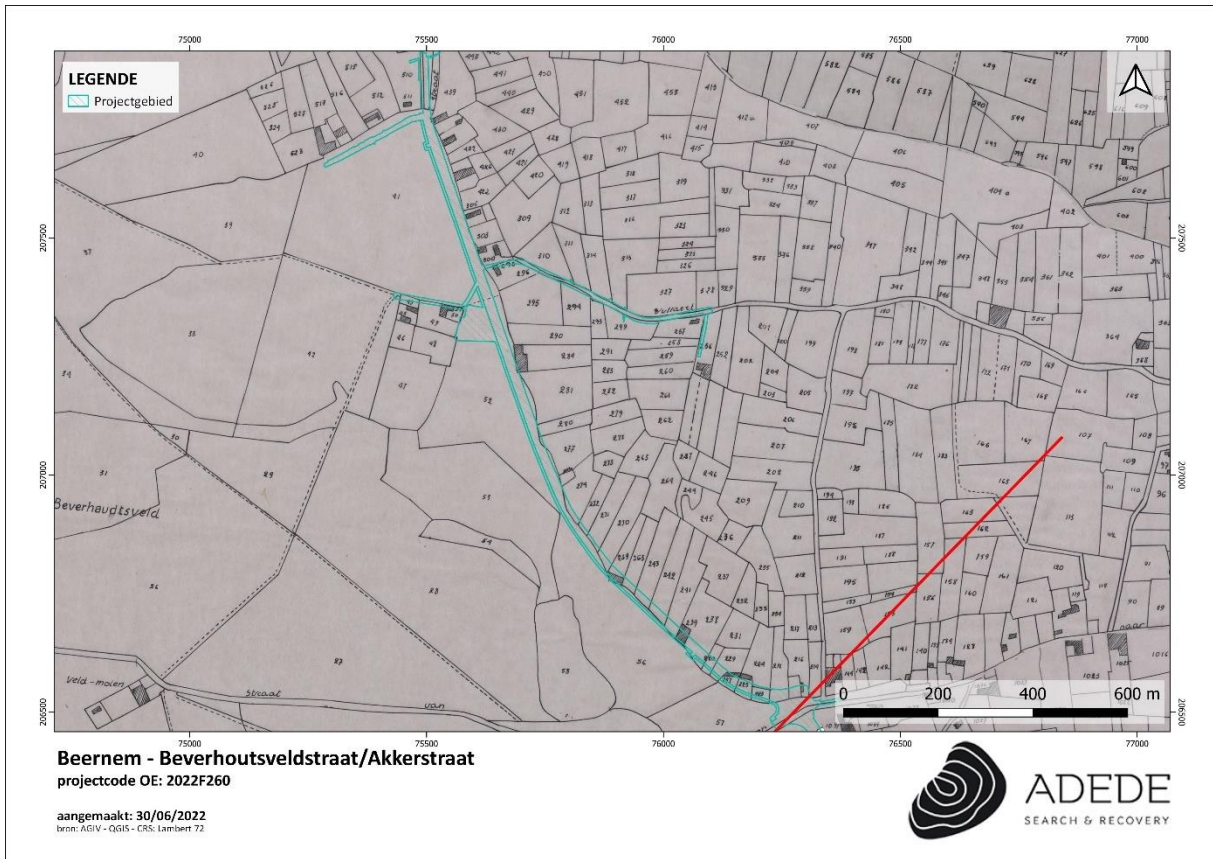
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

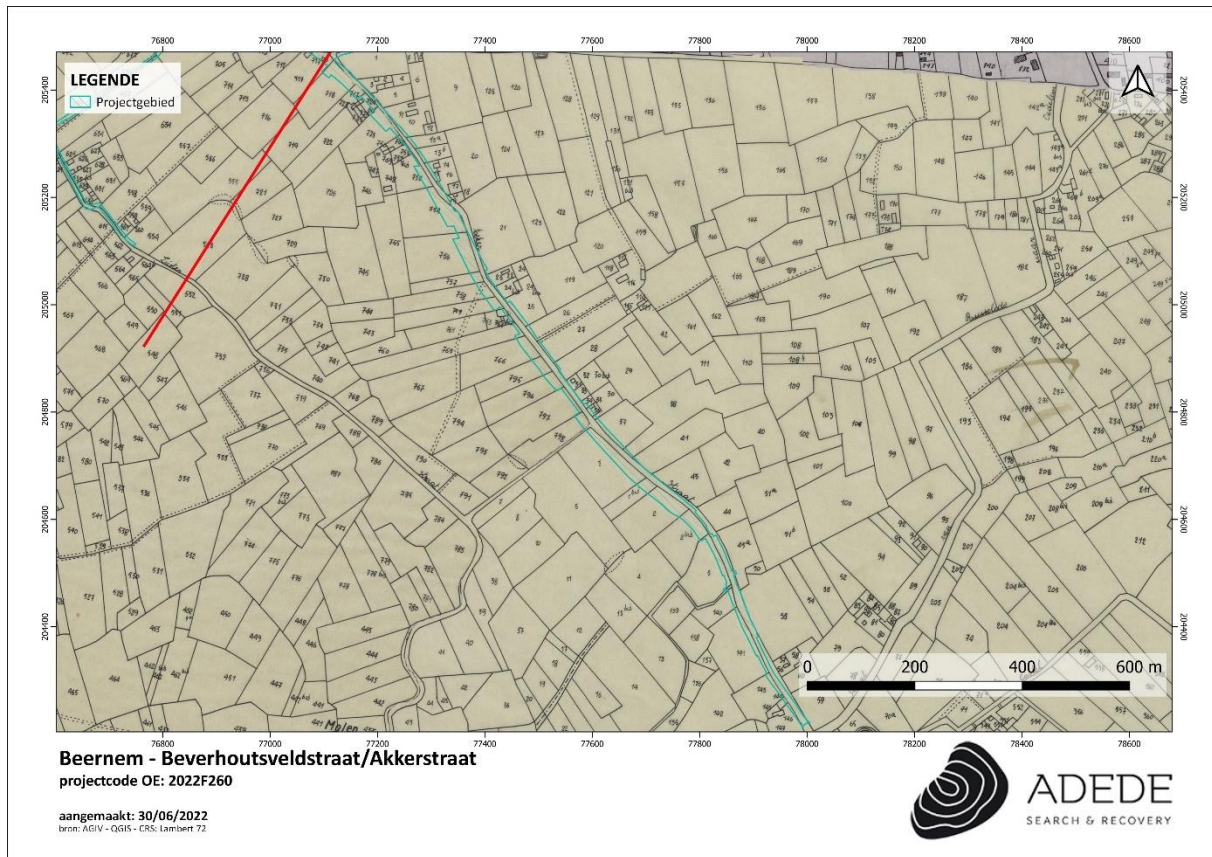
3.3.2.4 Kaart van Popp (1842 – 1879)

De Popp-kaarten zijn een verzameling kadasterkaarten die in de 19de eeuw werden uitgegeven door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp. Deze kaarten waren in feite een gecommmercialiseerde versie van het toenmalige kadaster van België en bevatten dus veel gegevens over perceelsindeling, maar zonder detailwerking.

De kaart van Popp geeft buiten de percelen en de perceelsnummers weinig extra informatie over de aard van het projectgebied en zijn directe omgeving.

Het lijkt er dus op dat in de loop van de aan de hand van de door historische kaarten bestudeerde periode van 100 jaar (van de publicatie van de Ferrariskaart tot die van de kaart van Popp) er weinig ingrijpende veranderingen binnen en in de omgeving van het projectgebied plaatsvonden. Het gebied bleef zich bevinden in agrarisch gebied, en buiten de komst van hier en daar een extra gebouw in de omgeving en van een weg ter hoogte van het projectgebied (voor het eerst te zien op de kaart van Vandermaelen, al lijkt de bebouwing op oudere historische kaarten ook te suggereren dat er zich op die plek een weg bevond), vonden er in die periode weinig veranderingen plaats.

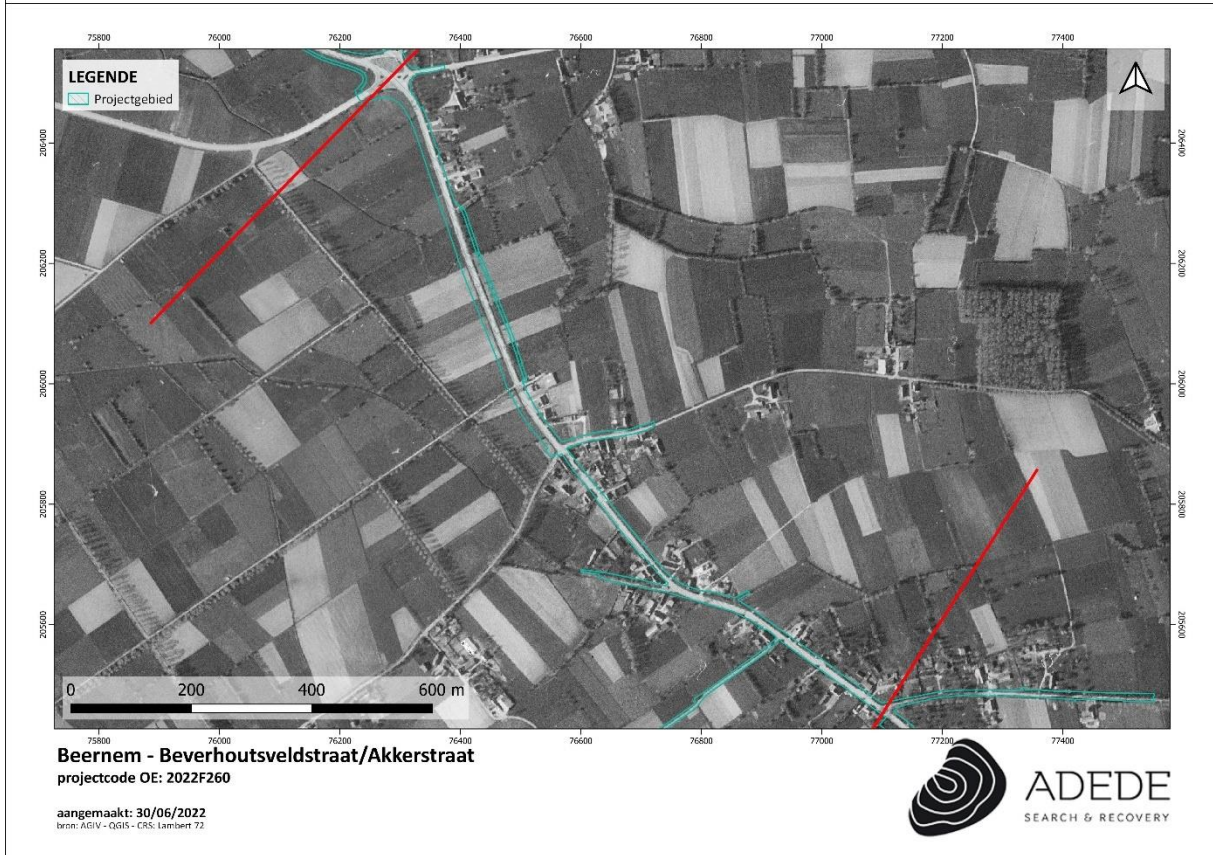

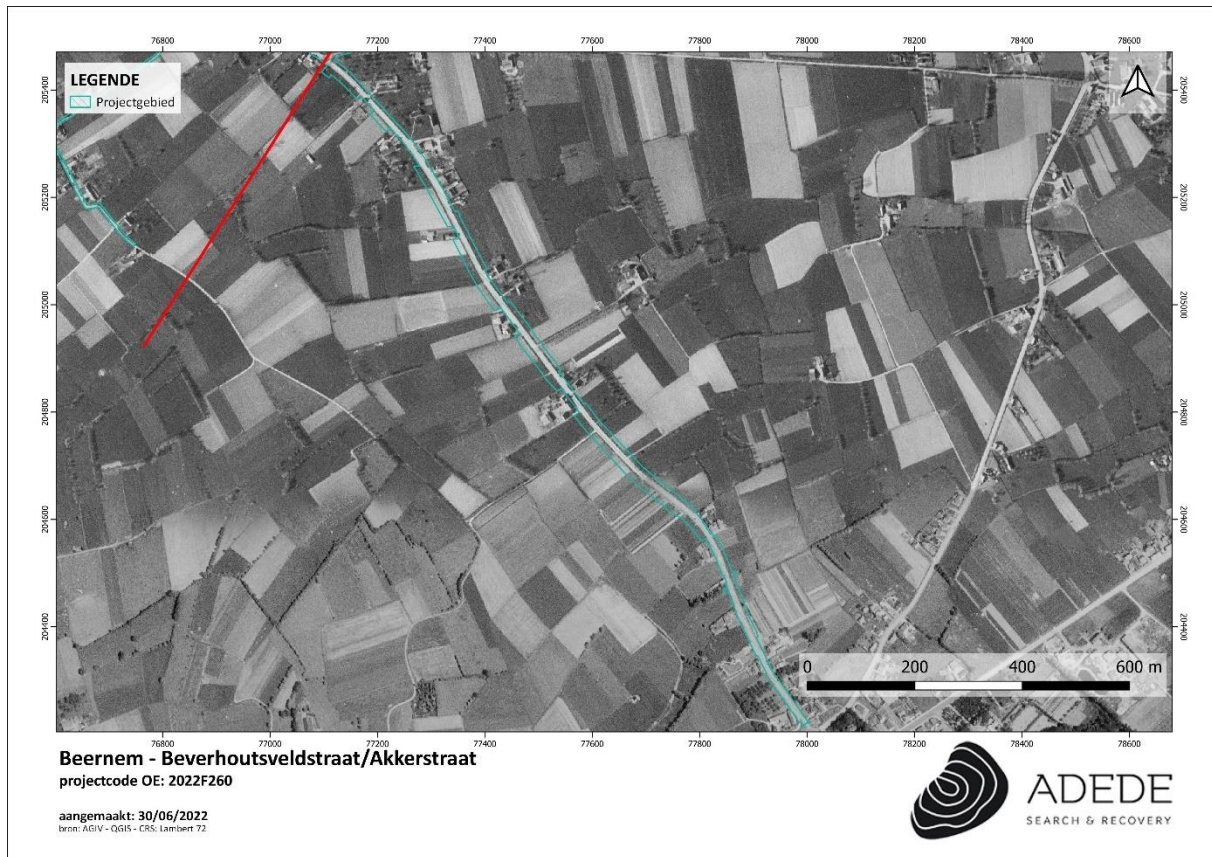
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.1 Luchtfoto's

3.3.1.1 Luchtfoto 1971

Op onderstaande luchtfoto primeert nog steeds het landelijk karakter van de omgeving. Het projectgebied zelf bestaat voornamelijk uit verharde weg (voorlopers van de Beverhoutsveldstraat en Akkerstraat enz.). Het terrein voor grondverbetering valt samen met een perceel dat dienst doet als akkerland.

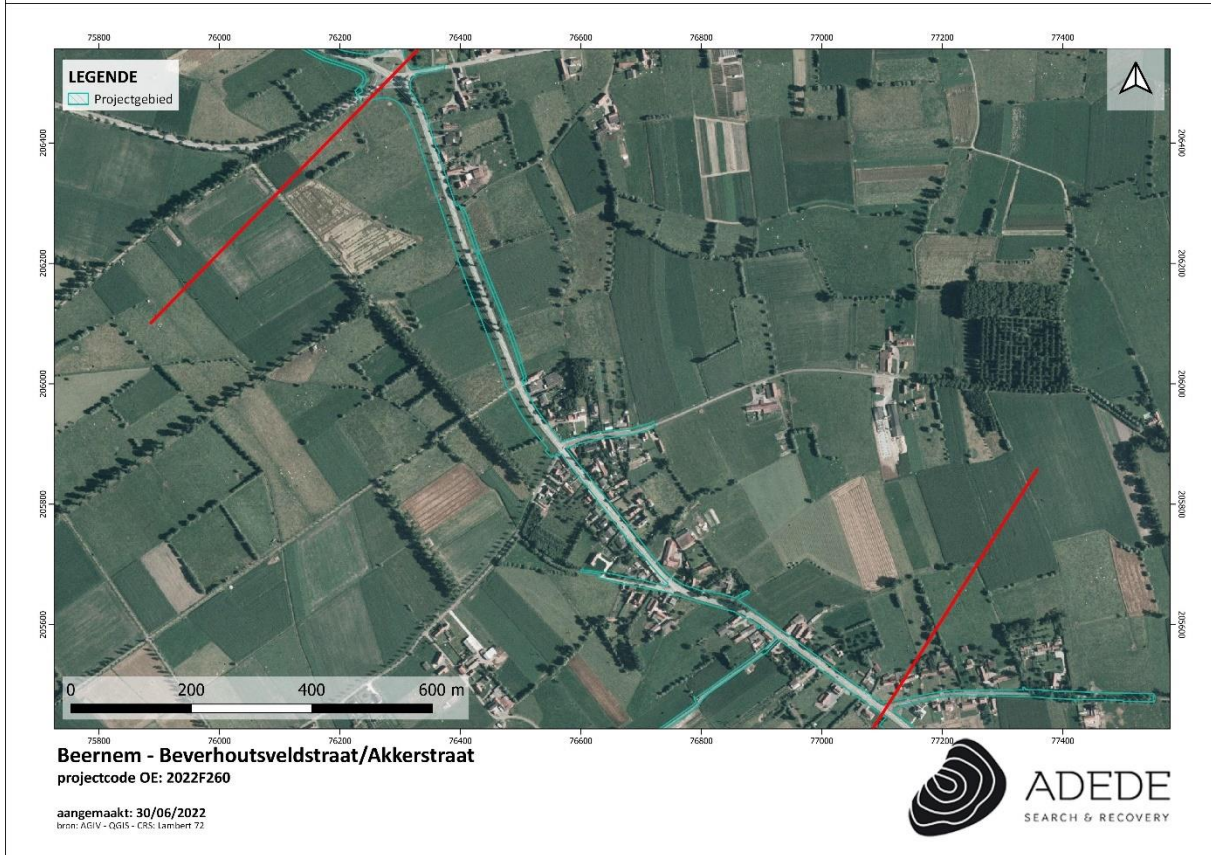
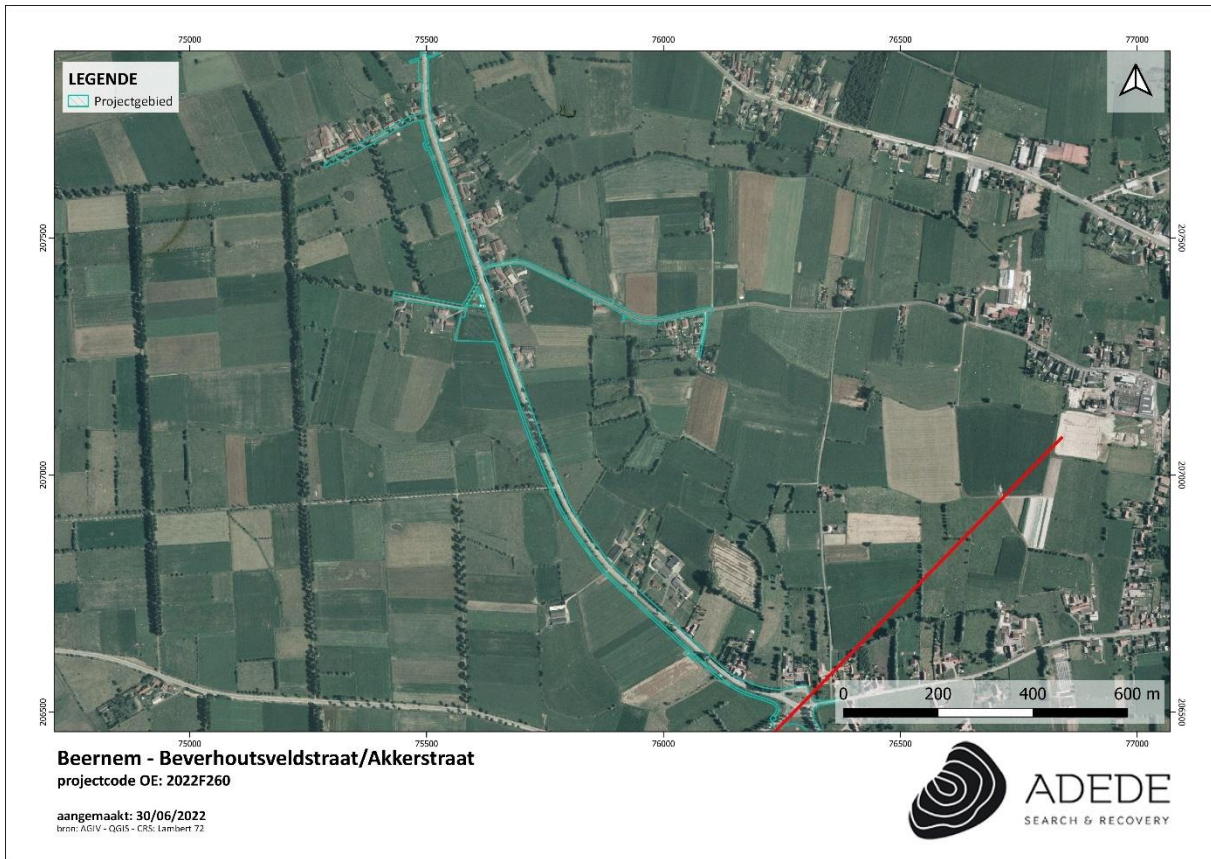

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

3.3.1.2 Luchtfoto 1979-1990

Op onderstaande luchtfoto blijft bovenstaande situatie ongewijzigd. Enkel is er hier en daar wel wat bebouwing bijgekomen langsheen het tracé. Deze situatie zet zich ook verder tot op de dag van vandaag.

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving

- Naar aanleiding van de aanleg van een DWA-leiding en wegeniswerken met grachtherprofilering ter hoogte van de Scherpestraat, de Beernemstraat, de Berendonkstraat en de Zuiddammestraat te Beernem, werd in 2019 een bureauonderzoek uitgevoerd door Ghent Archaeological Team bvba. Aangezien er een zeker archeologisch verwachtingspatroon was ter hoogte van een deel van het projectgebied, werd een vervolgonderzoek in de vorm van een proefsleuven- en proefputtenonderzoek geadviseerd.³ Dit onderzoek werd in 2022 uitgevoerd door BAAC Vlaanderen bvba. Er werden twee kuilen en erfgreppels teruggevonden. Verder archeologisch onderzoek werd onnodig geacht.⁴
- In het kader van de vervanging van de riolering en de heraanleg van het wegdek van de Vullaertstraat te Beernem, werd in 2016 een bureauonderzoek uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv. Het kon niet uitgesloten worden dat er zich onder het wegtracé van de

³ VAN DE VELDE sander, 2019.

⁴ DE LUST Arne, DYSELINCK Tina, 2022; <https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/21670>

Vullaertstraat nog onverstoorte archeologische sites bevinden. Doordat de verstoring echter een beperkte breedte kent (5-8m), en de kosten niet opwogen tegen de potentiële kenniswinst, werd er geen vervolgonderzoek geadviseerd.⁵

- Naar aanleiding van een verkaveling van een terrein gelegen vvan de Sint-Jansdreef in Beernem in 39 loten, telkens met woning en voor- en achtertuin, waarvan 30 halfopen bebouwing, 8 gesloten bebouwing en 1 open bebouwing en de aanleg van wegenis, werd in 2021 een bureauonderzoek uitgevoerd door Studiebureau Archeologie bv. Gezien de afwezigheid van een archeologische site niet afdoende kon worden bewezen, dient verder archeologisch vervolgonderzoek plaats te vinden in beperkte zones van het projectgebied. Dit onderzoek was bij het schrijven van deze archeologienota echter nog niet uitgevoerd.⁶
- Voor de realisatie van een verkaveling van 3 loten aan de Vullaertstraat te Beernem, werd in 2021 een bureauonderzoek uitgevoerd door Ruben Willaert nv. Men kwam tot het besluit dat er een trefkans inzake archeologisch erfgoed ter hoogte van het onderzoeksgebied is. De verwachting bestaat uit zowel artefactensites als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw, bewaringscondities en verstoringsgraad te evalueren na de sloop van de aanwezige bebouwing. Mocht echter blijken dat bodemhorizonten aanwezig zijn die kunnen wijzen op gunstige bewaringscondities m.b.t. artefactensites, dan wordt overgegaan tot een proefsleuvenonderzoek. Dit onderzoek werd nog niet uitgevoerd.⁷
- In het kader van het realiseren van wegenis- en rioleringswerken voor de sociale verkaveling Berenheem aan de Rollebaanstraat en de Berenheemstraat te Beernem, werd in 2016 een bureauonderzoek uitgevoerd door AardeWerk-Raakvlak Cel Onderzoek. Uit deze studie is gebleken dat het terrein archeologisch weinig potentieel heeft. Verder onderzoek werd weinig zinvol geacht.⁸

3.4.2 CAI Indicatoren

Binnen de grenzen van het projectgebied zelf werden tot op heden al een paar archeologische vaststellingen gedaan. In de nabije omgeving werden in het verleden ook enkele archeologische sites aangetroffen en onderzocht.

Aan de hand van de besproken gekende archeologische vindplaatsen mag geconcludeerd worden dat het projectgebied gelegen is in een zone met een hoog archeologisch potentieel. Daarbij is belangrijk te vermelden dat het projectgebied, het terrein voor grondverbetering inclusief, (deels) samenvalt met

⁵ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/755>; ACKE bert, BARTHOLOMIEUX bart, DALLE sarah, 2016.

⁶ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/19012>; DE RAYMAEKER Annelies, MYNGHEER Amber, 2021.

⁷ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/16961>; WILLAERT Aaron, 2021.

⁸ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/1375>; ROELENS Frederik, 2016.

de CAI-locatie van de Slag bij Beverhoutsveld (CAI158397) tijdens De Gentse Opstand (1379-1385). Verder zijn er in de directe omgeving van het projectgebied bewoningssporen en vondsten teruggevonden die betrekking hebben tot de bronstijd, de Romeinse periode en de nieuwste tijd.

Het overgrote deel van de archeologische vaststellingen, is bepaald aan de hand van luchtfotografie. Deze techniek kan een beeld weergeven over wat mogelijk in de ondergrond van het projectgebied aanwezig is maar biedt geen uitsluitsel over de aard, uitgestrektheid, bewaringstoestand of de chronologische complexiteit van de site.

In de tabel hieronder wordt een niet-exhaustieve lijst weergegeven van de CAI-locaties in de buurt van het projectgebied. Wel dient gezegd te worden dat een groot aantal CAI-attestaties in de buurt van het projectgebied geen verdere informatie bieden over de archeologische site. Deze zijn dan ook niet opgenomen in onderstaande tabel.

CAI-melding	Locatie	Datering	Beschrijving
158397 ⁹	Om (t.o.v. deelgebied 1)	Late Middeleeuwen	Beverhoutsveld. Locatie van de Slag bij Beverhoutsveld. Strijdende partijen: Het Gentse leger (o.l.v. Filips van Artevelde, 5000 à 6000 manschappen) tegen het grafelijk leger (o.l.v. Lodewijk van Male, 12000 manschappen, voornamelijk bruggelingen). De Gentenaars in bezit van enkele 10-tallen rudimentaire kanonnen opgesteld op een soort versterkte kruiwagens overwonnen de Bruggelingen.
71912 ¹⁰	Om (t.o.v. deelgebied 1)	Midden-Romeinse Tijd	Muntschat bestaande uit 50 à 60 munten. 13 munten zijn in het bezit gekomen van Kan. J. De Bast en werden door hem gedetermineerd: <ul style="list-style-type: none"> - 1 sestertius van Domitianus (81-96) - 7 sestertii van Trajanus (98-117) - 1 sestertius van Antoninus Pius (138-161) - 4 andere munten, ook in Oedelem gevonden, komen vermoedelijk uit dezelfde muntschat - 1 sesterius van Nero Claudius Drusus (54-68) - 1 sestertius van Trajanus (98-117) - 1 sestertius van Hadrianus (117-138)

⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/158397>

¹⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/71912>

			- 1sestertius van Antoninus Pius (138-161) De jongste munt is de sestertius van Antoninus Pius, geslagen tussen 152-155, de oudste munt is de sestertius van Domitianus (tussen 81 en 96 n.Chr). 81 n.Chr.-161 n.Chr.
71915¹¹ Mondelinge info	0m	Romeinse tijd	Schip. Redelijk groot, in twee gebroken. Voer volgens NH op het kanaal van Praet (te zien in de wei volgens NH). De betrouwbaarheid van deze vondst is nihil. vroeg-middeleeuws of Romeins? De bodem waarop het schip lag was bezaaid met schelpen.
71913¹² Erfgoedonderzoek, vondstmelding	2m	Romeinse tijd	Muntschat.
200733¹³ ?	160m W	Bronstijd	Grafheuvel
202067¹⁴ ?	110m W	Nieuwste tijd	Percelering (gracht)
202066¹⁵ ?	130m W	Nieuwste tijd	Percelering (gracht)
202077¹⁶ ?	80m NO	Bronstijd	Grafheuvel
209138¹⁷ Luchtfotografie	0m	?	Langgerekte cirkelvormige opduiking met talrijke en kavelsporen.
154617¹⁸	220m NO	?	Circulaire structuur, grafheuvels.

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Beverhoutsveldstraat III [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/71915> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Beverhoutsveldstraat I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/71913> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: (Veldkapellestraat) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/200733> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: (Veldkapellestraat) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/202067> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: (Veldkapellestraat) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/202066> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

¹⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: (Vullaertstraat) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/202077> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

¹⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: O22 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/209138> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

Luchtfotografie			
202069¹⁹ ?	250m NO	?	wegen
200580²⁰ ?	260m NO	Bronstijd	grafheuvels
202073²¹ ?	210m NO	Nieuwste tijd	Percelering (gracht)
201985²² ?	120m NO	Nieuwste tijd	Percelering (gracht)
154545²³ Luchtfotografie	120m NO	?	Circulaire structuur, grafheuvel.
200247²⁴ ?	140m NO	Bronstijd	grafheuvel
200249²⁵ ?	140mO	Bronstijd	grafheuvel
154547²⁶ Luchtfotografie	150m O	?	Circulaire structuur, grafheuvel
73877²⁷ Cartografische studie	60m ZO	Late middeleeuwen	Site met walgracht: Pastorie horend bij de Sint-Amanduskerk van Beernem. Ten noorden van de kerk te situeren. Gelegen binnen een omwalling en toegankelijk via een brug voorzien van een smeedijzeren leuning eindigend bij een bakstenen eenvoudig toegangsgebouw. In 1608 maakt de oudste kerkrekening melding van een herstelling van de brug over de omwalling.

¹⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Drie Koningen-Z circulaire structuur 580 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/154617> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

¹⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: (Vullaertstraat) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/202069> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

²⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: (Vullaertstraat) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/200580> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

²¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: (Vullaertstraat) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/202073> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

²² Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Lijsterhoek [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/201985> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

²³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Lijsterhoek circulaire structuur 247 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/154545> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

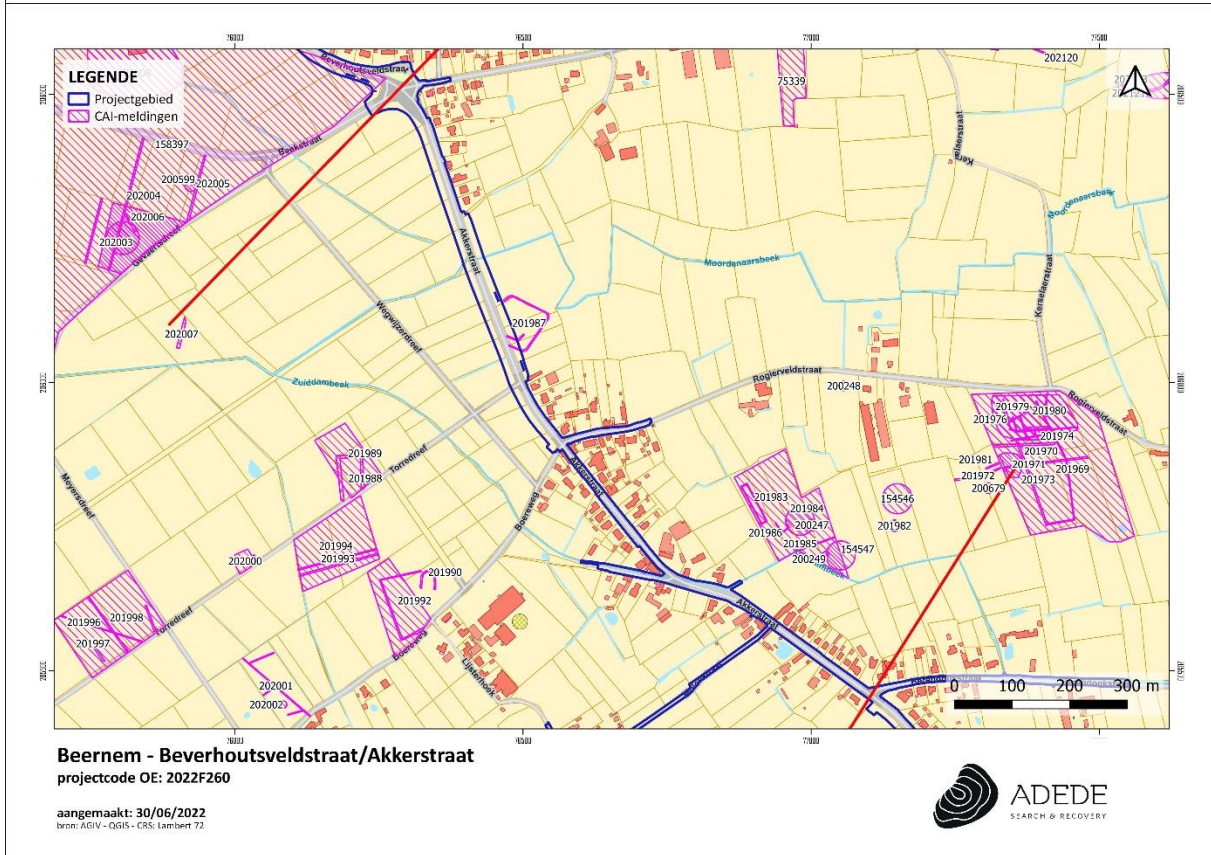
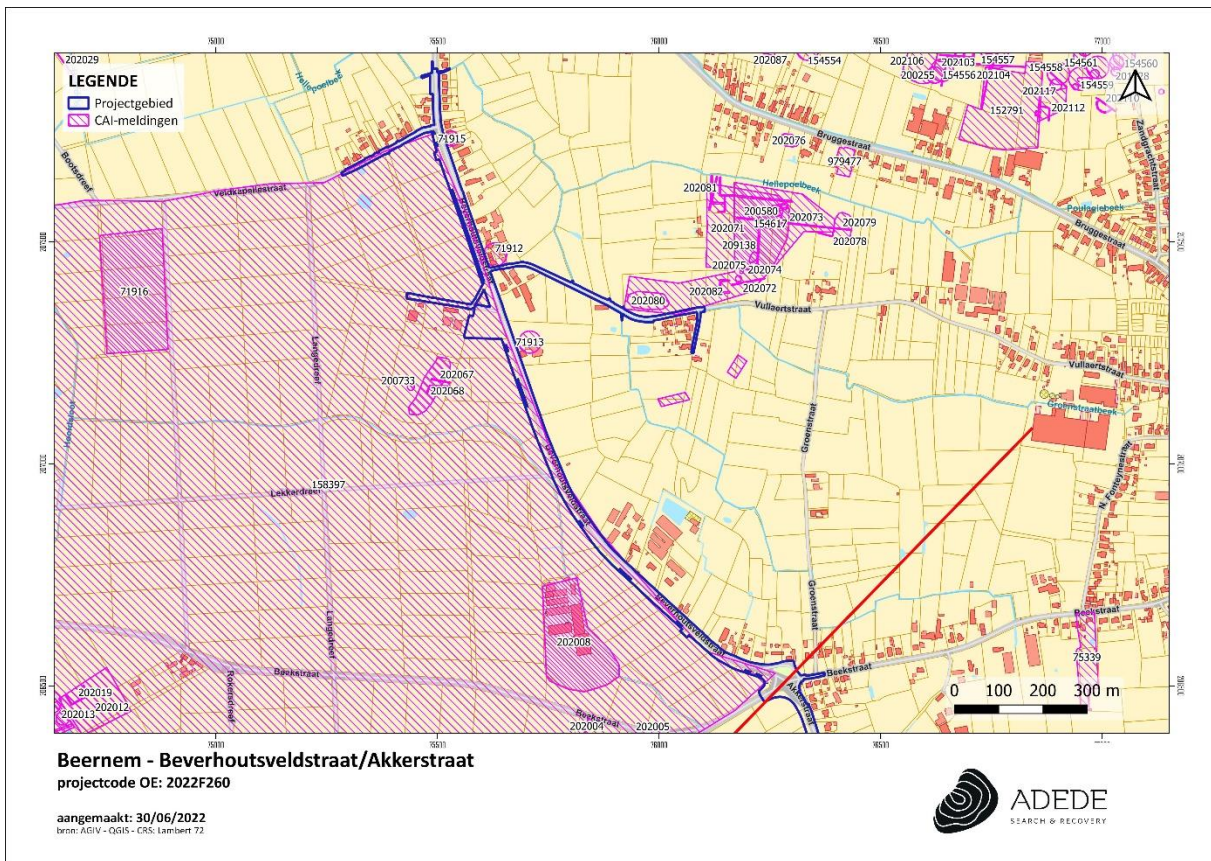
²⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Lijsterhoek [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/200247> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

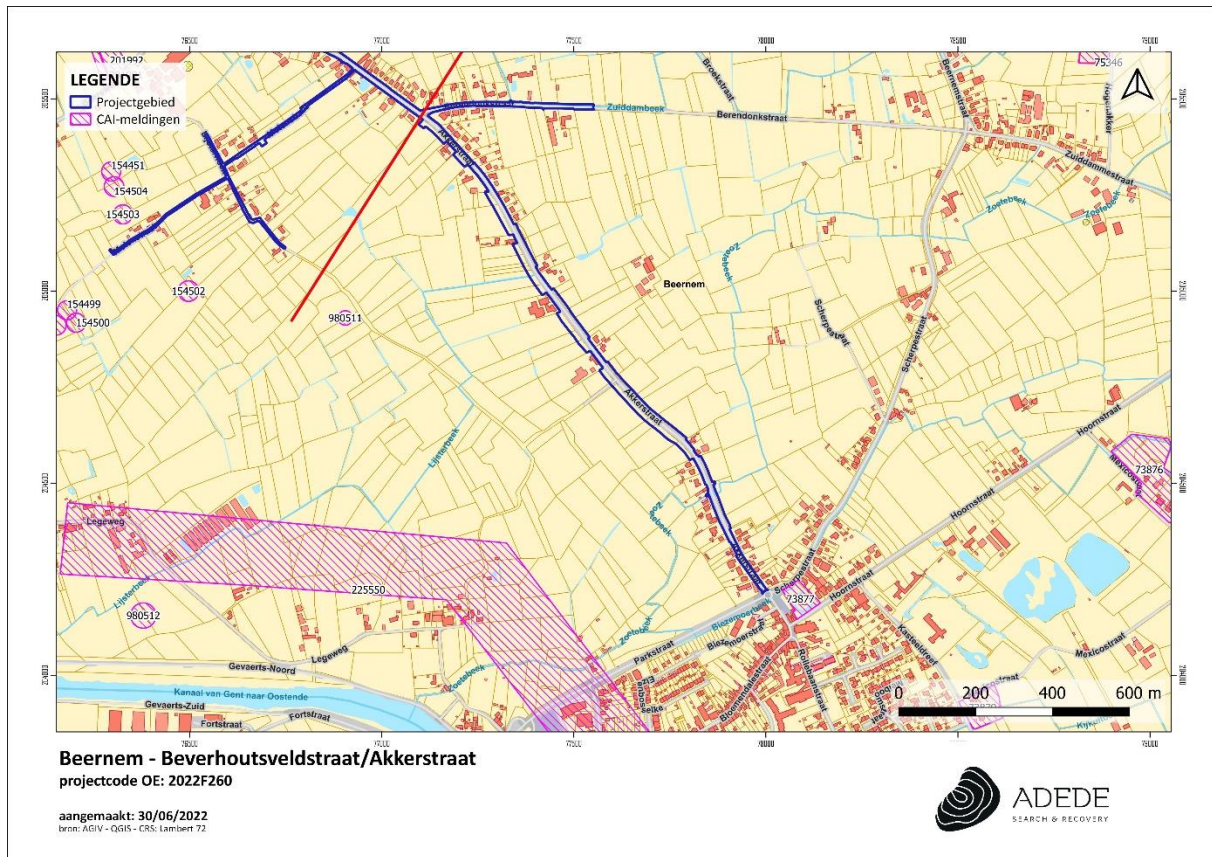
²⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Lijsterhoek [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/200249> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

²⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Lijsterhoek circulaire structuur 249 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/154547> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

²⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Hoonstraat 7 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/73877> (Geraadpleegd op 04-07-2022)

			Eerste vermelding van de pastorie in 1584. Vernield in 1659 door de Fransen. Huidige pastorie van 1863. Oorspronkelijke omgrachting bewaard.
--	--	--	--

Figuur 17. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

4 Besluit

In het kader van de aanvraag tot een omgevingsvergunning voor geplande wegen – en rioleringswerken in Beernem, werd door ADEDE bv een bureaustudie uitgevoerd in het kader van het opstellen van een archeologische nota met uitgesteld traject.

Het doel van dit onderzoek is driedelig. Allereerst wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Vervolgens wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten slotte wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Op basis van beschikbare en geraadpleegde bronnenmateriaal kon binnen het bureauonderzoek de aan-of afwezigheid van een archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen de contouren van het onderzoeksgebied niet met zekerheid worden aangetoond. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting naar voor te schuiven ten einde een antwoord te kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

Het projectgebied situeert zich in ruraal gebied ten zuidwesten van het dorp Oedelem, een deelgemeente van Beernem, en ten noorden van de dorpskern van Beernem, op haar beurt centraal gelegen langs het kanaal Gent-Brugge. Het projectgebied bevindt zich vandaag centraal in de zandstreek, meer bepaald in de vallei tussen twee heuvelruggen: één ten noordoosten van het projectgebied met toppen tot ca. 30m TAW en één ten zuiden van het projectgebied, met toppen tot ca. 28m TAW. De hoogte van het projectgebied neemt gestaag toe in zuidelijke richting van ca. 6m TAW in het noorden van het projectgebied tot ca. 10,8m TAW centraal in deelgebied 3. De laatste 800 meter van het lijntracé neemt de hoogte zeer licht af tot ca. 10,2m TAW in het zuidelijkste punt van het projectgebied. Het terrein voor grondverbetering kent een licht bolle vorm: het centrale gedeelte ligt iets hoger (ca. 7,5m TAW dan nabij de grenzen van het perceel (ca. 7,3m TAW)).

Belangrijk te vermelden is het feit dat het projectgebied gelegen is op de rand van het Beverhoutsveld. Het Beverhoutsveld vormt samen met de Assebroekse Meersen en de Bergskes een landschappelijk geheel. Dit landschap vormt een uitloper van de Vlaamse Vallei en is gekenmerkt door zijn lage ligging. In Assebroek zijn op de overgang van het meersengebied en de hoger gelegen gronden reeds meerdere archeologische steentijdvondsten aangetroffen. Het projectgebied is gelegen op de oostelijke rand van dit landschappelijk geheel en bevindt zich op de overgang tussen de lager en hoger gelegen gronden. Deze overgang tussen hoog en laag waren gegeerde plaatsen in de steentijd. Daarnaast bevinden in de omgeving van het projectgebied zich verschillende beken waarvan sommigen, zoals de Moordenaarsbeek, de Zuiddambeek, de Zoetebeek, het projectgebied kruisen.

De CAI-locaties in de omgeving helpen om een verwachting te bepalen naar mogelijke archaeologica uit latere perioden op het projectgebied. Aan de hand van de besproken gekende archeologische vindplaatsen mag geconcludeerd worden dat het projectgebied gelegen is in een zone met een hoog archeologisch potentieel. Daarbij is belangrijk te vermelden dat een deel van het projectgebied, het terrein voor grondverbetering inclusief, (deels) samenvalt met de CAI-locatie van de Slag bij Beverhoutsveld (CAI158397) tijdens De Gentse Opstand (1379-1385). Verder zijn er in de directe omgeving van het projectgebied bewoningssporen en vondsten teruggevonden die betrekking hebben tot de bronstijd, de Romeinse periode en de nieuwste tijd.

Op basis van de cartografische bronnen beschikbaar vanaf de 18e eeuw kan vastgesteld worden dat in de loop van de bestudeerde periode van 100 jaar (van de publicatie van de Ferrariskaart tot die van de kaart van Popp) er weinig ingrijpende veranderingen binnen en in de omgeving van het projectgebied plaatsvonden. Het gebied bleef zich bevinden in agrarisch gebied, en buiten de komst van hier en daar een extra gebouw in de omgeving en van een weg ter hoogte van het projectgebied (voor het eerst te zien op de kaart van Vandermaelen, al lijkt de bebouwing op oudere historische kaarten ook te suggereren dat er zich op die plek een weg bevond), vonden er in die periode weinig veranderingen plaats.

De luchtfoto's laten hun beurt zien dat minstens vanaf de jaren '70 het grootste deel van het projectgebied samenvalt met wegtracés met als uitzondering het terrein voor grondverbetering dat samenvalt met akkerland. Dit is heden ten dage nog steeds de situatie. Met het aanleggen van deze verhardingen kan vermoed worden dat een groot deel van het bodemarchief in het projectgebied verstoord kan zijn. Echter valt dit louter via een bureaustudie niet met absolute zekerheid te staven. Concreet kunnen we voor de verwachting van archeologische sporen/restanten het volgende stellen. Voor steentijden is de verwachting hoog gezien de landschappelijke situering van het projectgebied in het Beverhoutsveld en de nabijheid van verschillende waterlopen. Volgens de bureaustudie is het terrein voor grondverbetering minstens sinds de 18^e eeuw in gebruik geweest als akker- en weideland. Door een tekort aan bronnen hebben we voor vroegere periodes weinig uitsluitel over de mogelijke activiteiten op het projectgebied. Gezien de vele CAI-vondsten in de buurt kunnen we echter wel nog steeds een hoge verwachting vooropstellen voor zowel de metaaltijden, de Romeinse tijd tot en met de middeleeuwen voor dit deel van het projectgebied. Voor deze laatste periode gaat de aandacht vooral uit naar de Slag bij Beverhoutsveld.

Voor de rest van het projectgebied geldt dezelfde verwachting (met uitzondering van de verwachting met betrekking tot de Slag bij Beverhoutsveld dat enkel in het noordelijke deelgebied geldt). Wel dient rekening gehouden te worden met het feit dat er reeds bestaande wegtracés alsook grachten aanwezig zijn die tot op zekere diepte het bodemarchief verstoord kunnen hebben.

Het project heeft enerzijds als doel een gescheiden stelsel aan te leggen langs de Akkerstraat waarbij de vuilvracht van de woningen wordt aangesloten op het centraal gebied van Beernem. Anderzijds wordt ook de door de gemeente Beernem in te zamelen vuilvracht vanaf het overnamepunt op het einde van de groene cluster 018-1017 getransporteerd naar het centraal gebied Vliegend Paard. Hierdoor wil men de waterkwaliteit verbeteren. De huidige lozingspunten van gemengd water op de grachten en waterlopen binnen het doelgebied moeten dus worden gesaneerd. De werken van Aquafin situeren zich in de Akkerstraat en Beverhoutsveldstraat. De werken van de gemeente Beernem situeren zich in de Akkerstraat, Beverhoutsveldstraat, Veldkapellestraat, Vullaertstraat, Beekstraat, Rogierveldstraat, Lijsterhoek, Molenstraat en Berendonkstraat. Ter hoogte van perceel 52B2 wordt een terrein voor grondverbetering voorzien van ongeveer 4.750 m². Het terrein van grondverbetering dient voor de opslag van materiaal voor de totale werken, plaatsen van een zeefinstallatie, plaatsen van installatie voor grondverbetering, opslag van gronden,... Bij aanvang van de werken wordt de teelaarde van het terrein afgegraven. Na de werken wordt het terrein in zijn oorspronkelijke staat hersteld. Het totale grondverzet van dit project bedraagt ongeveer 82.000 m³. Deze geplande werken ter hoogte van de wegtracés zullen een beperkte impact hebben op het archeologische bodemarchief. Het aanleggen van de weg en de nutsvoorzieningen ernaast, inclusief de oversteken onder de weg hebben al een bodemverstoring met zich mee gebracht, waardoor onder de weg een laag archeologisch potentieel geldt. Ter hoogte van de stroken naast de weg waar de oude grachten gedempt worden en nieuwe grachten gegraven worden en ter hoogte van het terrein voor grondverbetering worden mogelijke archeologische waarden wel bedreigd. Wel dient rekening gehouden te worden met de aard en vorm van het projectgebied zelf (lang en smal) dat mogelijks verder archeologisch onderzoek zou bemoeilijken.

Daarom worden een aantal zones afgebakend met een hoog archeologisch potentieel, een hoge impact van de geplande werken en waar verder archeologisch onderzoek geen te fragmentarisch beeld zou opleveren gezien de aard en vorm van het projectgebied. In deze zones wordt een eerst en vooral een landschappelijk bodemonderzoek aangeraden om een beeld te krijgen van eventueel aanwezige verstoringen. Op basis van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek wordt op locaties met een intacte bodemopbouw met potentieel op intacte bewaarde artefactensites uit de steentijden verder vooronderzoek uitgevoerd om dit steentijdpotentieel in kaart te brengen. Indien er een intacte bodemopbouw is zonder potentieel op intact bewaarde artefactensites uit de Steentijden, maar het archeologisch niveau bewaard is gebleven, dient verder onderzoek plaats te vinden aan de hand van proefsleuven.

Gezien de geplande werken op het terrein voor grondverbetering ook een gevaar vormen voor het mogelijks aanwezige bodemarchief aldaar en de mogelijke reeds bestaande verstoring (verwacht tot en met de ploeglaag) is het aangewezen om ook hier een landschappelijk bodemonderzoek en

eventueel een steentijdonderzoek en/of een proefsleuvenonderzoek uit te voeren om snel en tegen een aanvaardbare kost het archeologisch potentieel van het terrein na te gaan alsook de mogelijk verstoringen in kaart te brengen. Dit wordt verder toegelicht in het Programma van Maatregelen.

5 Bibliografie

5.1 Archeologienota's

Aaron Willaert, 2021, Archeologienota: Vullaertstraat 76 (Beernem, West-Vlaanderen), Rapport Ruben Willaert nv, Sint-Michiels-Brugge.

Annelies De Raymaeker & Amber Myngheer, 2021, Archeologienota: De verkaveling aan de Sint-Jansdreef te Beernem, Rapport Studiebureau Archeologie bv, Tienen.

Bert Acke, Bart Bartholomieux & Sarah Dalle, 2016, Archeologienota Oedelem Vullaerstraat (West-Vlaanderen), Rapport Monument Vandekerckhove nv Afdeling Archeologie, Ingelmunster.

Frederik Roelens, 2016, Rollebaanstraat zn, Beernem. Resultaten archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem (bureauonderzoek), Rapport AardeWerk-Raakvlak Cel Onderzoek, Beernem.

Tina Dyselinck & Arne De Lust, 2022, Nota Beernem, Zuiddamme fase 1, BAAC Vlaanderen Rapport 2091, Gent.

VAN DE VELDE sander, 2019.

5.2 Websites

<https://inventaris.onroerendergoed.be>

<https://bib.kuleuven.be>

<http://www.ngi.be>

<https://loket.onroerendergoed.be>

<https://cai.onroerendergoed.be>

<http://www.cartesius.be>

www.geopunt.be

www.geoportaal.be

www.dov.vlaanderen.be

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.....	- 38 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 40 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.....	- 42 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.....	- 44 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.....	- 47 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	- 53 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.....	- 55 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.....	- 56 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 58 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 61 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.....	- 75 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	- 78 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 81 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.....	- 83 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.	- 85 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.	- 87 -
Figuur 17. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 94 -